

JOCHS FLORALS DE BARCELONA

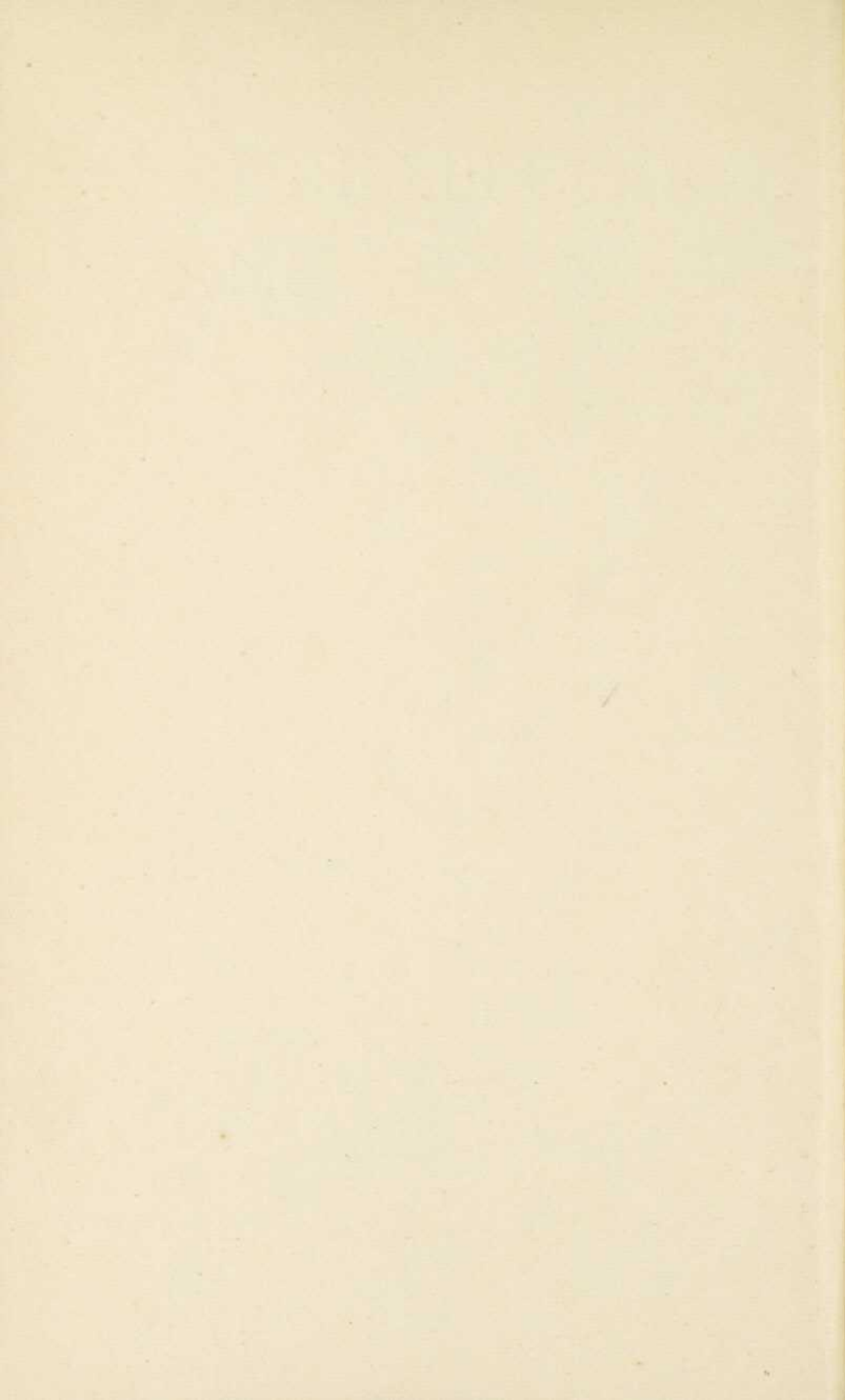
ANY LXVI DE LLUR RESTAURACIÓ

MCMXXIV

BARCELONA

ESTAMPA LA RENAXENSA

JOCHS FLORALS DE BARCELONA

JOCHS FLORALS DE BARCELONA

ANY LXVI DE LLUR RESTAURACIÓ

MCMXXIV

BARCELONA

ESTAMPA LA RENAXENSA

MANTENEDORS

Antoni M. Marcet, Abat de Montserrat, *President*.

Ramon D. Perés.

Francesch Puig y Alfonso.

Joseph Roderigas.

Joan Ruiz y Porta.

Jacinto Laporta.

Xavier Bonfill, *Secretari*.

REYNA DE LA FESTA

Srta. María Elvira Guasch y Sagrera

CONSISTORI DELS JOCHS FLORALS DE BARCELONA

CONVOCATORIA PER ALS DEL ANY 1924

LXVI DE LLUR RESTAURACIÓ

Als poetes y prosadors de Catalunya y de tots los territoris hont la nostra llengua es parlada ò coneguda, los VII Mantenedors dels Jochs Florals de Barcelona, salut.

Per complir la honrosa comanda que l'honorable Còs d'Adjunts nos féu lo 11 d'aquest mes, vos convidam a pendre part en los Jochs Florals de 1924, los quals segons los Estatuts y bones costums establertes, se regiràn per lo següent

CARTELL

Lo primer diumenge de Maig, que s'escau al dia 4, se celebrarà la poètica festa, en la qual seràn adjudicats a les millors poesies que hi tirin, los PREMIS ORDINARIS (que ofereix cad'any l'Excm. Ajuntament de Barcelona, protector y ja de temps aymador de la Gaya Ciencia), ò sien la *Englantina*, la *Viola* y la *Flor Natural*, corresponent als tres mots que formen lo lema de la institució.

La ENGLANTINA D'OR s'adjudicarà a la mellor poesia d'esperit patriòtic ò sobre fets històrics ò tradicionals, usatges ò costums de la nostra Terra.

La VIOLA D'OR Y D'ARGENT, a la mellor poesia religiosa ò moral.

La FLOR NATURAL, premi anomenat d'honor y cortesia, s'adjudicarà a la mellor poesia sobre tema que's dexe al bon gust y franch arbitre dels autors. Segons la bella costum d'antich establerta, lo qui obtinga aquest premi deurà ferne present a la dama de sa elecció, la qual proclamada REYNA DE LA FESTA, entregarà'ls altres premis als qui'n sien guanyadors.

PREMIS EXTRAORDINARIS

Una COPA ARTÍSTICA, a la mellor composició en prosa, de caràcter literari.

D'acort ab los Estatuts dels Jochs Florals, los mantenedors otorgaràn ademés tots els Premis que sien menester per recompensar degudament les composicions del concurs que'n sien merexedores, com també'ls Accèssits y Mencions honorífiques que judiquin ben merescuts.

Totes les composicions han d'esser rigorosament originals, inèdites y escriptes en català d'aquest Principat, de les Illes Balears, de Valencia, del Rosselló ò de la Sardenya.

Tots los treballs, ab lletra clara y llegidora, s'han de remetre a la Baxada de Cervantes, núm. 7, pral., 2.ª, abans del migdia del 15 de Març vinent, juntament ab un plech clos que continga'l nom del autor y duga damunt escripts lo titol y lema de la composició.

Per la entrega dels premis no serà vàlit altre nom que'l que's trobi en el plech clos a que fa referencia'l paragraf anterior, al obrirlo en l'acte de la festa.

Los premis que no sien retirats abans del dia 15 d'Octubre del any vinent s'entendrà que són renunciats per llurs guanyadors.

Lo Consistori's reserva per un any la exclusiva propietat de les obres premiades, entenentse que la publicació total ò parcial de qualsevulla d'elles abans de la celebració de la festa implica la renuncia al premi y al honors consegüents.

PREMI FASTENRATH

De conformitat ab el torn establert l'any 1909, serà otorgat aquesta vegada al autor de la millor novela escrita en llengua catalana y publicada dintre dels sis anys darrers, ò sia del primer de Janer de 1918 al 31 de Desembre d'enguany.

'PREMI CONCEPCIÓ RABELL

En virtut del Reglament de sa fundació, s'adjudicarà al millor llibre de prosa literaria (contes, narracions, viatges, quadros històrichs, &—exclosos el teatre y la novela), escrit en català y publicat dintre'ls dos anys darrers, ò sia del primer de Janer de 1922 al 31 de Desembre d'enguany.

La concessió de cada un d'aquests dos premis podrà sollicitarla l'autor ò qualsevol particular ò corporació, enviant, per l'examen, a l'Administració del Consistori (adresa dessusdita), dos exemplars al menys de l'obra, abans del migdia del 15 de Janer de 1924. Dita Administració lliurarà rebut de les obres presentades.

Que'l Senyor vos done inspiració per cantar ab esperit català la *Patria*, la *Fè*, y l'*Amor*, y a nosaltres discreció en judicar y encert en premiar els més dignes.

Fou dictat lo present Castell en la Ciutat de Barcelona, als 14 de Novembre de 1923, per los VII Mantenedors.

Antoni M. Marcet, Abat de Montserrat, *President*.—Ramon D. Perés.—Francesch Puig y Alfonso.—Joseph Rodergas.—Joan Ruiz y Porta.—Jacinto Laporta.—Xavier Bonfill, *Secretari*.

COMPOSICIONS REBUDES A SECRETARIA

1	L'Ideal.
<i>Sicut nubes.</i>	18	Camperoles.
<i>Aplech.</i>
2	L'Adversitat.
<i>Militia est...</i>	19	El Comte Duch.
<i>Sonet.</i>
3	La Mare de Deu de Nuria.
<i>Pregaria.</i>	20	A l'Ausona.
<i>Vita et dulcedo.</i>
4	El riure de l'ametller.
<i>Flors de vida.</i>	21	Recordantlos.
<i>Lluny dels fills.</i>
5	A l'amada morta.
<i>Paraules d'un donzell desventurat.</i>	22	A Jesucrist.
<i>Va venir per a ensenyarnos.</i>
6	El pelegrí y el donzell.
<i>Col·lotge.</i>	23	Cançons humils.
<i>Joia de Ciutat.</i>
7	Nit de Sant Joan.
<i>A la llum de la foguera.</i>	24	L'ombra del Dant.
<i>Evocació.</i>
8	Amor-neguit.
<i>Dòna-enigma.</i>	25	Eixalament.
<i>El recader del Cel.</i>
9	Digam d'hont y quan vindràs.
<i>A l'inconeguda.</i>	26	Setmana Santa.
<i>Triomf en la terra...</i>
10	Triptich.
<i>Les tres donzelles.</i>	27	A nostra Catalunya aimada.
<i>No'n volguem fer un'isla.</i>
11	La parla de la terra.
<i>Serventa sempre.</i>	28	Corranda a l'amor trobat.
<i>Glosa.</i>
12	Dessota tàlem d'atmetller florit.
<i>Joventut y Primavera.</i>	29	Elegia d'una rosa.
<i>Rosa d'amor.</i>
13	Lluny de ma Patria.
<i>Hermosa vall, bressol de ma infantesa. (Verdaguer).</i>	30	Al gloriós cavaller Sant Jordi.
<i>Salvèn a Catalunya.</i>
14	Basarda.
<i>La Mort venia...</i>	31	A la Verge de Montserrat.
<i>Rosa d'Abril.</i>
15	Via dolorosa.
<i>Paraules a l'esposa.</i>	32	A una noia de ma terra.
<i>Flor de puresa.</i>
16	Esparses d'un dia de forada.
<i>La claror de la terra.</i>	33	Balada de la Primavera.
<i>L'arribada del bon temps.</i>
17	Nit d'Abril.
<i>Somni amorós.</i>	34	El sojorn silvestre.
<i>Es dignifica toia, etc.</i>
		35	Parla l'aimat.
<i>El niuet.</i>

- 36 Tragedia lluminosa.
Clarors de posta.
- 37 Tràgiques noces.
De la mar.
- 38 Cants de l'esperit.
Petits poemes de fè.
- 39 Estances a uns ulls blaus.

- 40 Dues cançons.
De l'amor.
- 41 El poema de les boires.
Semblances humanes.
- 42 Elegia de muntanya.
Muntanyes del Canigó.
- 43 El plor de la Reina.
De l'amor que neix.
- 44 Per l'aspra via, resolut camino.
- 45 La Vergonyosa.
- 46 Plenitut de Maig.
Cançó de Primavera.
- 47 L'ombra del almirall.
Visió.
- 48 Testament.
Patria.
- 49 Clams del esperit.
La punició, Senyor, com me flagella.
- 50 El Càntic Pairal.
No canto sinó les hores amargues, etc.
- 51 La cançó del brollador.
El temps de l'amor.
- 52 Euritmia de la natura.
Serenitat.
- 53 Volada.
Notes de viatge.
- 54 Ser Pagès y mai Senyor.
Hi hà una casa en la Montanya, etc.
- 55 Oració Tarragona.
El meu bressol, aquesta es la meua, etc.
- 56 Bellver.
A l'illa de la calma.
- 57 Poema nou del món y l'esperit.
Tot l'esser meu.
- 58 Terra ingrata.
Caritat.
- 59 Timbes avall.
Y el Santo de Israel abríó su mano.
- 60 La vinya dels avis.
Remembrances d'un fadri-extern.
- 61 L'estudiant.
Follies.
- 62 La Ciutat redimida.
Prometheu el jove.
- 63 Elogi de l'Empordà.
A un amic.
- 64 La Verge Blanca.
No ho diguis a ningú.
- 65 Poema de la princesa que ignora l'amor.
- 66 ¡Per que afanarse en viure!
¡Senyor!
- 67 Dafnis y Cloe.
Roselles y blauets.
- 68 A Catalunya.

- 69 De la casa rural.
Poemet.
- 70 Eucaristiques.
Flors del Sagrari.
- 71 ¡¡¡Pobra mare!!!
De penedits l'infern n'es plè.
- 72 Cantant l'amor.
Les apariencies enganyen.
- 73 Com el cervol abrusat.
Quemadmodum cervus desiderat, etc.
- 74 Nit primaveral.
Nit de records.
- 75 Nit de Sant Joan.
Maravellosa.
- 76 Poema de Fra Gari damnat.
Després del pecat tan gran, etc.
- 77 La cançó Eterna.
Vibracions.

78	La masia tranquil·la.
<i>La honrada vida camperola.</i>	100	El pas entre les roses.
79	El Sant del finestral.
<i>Recorts de ma Vila.</i>	101	La Puresa.
<i>Nia en el meu pit.</i>
80	La creu de pedra solitaria.
<i>Devocions camperoles.</i>	102	Poemet del monestir en runes.
<i>Poblel.</i>
81	L'encis morent de la tarda.
<i>Oda capvespral.</i>	103	Lloant Deu.
<i>Te Deum laudamus...</i>
82	Aiguaforts mallorquins.
<i>Sonets.</i>	104	La pregaria del rei.
<i>Y cuant vene à la nuit aço fo,
etc.</i>
83	La cançó del mar.
<i>Lema: ?</i>	105	Les llevors.
<i>Excelsior.</i>
84	La immortal flama.

*** | 106 | Ideialisme.
<i>Pax Vobis.</i> |
| 85 | En el camí.
<i>Tardor.</i> | 107 | Presentiment.
<i>Poema biblic.</i> |
| 86 | Sol ponent.
<i>Primaveral.</i> | 108 | Patria meua.
<i>Respecta y seràs respectat.</i> |
| 87 | Diada de Santa Llucia.
<i>Desembre.</i> | 109 | Retorn.
<i>Vita.</i> |
| 88 | Voltants de la Sèu.
<i>Oh, llochs hont parla la vellura!</i> | 110 | Arpegi.
<i>... exurge psalterium et cithara.</i> |
| 89 | Visions de la Serra.
<i>Flayres bosquetanes.</i> | 111 | Flors humils.
<i>Llum y color.</i> |
| 90 | Balada de la filla del campaner.
<i>Popular.</i> | 112 | Música de picarols.
<i>Enfilall.</i> |
| 91 | La ciutat.
<i>Barcelona, neguit, fornai, pe-
drera!</i> | 113 | Rajoles blaves. |
| 92 | La violeta enamorada. | 114 | Perfum Eglogal.

*** |
| 93 | Invocació.
<i>Qui ensonsa ò alça els pobles, etc.</i> | 115 | Visions de la ruralia.
<i>Estampes del camí.</i> |
| 94 | Barcelona.
<i>Golondrina, jo et saludo.</i> | 116 | Visita Pastoral.
<i>Benedictus qui venit in nomine
Domine.</i> |
| 95 | A Montanya.
<i>Cant de Joventut.</i> | 117 | Gent de la terra.
<i>Englantina Segarrenca.</i> |
| 96 | Lles flors del atmetller.
<i>Ha nevat.</i> | 118 | Els dos amors.
<i>A Regina.</i> |
| 97 | Optimisme.
<i>Fides, Spes, Caritas.</i> | 119 | Cant de la Primavera.
<i>Tot canta, tot somriu.</i> |
| 98 | Tres sonets.
<i>Coses d'amor.</i> | 120 | Antifonari marià.
<i>IV Gloses.</i> |
| 99 | Vesprada de Nadal.
<i>Miraculosa.</i> | 121 | Rosada Santa.
<i>Del Calvari.</i> |

- 122 La Prosa y la Poesia de la Vida.
Fides-Patria-Amor.
- 123 L'eternal plet.
Veu de vell, veu divina.
- 124 Montserrat.
La fe y la Patria van agermanades.
- 125 La pau de la tarda.
* * *
- 126 Poema del fi de la vida.
- 127 A la més gaia flor del gentil Montseny.
La mina d'encantats.
- 128 Balada del Princep de Persia.
— La fada d'Orient.
- 129 Isariots.
Nolite judicare, ut non, etc.
- 130 A la mar.
Vent.
- 131 Eva triomfant.
Soto verde manto vestita, etc.
- 132 Claror celestial.
Lucis Creator optime, etc.
- 133 Balades a la Patria.
Excelsior.
- 134 A la Mare de Deu de Montserrat.
De aquella capella fosca, etc.
- 135 L'Enyor.
Glossa.
- 136 Anant pel món.
Impresions viscudes.
- 137 De la vida tranquila.
L'amable placidesa catalana.
- 138 Humilitat.
Salm.
- 139 Cinc cançons.
De la vida pastoral.
- 140 La batuda del blat.
Treball y alegría de la terra mia.
- 141 Balada de Corpus.
- 142 A l'hora de les esteles.
- 143 Balada d'Epifania.
- 144 Per què, Senyor?...
Oració de caminant.
- 145 Cançonet de l'amor.
L'eterna tonada.
- 146 El país de Jesús.
Fantasia bíblica.
- 147 Amor quiet.
Amor dintre la llar.
- 148 Samuel.
Gerunda.
- 149 Roses de Sant Joan.
Anirèm a cullir roses, per la festa...
- 150 La Musa del Poeta.
- 151 Oracions.
Fronde.
- 152 Flor de tenebres.
Fiat lux.
- 153 El Retorn.
Sojorn.
- 154 L'amor a la Patria.
Immortal.
- 155 Englantina de set fulles.
«Surgete in, che per voi clang».
(Dante).
- 156 Rosa de neu.
Vine'm a veure, sol solet.
- 157 Retorn.
Batecs de la terra.
- 158 La veu de la vida eterna.
Fe.
- 159 L'hereu escampa.
Assaig poemàtic.
- 160 Lloances a l'ermitana hospitalària.
- 161 Rondalles y cançons.
Alma Mater.
- 162 Dues glosses.
- 163 Petit poema mariner.
- 164 Confessió.
Com que tinc l'amor tan bona.
- 165 Diada de la càndida fadrina.
O la pageseta que es una pintura...
- 166 Als doctors de la llei.
Sona, viola, sona, fes-ne lo so...

167	Poema del meu retorn.	190	Entrada de la tardor.
<i>La terra y l'esposa.</i>
168	Les cançons de la terra.
<i>Y sempre tindrèm Patria los fills, etc.</i>	191	La pomera.
<i>Record d'infant.</i>
169	A la vila de Canet.
<i>Verge de Misericordia.</i>	192	Garlanda de sis sonets.
<i>L'infant y la lluna.</i>
170	A una Verge camperola.	193	Visió del Montseny.
171	Cants a la Terra.
<i>Quatre poemes.</i>	194	Cant de la Patria.
<i>Ad te clamamus...</i>
172	A una Mare de Deu camperola.
<i>La capella abandonada.</i>	195	La Patria.
<i>Cantèmla, llohèmla, la Patria del cor.</i>
173	A l'ombra de la Seu.
<i>Mon Dieu, sur votre front, etc.</i>	196	Oració a la mort.
<i>Lliurèume, Senyor, de mort eterna.</i>
174	Passionaries.
<i>In cruce salus, in cruce vita.</i>	197	L'oncle Vicens.
175	Terres de França.
<i>Terres beneides.</i>	198	La cançó de l'home fet.
<i>Ilusions.</i>
176	Glosa de «El Mariner».
<i>A la voreta del mar, n'hi hà, etc.</i> | 199 | La copa de la felicitat.

*** |
| 177 | Narracions d'un desvagas. | 200 | Diàleg d'amadors.
<i>Anave l'Amich, etc.</i> |
| 178 | Poema de Tempesta.
<i>Excel·liment.</i> | 201 | Diàleg del caminant y la bella hostalera.
<i>De la festa major.</i> |
| 179 | Estampes Ciutadanes.
<i>Barcelona.</i> | 202 | Idili.
<i>Col·loqui.</i> |
| 180 | Amor de sempre.
<i>Lluny del teu cor.</i> | 203 | Les avies de la Seu.
<i>Hosanna.</i> |
| 181 | La dona alegre.
<i>¡Pobra dona!</i> | 204 | La llegenda de la Verge de l'ermita.
<i>Consoladora dels afligits.</i> |
| 182 | Pescant a l'encesa.
<i>Narració.</i> | 205 | Tardor.
<i>El plany de la Natura, etc.</i> |
| 183 | Tres bandes. | 206 | Lo jovincel aimador.
<i>L'amor es com la tempesta.</i> |
| 184 | Celisties.
<i>Vita.</i> | 207 | Boira negra.
<i>Pressentiment de mare.</i> |
| 185 | Poema ciutadà.
<i>Amor.</i> | 208 | Primavera... eterna.
<i>Resurgiment.</i> |
| 186 | Elogi del nostre claustre.
<i>Plau-te el repos sota la volta guerxa.</i> | 209 | Egloga.
<i>Amor humil.</i> |
| 187 | Les velletes humils.
<i>Elegia.</i> | 210 | El vaixell del amor.
<i>Cançó de mar.</i> |
| 188 | Solitud.
<i>Elegia.</i> | | |
| 189 | A un ocell. | | |

211	La Mariagneta.
<i>Amor perdut.</i>	234	La tardor aimada.
<i>Retorn.</i>
212	Cançó del amor perdut.
<i>Plany.</i>	235	Pindàriques modernes.
213	Estampes d'una vida de pastor.
<i>Lloat-sia-Deu.</i>	236	Les Joguines.
<i>Sinite parvulos venire ad Me.</i>
214	La llar nostrada.
<i>No temis els temporals.</i>	237	Pere el Gran.
<i>Romanceret.</i>
215	El Foch.
<i>Alpha y Omega.</i>	238	Plany.
216
<i>Del meu fill.</i>	239	El jardí que creix.
<i>Montjuich.</i>
217	L'infantament de Mallorca.
<i>Idil·li del sol y el mar.</i>	240	Les oracions del bosch.
<i>Bosch endins.</i>
218	L'avia xaruga.
<i>Meitat nina, meitat santa.</i>	241	L'esquinç del vel.
<i>Dels Poemes divins.</i>
219	Els quatre fulls del meu poema.
<i>Adolescència. Els meua. Nostalgia. El Cinhort.</i>	242	Cançonies.
<i>Rodamon.</i>
220	La Música.
<i>Fragments d'un poema.</i>	243	Petits poemes d'amor y de dolor.
221	A una rosa de tardor.
<i>Parfum d'àme.</i>	244	La nova música.
<i>Allegro vivace.</i>
222	El misteri de les roses.
<i>Al despertar la primavera.</i>	245	L'infant y el Sant Crist.
<i>Idil·li.</i>
223	Jesús, Joseph y Maria.
<i>Oració.</i>	246	Poema d'amor.
<i>Nodreix l'amor de pensaments, etc.</i>
224	Oració a Sant Joseph.
<i>Estampa.</i> | 247 | Oda a l'Eternitat.

* * * |
| 225 | Cançons boscanes.
<i>Roda el moll.</i> | 248 | Poema d'un Sant-Crist.
<i>Crucificus.</i> |
| 226 | Egloga. | 249 | Camperoles.
<i>Petit ramell.</i> |
| 227 | El banc de «si no fos». | 250 | Tres cançons d'amor.
<i>Visions.</i> |
| 228 | Oda a la tartana. | 251 | El vell tapiç.
<i>Juventut y quatrecent.</i> |
| 229 | La gesta dels Rodis.
<i>Lema grec.</i> | 252 | La Sega.
<i>Panem nostrum quotidianum.</i> |
| 230 | La primavera.
<i>To be or not to be.</i> | 253 | Hivern.
<i>Deu meu, quina nevada, etc.</i> |
| 231 | De la costa brava.
<i>IV.</i> | 254 | El rústic vil·lancet.
<i>Nadales.</i> |
| 232 | Ideal.
<i>Figura.</i> | 255 | Desil·lusió.
<i>Si sembla que la vida, etc.</i> |
| 233 | Lloança y invocació.
<i>Canto així.</i> | 256 | La Redempció de l'ànima.
<i>Estrella de mar.</i> |

257	Trescant pels Pireneus.
<i>Impresions.</i>	269	Tres Cançons.
<i>Amoroses.</i>
258	Balada del amor perdut.	270	Somni d'or.
<i>Guspira.</i>
259	Ofrena a la Mara de Deu.
<i>Mara.</i>	271	Fides, Patria, Amor.
<i>Llaç d'amor.</i>
260	De bona nissaga.
<i>Sardanenca.</i>	272	Dos cants a dos arbres germans.
<i>El pollancre y el platan.</i>
261	La flor més formosa del jardí de
l'amor.
<i>Lluïsa.</i>	273	Cançons de Rodamon.
<i>Jo no sé lo que teniu...</i>
262	La flor més formosa del jardí de
l'amor.
<i>Aloisia.</i>	274	Mare de Deu d'Agost.
<i>Refugium peccatorum.</i>
263	Ingènues.
<i>Naturalesa.</i>	275	Siluetas.
<i>Femina.</i>
264	La flor vermella.
<i>V.</i>	276	El segur guiatge.
<i>Matinal.</i>
265	Passa l'heroïna dels ulls blaus.
<i>Verge guerrera.</i>	277	La heroyca gesta.
<i>Temps remots.</i>
266	L'estranya complanta.	278	El rossinyol, la rosa y el gorch.
267	Una nit al desert.
<i>Capitol d'un llibre.</i>		
268	De bona nissaga.
<i>Catalunya.</i>		

Barcelona 15 de Març de 1924.

El Secretari,
XAVIER BONFILL

ACTA DE LA FESTA

NOTA PREVIA

L'Academia dels Jochs Florals de Tolosa ha celebrat enguany ab festes extraordinaries lo sisè centenari de sa fundació, a les quals invità'ls Jochs Florals de Barcelona ab la comunicació que segueix:

«Academia dels Jochs Florals.—Tolosa, 4 d'Abril de 1924.

Sr. President del Consistori dels Jochs Florals de Barcelona.

L'Academia dels Jochs Florals celebrarà'ls dies 1, 2 y 3 del Maig vinent, lo Sisè Centenari de la seva fundació; y estaria joyosa de que'l Consistori dels Jochs Florals volgués ferli l'honor d'assistir a les seves Festes.

L'Academia no pot oblidar los llaços de simpatia que des de segles han unit los Jochs Florals de Barcelona y'ls Jochs Florals de Tolosa, y creu que l'hora d'ara seria excelent per afermar una vegada més nostre amor a la poesia nostra y al ideal llatí.

Esperèm, donchs, Sr. President, que'l Consistori dels Jochs Florals respondrà afirmativament a la nostra invitació.

Y ja que la vostra Festa anyal es el 4 de Maig, èper què no'ns heu de dar la gran alegria de venir a celebrarla a Tolosa en aquella data? La sala de Clemencia Isaura s'enfloraria per rebre la vostra Reyna y'ls vostres poetes; aquesta *casa payral* ja s'ufana per endevant a l'idea de podervos acullir.

En la esperança d'una resposta favorable, rebéu, Senyor President, lo testimoni dels nostres sentiments d'alta simpatia. — Lo Secretari de les Assamblees, F. Tresserre.

Sr. President del Consistori dels Jochs Florals de Barcelona.»

Lo Consell Directiu, considerant que la solemne commemoració tant atany als nostres Jochs Florals com als tolosins, per ser

branca principal d'aquella soca, cregué qu'havia d'acceptarse aquella galan invitació; convocà als senyors Mantenedors, que foren del mateix parer; cridà Junta General extraordinaria de senyors Adjunts, y, llegida la invitació y esplicades les circumstancies, per unanimitat acordà que la Festa d'enguany s'anés a celebrar, en la mateixa fetxa y ab lo mateix ceremonial de costum, a la capital del Llengadoch, adherintse d'aquesta manera als festeigs d'una data tan gloriosa per la nostra Institució.

Lo Consell y'ls Mantenedors feren tots els preparatius y passaren a invitar, com cad'any, les autoritats nostres.

A C T A

En la ciutat de Tolosa, a quatre de Maig de mil noucents vint y quatre. A les dues de la tarda, en la Sala dels Ilustres del Capitoli, començà la festa anyal dels Jochs Florals de Barcelona, ab una gran concurrència qu'omplenava'l local, figurant en primer lloch lo Batlle de la Ciutat Mr. Feuga y'l Marquès de Suffren en representació de l'Academia dels Jochs Florals de Tolosa, y repartits en setis preferents los delegats de l'Academia de Bones Lletres, Academia de la Llengua Catalana, Institut d'Estudis Catalans, Atenéu Barcelonès, Centre Excursionista, Orfeó Català, Centre Autonomista de Dependents, Associació Nacionalista, La Colla del Rosselló, Societat Econòmica d'Amichs del País, Orfeó Gracienc, Lliga Regionalista, Casal Català de Perpinyà, Colegi d'Advocats, Lliga Espiritual de Montserrat, Escola Occitana, Choral Déodat de Séverac que generosament volgué pendre part activa en aquesta Festa, y moltes altres que fou impossible anotar.

Lo representant de l'Academia obri la sessió dihent: *Comença la Festa*, y acte seguit Mossén Patau, Vicari General de Perpinyà, per encàrrech especial, llegí'l Discurs Presidencial del Reverendíssim P. Antoni M. Marcet, Abat de Montserrat, després d'unes paraules seves d'introducció.

Lo Secretari En Xavier Bonfill llegí després la seva Memoria, y's donà conexement d'una serie d'adhesions vingudes de Catalunya, de França y d'América.

Obert lo plech corresponent a la FLOR NATURAL, resultà autor de la poesia premiada, *La Flor vermella*, En Joan M. Guasch, qui reculli la Flor y, acompanyat de membres dels Jochs Florals y de l'Academia de Tolosa, passà a oferirla a la seva filla Maria Elvira; duta a la cadira presidencial mentres la «Choral Déodat de Séverac» entonava'l *Cant de la Senyera* d'En Millet, fou proclamada Reyna de la Festa en mig d'unànims aplaudiments. L'autor llegí la composició premiada, y a continuació'l Secretari obri'ls plechs dels dos accèssits adjudicats a *Balada de Corpus* y *Dues gloses*, apareguent com guanyador de tots dos En Jaume Rosquellas.

La ENGLANTINA, adjudicada a *Englantina de set fulles*, correspongué a Mossèn Anton Navarro que no pogué assistir al acte, y per aquest motiu llegí la poesia premiada En Joaquim Cabot. Del únich accèssit concedit en aquesta secció a *La Primavera* n fou guanyador En Lluís Bertran y Pijoan.

També fou Mossèn Anton Navarro qui obtingué la VIOLA ab *Oracions* que, en ausencia d'ell, hagué de llegir En Joseph M. Roca. Resultà autor del *Poema de Fra Gari damnat* distingit ab l'únich accèssit a la Viola, En Joseph M. Casas de Muller.

Seguint la piadosa costum establerta, En Joseph M. Roca llegí la poesia *L'obrer català* d'En Joaquim Riera y Bertran en recort d'aquest Mestre en Gay Saber, mort aquest any.

Passant als premis extraordinaris, se trobà'l nom d'En Joaquim Cabot y Rovira dins el plech de la narració *Una nit al desert* qu'obtingué la COPA ARTÍSTICA; y'ls d'En Tomàs Roig y Llop y d'En J. Roure y Torrent dins los de *Exalament* y *Pescant a la encesa*, recompensats ab el primer y segon accèssit, respectivament.

DOS PREMIS CREATS PELS MANTENEDORS foren adjudicats al poemet *Estampes d'una vida de pastor* y a la composició *El banch de «si no fos...»* dels quals resultaren guanyadors N'Adrià Gual y En Carles Fages de Climent.

Com ja era sabut, lo PREMI FASTENRATH s'havia otorgat a *L'Ermità Maurici*, novela d'En Joseph Roig y Raventós; y'l PREMI CONCEPCIÓ RABELL a *Els Sants de Catalunya* de Mossèn Llorenç Riber.

No havent pogut anar a Tolosa'l Mantenedor En Joan Ruiz y

Porta per dificultats estranyes a la seva voluntat, llegí son *Discurs de Gracies* l'altre Mantenedor En Joseph Rodergas, afeginthi algunes paraules En Francesch Puig y Alfonso, qu'actuava de President del Jurat, per regraciar als tolosins l'acullida germanívola qu'havien fet als nostres Jochs Florals.

En Francesch Tresserre, en nom de l'Academia de Tolosa, llegí un parlament de confraternitat, ab lo qual acabà aquesta Festa tan plena d'entusiasmes, d'aplaudiments y d'aclamacions.

La desfilada's fa als accents de *La sardana de les monges*, d'En Guimerà y En Morera, que la «Choral Déodat de Séverac» entonà ab gust exquisit y ab veritable amor.

Eren les quatre de la tarda.

PARAULES

de Mossèn Patau, Vicari General de Perpinyà

DISCURS

del President Rdm. P. Antoni M. Marcet, Abat de Montserrat.

Si'm preguntéu algú de vosaltres, com altre temps els Jueus a Joan Batista: «Tu, qui ets?» jo no podria respondre com el precursor: «Jo sóm una Veu»; perque ni tant sols som una Veu, sinó un ressò ò, com diguèem nosaltres, un Eco, ressò de dues Veus, més que totes venerades, més que totes escoltades, ressò repercutit per dues montanyes, més que totes estimades; les Veus són les de nostres valents devaners: lo Reverendíssim Abat de Montserrat, President d'aqueix tan esplèndit Consistori, y l'Il·lustríssim y may prou alabat Bisbe català, Monsenyor de Carsalade. Les dues montanyes, Montserrat y Canigó, los dos pits de la Mare Terra ahont havèm mamat nosaltres tots, Catalans de part d'ençà y de part d'enllà del Pirinèu, les tradicions santes que fan la nostra raça forta, valenta, immortal: amor a la terra payral, amor a la fè dels avis, amor al treball y a la llibertat, amor a n'aquesta llengua nostra més dolça als llavis que les rosses bresques de la mel del Canigó!

Abans, donchs, d'iniciar la Festa, demani un picament de mans pels nostres caps de colla, l'Abat de Montserrat y'l Bisbe de Perpinyà; y puix que som eco, aquest picament de mans el repercutiré fins a les montanyes sacrosantes de nostra Catalunya: Montserrat y Canigó.

Y ara, eco fidel, vaig a repercutir paraula per paraula lo que diu la Veu de Montserrat.

HONORABLES AUTORITATS;

DAMES I CAVALLERS:

Consuetud demana que uns mots presidencials iniciïn la festa de la «Gaia Ciència»; que siguin com el gerre d'àtica elegància on apomellar les flors més aïroses presentades a concurs; que siguin el beire pulcrament cisellat on poder oferir el nèctar flairós de la santa poesia.

Sabent-me, però, inhàbil per la tasca encomenada, i no podent tampoc assistir personalment a la coronació dels nostres atletes literaris, he pensat trametre-vos per la festa alguns brots del nostre boix humil collit en la Muntanya santa per tal de posar-los modestament a l'entorn de la toia galana. El verd simpàtic de ses petites fulles decandides, marcarà—per contrast—tota l'ufanor i galania de les flors que hem premiat, i així, per contra-cop al menys, satisfaré el deure contret, massa feixuc a mes pobres forces.

* * *

Jo crec, Senyors, que si un noble vianant suara arribat de llunyes terres qui res no sapigués de les tradicions nostrades, trobant-se avui entre nosaltres copsés per atzar aquests dos mots: «Jocs Florals»; capiria tot seguit quina era la nostra festa. Jocs, li suggeriria la visió dels infants amb llurs somriures i innocent go-

sadia; FLORS, li evocaria ço que de més bell pot oferir la mare terra. Festa d'infants i de flors, de somriures i de bellesa? JOCS FLORALS? Festa de la Poesia, deduiria encertadament.

I si encara arribava a ses oïdes el lema dels Jocs Florals; si algú li feia avinent que la nostra Poesia té per lema: PATRIA, FIDES, AMOR; llavors en l'ànima del vianant il·lustre s'hi faria una gran claretat, ens esguardaria amb admiració devota, i tindria el nostre Poble com un dels pobles més espirituals de la terra; i tindria la nostra raça per una raça d'herois, raça de sants.

La seva meravella fora ben justificada.

L'habitud, marcidora de tantes sublimitats, ens té avesats a aquests mots i ens priva de copsar-ne la pregonesa del seu simbolisme. A qui els sent, però, de fresc, li son llum de revelació. Aquest lema se li apareix com Angel de la Guarda que menarà nostra Poesia camí de l'Infinit, preservant-la d'esgarriaments noïbles; com les ales magníficients que mantindran el seu vol en les altures on és nada, impedint-li fatals caigudes, per dissort no pas impossibles.

Tots sabem que Poesia vol dir expressió de bellesa mitjançant la paraula feta música; tots sabem que bellesa és resplendor de veritat feta visible al nostre esperit; i tots sabem encara que en últim terme aquesta Veritat suprema, és l'ENS UNICUS, L'ACTUS PURISSIMUS, DEU, essencialment Bellesa.

Per les ànimes benaurades, excelses Poeteses, que frueixen ja de la Visió beatífica, que s'adollen a la deû mateixa de la Bondat, que contemplen la Veritat cara a cara, que son il·luminades pels esplendors de la Bellesa eterna; tot perill d'esgarriament resta exclòs per sempre.

Per les ànimes, però, envolcallades encara en el fanc moridor que sols poden sotjar la Bellesa divina *in speculum et in aenigmate*; aquí baix, on d'aquell esclat de llum que irradia de per tot el Ser Suprem, n'arriben només els reflexes i encara descompassats per la matèria; per nosaltres, mortals viadors, que fem camí per la

terra fosca, amb els ulls de l'intel·ligència sovint emboirats per l'error, amb el cor abrandat per les flames de la passió torbadora... el relliscar és cosa tan fàcil i la caiguda té conseqüències tan funestes!

Poesia per la seva mateixa essència, és enlairament, és altura, té el seu sojorn ran mateix dels estels; si es cau d'aquesta alçada... que n'és d'afros l'estimbament! Veieu-ne els efectes en la producció dels grans caiguts; dels que amb les ratxes del vici han apagat la flama del Geni que Déu havia encès en els seus fronts; dels que revolcant-se en els fanguerals del món han escapçat i s'han enlloïtat les ales que havien rebut per a encelar-se per les regions de l'atzur.

Que no profanin el nom sagrat de Poesia donant-lo a les composicions llurs, d'una llordesa repugnant.

En tot cas serà la seva poesia; mai la dels nostres Jochs Florals.

Aquestes orugues infectes, mai no entraran en el verger galaníssim de la Poesia nostrada. Tres custodis amatents el serveixen, i quin d'ells els otorgaria entrada franca?

No certament l'AMOR que reposa en les ànimes cànides com la gota de rosada en el calze de les flors. Amor, que és frescor de puresa, llum de vida. Amor, lligam dolcíssim que ajunta ànimes bessones cobejoses d'un mateix ideal; vincle soavíssim que enllaça els cors enamorats; daler el més noble de tot esperit creat.

PÀTRIA les rebutjarà amb indignació. Sols els Cants virils de Gesta; sols l'Epopeia magníficament de ses proeses heroiques; sols la robusta evocació de ses tradicions assenyades; sols els himnes al·lèluïats de ses glòries passades; sols les visions profètiques de ses grandeses venidores, poden ésser dignament ofrenades a la MARE PÀTRIA.

A la porta de la FE ja no gosaran atancar-s'hi. El Querubí del glavi de foc barra l'entrada als bandejats del Paradís. Res maculat traspasarà la llinda seva; res que no sigui pur penetrarà en el

regne de la gran Cega clarivegent. FIDES. Bàlsam sagrat que amoreix els nostres cors esgarrinxats per les angoixes de la vida; aurora matinal que apunta damunt la tempesta turbulent de la mar del món; únic confort de la nostra ànima en les greus tristors del seu exili, únic conhort en la seva pregonia enyorança del cel!!!

Benaurat el Poble que a tals conreadors ha lliurat la flor més exquisida del seu esperit: la POESIA!

Benaurada POESIA qui en mig de tal poble ha merescut florir!

A qui la compararem? A qui compararem aquest papelló daurat que sadoll de la mel dels vergers de la terra, s'encela espai amunt per enartar-se de llum i d'atzur?

A qui compararem aquesta verge candíssima que amb el cor en flames d'amor, amb la testa auriolada del nimbe de la FE, truca a les portes del Paradís cobejosa de més amor, de més bellesa encara?

En arribar aquí, Senyors, sorgeix espontaneament en el meu esperit la imatge de un ser dolcíssim que tots hem après d'estimar i venerar des de que hem llegit «l'Altissimo Poeta». En aquest moment la nostra Poesia em sembla encarnada en una Dona el nom de la qual tenim tots a flor de llavis. Es diu: BEATRICE!

Veieu-la en els cercles del Purgatori com s'apareix al Dante, l'home de l'amor puríssim, del patriotisme ardent, de la Fe incommovible: el Poeta que amb més orgull pot ostentar en el seu escut el lema: Patria, Fides, Amor:

Tutti dicean: «Benedictus qui venis»

E, fior gittando di sopra e d'intorno:

«Manibus o date lilia plenius»

Così dentro una nuvola de fiori,

Che dalle mani angeliche saliva,

E ricadeva in giù dentro e di fuori,

Sovra candido vel cinta d'oliva

*Donna m'aparve, sotto verde manto
Vestita di color di fiamma viva.*

· · · · ·
«Guardami bent Ben son, ben son Beatrice!»

Oh Beata Beatrix! Amor humana purificada en el fornal de l'amor divina; Raó humana il·luminada per la saviesa del Verb Increat; ànima humana santificada per la Gràcia, divinitzada per la Visió beatífica.

Virgili, el pare dolcíssim, s'és fet fonedis a la seva presència. «Duca, Signore e Maestro» pels regnes del dolor i del penediment, no podria ser-ho en els regnes de l'eternal Bellesa.

Es Beatriu qui introdueix l'Alighieri al Paradís.

Oh Beata Beatrix! pren també amb tu els poetes de la terra nostra. Sia'ls-hi dolç i segur guiatge en el Regne de la Llum beata! Que es postrin

*Nel giallo della Rosa sempiterna,
Che si dilata e digrada e redole
Odor di lode al Sol che sempre verna;*

un cop amarats d'aquest Sol de la Bellesa divina provaran tota la veritat dels mots del Poeta:

*A quella Luce cotal si diventa,
Che volgersi da Lei per altro aspetto
E impossibili che mai si consenta.*

Trobadors catalans, que aquest *Lumen indeficiens* inondi sempre l'ànima vostra; i els idilis d'amor floriran amb més dolcesa, els himnes patriòtics vibraran amb més passió i les vostres pregàries flairaran de incens d'altar.

Congratulemnos, Senyors, de la puresa, de la santedat, de la

poesia dels nostres Jocs Florals. Que mai per causa nostra s'enteli la serenor d'aquest cel immaculat; que'l noble vianant, retornat a la llar enyorada, pugui anunciar amb els llavis tremolosos d'è-moció:

«Sabeu? he trobat un Poble meravellós, que en el palau de la seva POESÍA hi té esculpits aquests mots sagrats:

AMOR

FIDES

PÀTRIA.»

HE DIT.

MEMORIA

del Secretari, D. Xavier Bonfill.

EXCMS. SENYORS:

SENYORES I SENYORS:

En ésser honorat amb el càrrec de Secretari dels Jocs d'enguany, no em podia pas pensar que a la satisfacció que tal immeregut nomenament em produí, s'hi afegís el goig de poder celebrar la festa capdal de les lletres catalanes en la bella Tolosa de Llenguadoc. I és que aquesta felix avinentesa ens permet de poder manifestar, una vegada més, els nostres sentiments de cordialitat sincera i de franca germanor devés vosaltres, volguts tolosans, amics de l'ànima i companys d'espiritualitat llatina! Per això, quan el Consell directiu del Consistori ens assabentà de vostre gentil convit i ens demanà nostre consentiment per l'acceptació—que després fou refrendada unànimament per l'honorable Còs d'Adjunts—, tots els que formem el Jurat Qualificador d'enguany des del nostre il·lustre i estimadíssim President fins a aquest humil Secretari que ara us parla, varem rebre amb joia immensa la vostra gentilesa i varem acollir-la amb tot el cor i amb tota l'alegria.

I jo que em pensava acomplir la meva tasca davant del poble barceloní i entre les parets tan conegudes d'aquell Palau de la Música Catalana que el patriotisme d'uns bons fills de la terra bastí per orgull de la ciutat comtal, dec portar-la a terme entre els murs de la Sala dels Il·lustres d'aquest bell Capitoli i en la vostra

companyia amable. Tanmateix, us confesso sincerament que no em sento gens torbat pel canvi. Per la cordialitat de la vostra ofrena i per la noble franquesa del vostre aculliment, em considero a casa meva... no em trobo foraster entre vosaltres.

I ara que ja he satisfet un manament imperiós que el cor em dictava, vaig a fer-vos part de la nostra tasca, que extractaré tot lo possible, per tal de fer-me perdonar per la bevetat de la memòria, la pobresa i la grisor amb què ella haurà sigut redactada.

* * *

En la seixanta sisena anyada de la restauració dels nostres Jocs, la collita ha estat esplèndida. Poques vegades s'havia arribat al nombre de les composicions enguany rebudes. A dues centes setanta vuit pugen les que han sigut sotmeses al nostre judici. Amb aquesta sola xifra, hom pot comprendre si ha sigut laboriosa i compromesa la nostra tasca. S'ha comprovat una vegada més, que els nostres poetes i prosadors satisfan un imperatiu de llur ànima delicada en exterioritzar els afanys irresistibles de llurs inquietuds curulles de delicadeses. Per temperis que els amenacin, per contrarietats que s'els presentin, senten fretura de trametre al paper en estrofes cisellades i en imatges belles, les ànsies que els somouen, les idees que dintre d'ells germinen, les manifestacions d'aquell alè diví que de la paraula en fa llum i música, fè i pàtria, amor i vida... Es evident que, entre tantes, n'hem trobades de totes categories, però essent moltes les que no es poden qualificar més que de barboteigs febles, assaigs incipients i pintures descolorides, en restaven un nombre important on l'ànima del poeta es sentia bategar amb força. D'entre elles, hem degut seleccionar les millors i d'aquestes escollir les més notables. L'home no es infalible: hem pogut equivocar-nos, però no haurà pas sigut perquè no hágim posat tots els sentits en la nostra tasca. Heu-s'ací el resultat d'ella:

La *Flor Natural*, premi d'honor i cortesia, ha sigut adjudicada

a la composició n.º 264 que té per títol «La flor vermella», col·lecció de cinc poesies bellíssimes, d'una frescor encisadora, que canten com l'aigua d'una font boscana i que tenen el perfum embriagós d'una flor encesa de passió. Per la pintura fidel i lluminosa de la festa que canta, ha sigut distingida amb el primer accésit la «Balada del Corpus», n.º 141 de la llista, de bella estructura i d'una claretat enlluernadora. Ha merescut el segon accésit la n.º 162 «Dues gloses», la primera molt gentil, si bé amb certa repetició en determinades imatges, i la segona, més ferma i més treballada.

Com no es podia esperar altrament, enguany han sigut bastantes les poesies que aspiraven a l'*Englantina d'or*. Les inquietuds patriòtiques dels nostres poetes s'han manifestat amb albiradora brillantor. D'entre les que ens cridaren tot seguit l'atenció, es premià per gran majoria de vots la n.º 155 «Englantina de set fulles, duent per lema unes paraules del Dant. Es una colecció de set petites i delicioses poesies amarades d'una gran devoció a la Patria i d'un optimisme encoratjador; precises de conceptes i plenes de belles imatgeries. També per majoria, consideràrem que la seguia en mèrits la n.º 230 que té per títol «La Primavera» i un lema en anglès. Un xic difusa al començament, va prenent més volada així que es desenrotlla. El tó naturalment elegiac amb què es manifesta el poeta, és canviat al final amb molt d'encert per una nota coratjosa i plena d'esperança.

Han guanyat la *Viola d'or i d'argent* les tres «Oracions» senyalades amb el n.º 151 i tenint per lema «Frondete». D'una finor extraordinària, rublertes de dolces i límpides imatges, d'un misticisme ben sentit, ens han semblat les poesies d'aquest ramell olorós, ben dignes d'ésser premiades per damunt del crescut nombre de les que hi optaven. L'únic accésit l'ha merescut la composició n.º 76 «Poema de Fra Garí damnat», lema: «Després del pecat tan gran...», molt entenedora i original, ben enfocada i rica de paraules i sonora de rimes.

La *Copa artística*, ò siga el premi de prosa, s'ha adjudicat per majoria a «Una nit al desert» que, notada amb el n.º 267, té per lema: «Capitol d'un llibre». Es la descripció molt colorida i justa de lèxic, d'una excursió per les àrides planúries d'Egipte, portant al llegidor amb gran claredat i fluidesa, la impressió viscuda. El primer accèssit ha sigut concedit al conte literari «Eixalament», lema: «El recader del Cel», molt interessant, ben cuidat d'estil i força just de llenguatge. El segon accèssit l'ha guanyat la narració «Pescant a l'encesa», en la qual, entre la justesa de les pinzellades evocadores de la nocturna pesquera, és reproduït amb molta fidelitat el parlar pintoresc dels mariners de la Costa brava catalana.

Per tal de recompensar dignament la composició n.º 213 «Estampes d'una vida de pastor», ha estat creat un *premi extraordinari*. Aquest poema, començat ja amb una gran discreció, va prenent major amplitud de mica en mica i acaba per assolir grans proporcions, que arriben a comprendre i a donar una impressió vivent de ço que en ell es canta i que hom diria ha sigut viscut per l'autor. També hem cregut de justícia llorear amb altre *premi extraordinari* la poesia n.º 227 que dú per títol «El banc de «si no fos», d'encertades notes descriptives i amb versos fàcils i agradables, com brollant sense fatiga.

S'ha adjudicat enguany el premi *Fastenrath* a «L'ermità Maurici» d'En Josep Roig i Raventós que a la majoria dels Mantenedors ens ha semblat la més ferma de fons, la més rica de color i la més ben desenrotllada de les novel·les presentades. El *premi Concepció Rabell* s'ha concedit a «Els Sants de Catalunya» de Mossèn Llorenç Riber, obra d'una importància capdal, reveladora d'un estudi profund i escrita en una forma bellíssima i amb un llenguatge exquisit.

Aquesta ha sigut la nostra difícil tasca seleccionadora. Em plau de fer constar que l'ha facilitada una gran coincidència de criteri i que, exceptuant allà on he fet notar, hi ha hagut una felicitat unànimitat en els acords.

I ara, seguint el piadós costum establert, permeteu que recordi els noms d'uns bons patricis que han passat a millor vida, alguns dels quals havien col·laborat a la millor glòria i brillantor dels nostres Jocs: En Pere de Cots i Soldevila, metge distingit, aficionat a les lletres i amant de la nostra Institució; En Cèsar August Torres, excursionista infadigable, home de cultura i bon gust, que feu la gran obra d'encarrilar l'excursionisme al caient seriós i patriòtic; En Josep Berga i Boada, escriptor notable i pintor excel·lent, un album del qual amb intencionades fantasies sobre la gran Guerra fou entregat al gloriós capdill Mariscal Joffre; En Cebrià de Montoliu, professor reputadíssim i que aportà a la literatura catalana la valor molt estimable de nombroses traduccions d'obres estrangeres de cultura; En Joan Casas i Arxer, l'impulsor de moltes publicacions catalanes; N'Antoni Careta i Vidal, el barcelonísim escriptor, prosista i poeta, exemple de catalanitat i d'honradesa; En Josep Saderra, numismàtic entusiasta, arqueòlec d'afició i creador de bells quadres literaris olotins; N'Emili Cabot i Rovira, gran enamorat de les arts i ciutadà benemèrit; n'Isaac Paulowsky, traductor al francès i al rus d'algunes obres nostres i creador de moltes d'originals de les quals en tenim una bella mostra traduïda pel Mestre Narcís Oller; En Josep Martinez Aloy, historiador brillant i bon valencià; En Lluís Domenech i Montaner, arquitecte eminent, nacionalista convençut, que ens deixa notabilíssimes monografies, històries i conferències d'art, el magnífic Armorial català, i el bell discurs presidencial dels Jocs Florals de 1895; En Joaquim Riera i Bertran, el distingit poeta i prosador, home de cor i català de soca-arrel, col·laborador constant dels nostres Jocs en els quals guanyà el títol de Mestre en Gai Saber l'any 1890; i, per últim, En Juli Delpont, fundador de «Muntanyes Regalades» de Perpinyà, bon amic de tot el nostre i En Maurice Barrès, l'escriptor eminent de fama mundial que va ésser nomenat Mantenedor de la nostra Festa l'any 1898, dels quals no cal pas fer-ne l'elogi davant de vosaltres que més que

nosaltres els coneixieu i tant com nosaltres els estimaveu. Per tots aquests esperits verament selectes — i pels que hàgim pogut oblidar — traspassats des de la passada festa a la que ara celebrem, vagi la flor del nostre record i el perfum de les nostres oracions.

* * *

I aquí dono per acabat el meu pobre parlament, la mediocritat del qual us haurà avivat sens dubte el desig de fruit de la bellesa que ben aviat es farà clarament entenedora als vostres ulls amb la presència de la Regina i que sonarà gaiament a les vostres oïdes amb els cants inspirats dels nostres poetes.

FLOR NATURAL

LA FLOR VERMELLA, *per Joan M. Guasch.*

BALADA DE CORPUS, *per Jaume Rosquellas i Alessan.*

DUES GLOSSES, *per Jaume Rosquellas i Alessan.*

La flor vermella

V

JOVENESA

La rica mà del Senyó'
quan encara jo dormia,
m'ha dexat al finestró
una rosa que s'obria.

Com que sóch festejadó',
d'un tros lluny ja la cullia
y la seva vermelló'
dintre meu hi resplandia.

Fresca rosa matinal
m'ha dut l'ayre virginal
d'un desig plè de bellesa.

Besada sense pecat...
La primera qu'he donat
a una boca ben encesa.

GLOSA

«Te convido a menjar peres
quan el perer florirà;
si floria y no granava
te torno a desconvidà'»

Les pereres són petites,
no cal axecar la mà,
les pereres són petites
perque hi puguis arribà'.

Cada flor una alegria
pel Setembre que vindrà,
cada fruyt una esperança
per poderte convidà'.

Baxarèm camí de l'horta,
quan la tarda ja se'n và,
tot baxant de mica en mica
apendrèm de festejà'.

Del festeig de cada tarda
tot el fruyt madurarà:
vermellor de dòna jovel
galta fresca de besà'!

—Quina pera més encesa!
dèu ser bona de tastà'l...—
Com que tens la boca xica
no sabràs com començà'.

Tu faràs una rialla
y la nit se desclourà...
Vora'l pou de l'aygua fresca
un aucell refilarà:

—Si't convida a menjar peres
es pel goig de festejà'.
Avuy flors y demà fruyta,
fruyta d'or com no n'hi hà...
Un infant a cada màl

SONET DEL FERSE CLAR

Quan encara hi havia un xich de lluna
pels marges olorosos del camí,
sota'l raig de la font, aquell matí,
s'omplia tot cantant, l'àmfora bruna.

—Bebéu, Senyor!—y en el mig-riure d'ella,
hi tremolava'l goig d'un sér feliç.
Jo tot bevent, copsava'l gran encís
que floria en el còs de la donzella.

De la font de l'Amor l'aygua picanta
m'entrava gorja endins, canta que canta.
Brillava'l cel, espurnejat d'aucells.

Y'ls bons fruyters, lluhint la fruyta encesa,
cridaven als merlots, ab gentilesa:
—L'Amor es un repich de cascabells!—

NOCTURN

Senyor grill, arràn de terra,
va cantant que té un tresor,
diu qu'es rich, que té una gerra
tota plena d'unces d'or.

El secret, com una espurna,
brilla al fons del meu neguit,
y s'abranda, dins de l'urna
del meu cor adolorit.

De la mística pobresa
vull fugirne tot cantant.
Tindrè'l goig de la riquesa
y un amor sense minvant.

Un amor encès de vida
com un clavell pastor.
Un clavell y una ferida
de galant festejador.

* * *

Dalt dels boscos de la serra,
pels rostolls de baix al plà,
cercaré l'or de la gerra
y la gerra no hi serà.

Cercaré, de mica en mica,
pels marjals de vora'l riu,
mentres dura la musica
de les clares nits d'istiu.

Nits de forta maravella...
nits de mel de romani...
Cel endins, hi haurà una estrella
com un ull de serafi.

Pel vellut de les alzines
cantarà una mica'l vent,
y'l vert de les branques fines
s'omplirà de pols d'argent...

* * *

Una nit, oh traydoria
dels camins en solitud!
trobaré la galania
d'un amor inconegut.

—Hont anèu tan jove y sola
feta un pom de lleçami?...—
Y'l desig, vola que vola,
li dirà'l que no sé di'...

La campaneta morada
tot brandant a casament
omplirà la nit sagrada
d'un encís d'encantament.

Y'l bon grill de la rondalla
serà'l nostre protectó'...
Nit d'amor feta rialla!
Nit d'argent feta cançó!

FORTITUT

Baxa'l riu mig congelat
y'ls pins de l'alta ribera
tot brandant la cabellera
prediquen fecunditat.

Les pinyes han madurat,
y la llevor volandera,
sota'l plor de l'ayguatera
perpetua'l goig sagrat.

Goig d'amor qu'encén els pins,
mentres ella furga endins
tot besant la terra xopa.

Arbres nous en fortitut,
dèume vostra joventut
y alçarèm, plegats, la copa!

Balada de Corpus

Ros com fil d'or i amb un ressò de festa
arriba entre nosaltres Corpus Sant;
penjant del llavi hi dú un brot de ginesta
i al pit un clavell roig boi esclatant.

No sé qué ho fa que a l'ànima encomana
un riure fresc que allunya tot neguit
i sona dolç el dring de la campana
com notes d'or caient entre brogit.

Si es a ciutat l'espai s'omple de flaire
i el bes del sol curulla els carrerons,
i es guaita tota cosa amb un nou caire,
i s'ouen més sonores les cançons.

I si es al camp, les grogues ginesteres
semblen de lluny talment bocins de sol,
refilen més agut les cadernereres
i apar un flanc de dona el verd pujol.

I ve la tarda rica d'esperances
d'un bé-de-Deu de llum i d'oripell,
i ve l'Amor glatint de cobejances
a dintre una corola de clavell.

I s'omplen de soroll i de gatzara
carrers que vessen gent per tots cantons;
cada portal té una donzella clara
i un pom de lliris blancs tots els balcons.

No sé què ho fa, prò totes les donzelles
el jorn aquell tenen el riure fi
i duen més obertes les parpelles
i el llavi més humit i amb més carmí.

I cada escot sembla una flor desclosa,
i cada braç un borralló de neu,
i cada mà com un capoll de rosa,
i es cada esguard una ferida greu.

.

Ruixats de paperets i serpentine
enjoien les façanes i els carrers.
i es despullen de flors les clavellines
i es buiden per l'espai tots els pitxers.

I quan més sorollosa es l'alegria
i Amor fa en cada boca oració,
amb un sò de tabals i flauteria
arriba a poc a poc la processó...

Davant de tot, ballant estranya dansa,
van els gegants tivats de majestat,
amb l'arruga en el front de l'enyorança
de tot un any sens veure la ciutat.

I ve després aquell seguit de ciris,
— currúa tremolant de cucs de llum, —
penons brodats amb Sants i Cors i lliris,
embolcallats per lleu boira de fum.

Joves de faç guarnida amb un somriure
i a frec de dent la parla de l'amor;
homes cap-blancs que ja no saben riure
i resen sols misteris de dolor.

Escolanets de veu tremoladissa
filant cançons com un aplec d'ocells
i sacerdots amb aire de dir missa
lluïnt ruquets encatronats i vells.

I rera tots, petit dins l'Hostia Santa,
Nostre Senyor camina entre la gent
sota una pluja d'or que als ulls encanta
dintre el palau del Tàlem, resplendent.

I el sol se'n và, la processó s'acaba;
s'adorm el jorn en braços de la nit;
cerca el seu joc l'ocell que ades cantava,
i cada cor s'adorm dintre llur pit.

I es fon com glaç la joia de la festa
deixant com a record clarivident
un munt de serpentes i ginesta
que escamparà d'una bufada el vent,

i en els llavis vermells de les donzelles
la fina cobejança d'aquell bes
que boi cloent, a posta, les parpelles
han vist florí a la boca del promès.

Dues glosses

LA FILLA DEL CARMESÍ

«Petiteta l'han casada
la filla del Carmesí,
de tan petitera que era
no se'n sap calçà i vestí.»

A trenc d'alba les amigues
l'han anat a deixondí;
tenia la galta encesa
i el llavi com un robí,

la cabellera, dispersa,
com raig de sol al mati
i les mans, al pit creuades,
dos lliris a mig obrí.

Les amigues matineres
no se'n saben avení:
Qui ho diria que s'ens casa
la filla del Carmesí?

No gosen a despertar-la
veient-la amb un son tan fi;
ni l'amant no hi gosaria
per més que ella el fes glatl!

Han tritllejat les campanes
amb un repic argenti
i a sa musica es deixonda
la filla del Carmesi.

Obre els ulls mateix que esteles
i el llavi com un robí,
i recull la cabellera
destrenada pel coixí.

Diu «bon dia!» a les amigues
i demana el faldelli...
«De tan petiteta que era
no se'n sap calçà i vestí.»

Li posen la roba blanca
tota ella feta de lli,
les mitges de seda verge,
les sabates de setí,

mantell de polides randes,
com un somni a mig florí,
gipó de color de nàcar
i d'ivori el faldelli...

De tan petiteta que era
la filla del Carmesi
quan l'han vist entrà a l'església
els Sants riuen a desdí.

Ja'n surt el senyor vicari
disposat a beneï
amb l'escolanet darrera
sense sapiguê el que di.

I el nuvi somriu amb joia
quan ella li diu que sí
i el flam que guarneix els ciris
el sacseja un tremolí.

Quan retornen de l'esglèsia
ell, baixet, li parla així:
«Petiteta t'han casada
la filla del Carmesí,

petiteta i aixerida
com cap altra jo en trobi.
Per la llar bona mestressa
i un bon àngel pel coixí.»

I ella riu enjogassada,
i s'esberla el seu robí,
i li diu a cau d'orella:
—«No em sé calçar ni vestí.»

CANÇÓ DE LLADRE

Finava una tarda d'or
quan l'Amor em despedia.
Tal com l'acer d'una fals
la lluna pel cel venia
i una enfilada d'estels,

com llumenetes, s'obria...
L'Amor amb les seves mans,
—assutzenes hom diria—
ben properes al seu cor
les meves mans estrenyia
mentre un esquitx de brillant
en el parpre li neixia
i una rosa de carmí
cada galta devenia.
«Adeu, clavell morenet.
Adeu, estrella del dia.»

L'aire fi de cap-al-tard
lliscava que ni s'oïa.
D'un manyoc de violers
fina sentor s'expandia
i un grill boi desfent l'encís
son crit agut deixondia.
Ben lluny de la meva Amor
encar son bust destingia
al gep d'un turó morat,
que la nit ja s'engolia,
amb un mocadò a les mans,
tremolós, per companyia.
Plorava el cor fil a fil
i pels ulls ja em sobre-ixia,
i encara amb feble sospir
la corrandà repetia:
«Adeu, clavell morenet.
Adeu, estrella del dia.»

Dintre la grapa del Temps
molts anys han lliscat fent via
i no sé on està l'Amor
ni si la coneixeria.
Si la tornés a trobar

segur que l'estimaria
i per assolir-ne un bes
fins i tot la robaria,
ara que l'afany de l'or
m'ha encès l'ànima en follia
i he robat al camí-ral
i el crim es ma senyoria.
Si la tornés a trobar
amb quin goig que li diria:
«Adeu, clavell morenet.
Adeu, estrella del dia.»

Esment faig de quan, petit,
«festejava i presumia
espardenya blanca al peu
i mocadò a la falsia»
i una cançó ran de dents
i el cor una llàntia pia;
però, res em fa glatir
com el record de l'aimia
de les galtes de carmí
i les mans de setelía,
i els mots que en el jorn aquell
boi fent-li adeu repetia,
amb els ulls negats pel plor
quin esguard enterbolia,
«Adeu, clavell morenet.
Adeu, estrella del dia.»

ENGLANTINA

ENGLANTINA DE SET FULLES, *per Mossèn Anton Navarro.*

LA PRIMAVERA, *per Lluís Bertran i Pijoan.*

Englantina de set fulles

Surgele su, che per voi clango.

DANTE.

I

El profeta del dolor
féu brollar de son psalteri
aquell flam abrusador
que fou llum del captiveri.
«Com cantarém—deia ell—
si ens trobam en terra estranya?
i sentim el viu flagell
de l'esclau, en nostra entranya?

II

Quan la Patria porta dol
son les ànimes fecondes;
en els dies sense sol
posa'l blat arrels més fondes.
Del dringar de la cadena

s'en fa més fort l'esperit,
i el pit que entre dòls alena
es muralla de granit.

III

Any de neu es *any de Deu...*;
quan la neu pels camps s'ha extesa.
en cada tofa de neu
hi ha la flor de una promesa.
Servèm la llevor sagrada
en el fons de nostre cor,
si'l dolor l'ha fecondada,
ja vindrà la messa d'or.

IV

Si'ns prenien la bandera.
encenèm en nostre pit
el foc sant d'una foguera
que flamegi dia i nit.
Flama de sang, foc d'estrella
que fulguri en nostres ulls
i de llum de meravella
els tindrem aviat curulls

V

Si la llengua ens engrillonem,
fèm que parlin nostres mans,
i sentirem que'ns responen
les mans de nostres germans.
Si'l treball les torna dures,
més dispostes les tindrem,
i més franques, i més pures,
i... mellor ens entendrem.

VI

Damunt la enclusa'l ferrer,
somniaut patries venjances,
a cops de mall bat l'acer
per a forjà escuts i llances,
i, quan s'apaga'l caliu,
la fornai ruixa i la venta,
que'l foc encès és més viu
si d'aigua i vent s'alimenta.

VII

Si nostra ànima és *ben nostra*,
també la Pàtria ho serà;
el seny clar i serà'l rostre,
esperem nostre demà.
Nostres peus sagnants d'espines,
i a la entranya un doll de fel,
una pluja d'englantines
ens caurà de dalt del cel.

ACCÈSSIT A LA ENGLANTINA D'OR

La primavera

To be or not to be.

No estic joiós, com altres anys, per ara,
en aquest temps de l'any, que tot floreix,
que el món es deixondeix,
i el cel, cada hora, una gran festa para
de núvols, i de llum, i d'aigua clara.

Diria's que el meu cor ni sent ni pena;
que tant li fa si plou, com si el solell
arbora el pinatell
en una flama al cim de la carena.
Dirieu que el meu cor és mort de pena.

Pedra jo sóc, mes ail no pedra viva,
com el pedris que sota el ràfec lluu,
i que et convida a tu
a seure a la fresqueta, que hi captiva:
a tu, i als teus, i al companyó que arriba;

ni com aquella, senyora i majora,
que serva la columna catedral,
i sap el toc reial
de l'orga i la campana dins l'aurora;
ni com la pedra de pastor, sonora,

que, travessant, despunta una rameta,
i que fereix la soca del pollanc,
i tomba en el barranc
per a mori abraçada ab l'aigua neta.
No só pedris, columna, ni sageta.

Sóc una pedra de la carrerada,
plena de pols, deixada a tots turments.
No em diuen res els vents
que fan olor de vinya i d'enramada.
Jo tinc molt lluny, molt lluny, la meva amada.

I sols conec que rebrolla, la vida,
perquè la gent m'afua a cada instant,
cap a la serra anant
a fê el menjar de la Pasqua Florida,
amb la cistella a coll ben proveïda.

O pobra gent, si enguany no tens recança;
si alegre, com cada any, t'enduus l'anyell,
i et lligues al turmell
l'espardenyeta fina per la dansa,
i et dónes sense enuig a la folgança.

Si jo gosés, ben fort et cridaria
alerta! que no ajuntis mai ton goig
amb aquell home roig,
foll i begut, que t'ha malmès l'aimia:
maselll si li donaves ni el bon dia.

No estic joïós, com altres anys, per ara,
en aquest temps de l'any, que tot floreix,
 que el món es deixondeix
i el cel, cada hora, una gran festa para
de núvols, i de llum, i d'aigua clara.

M'apar de veure bé roses obertes,
i moltes de poncelles. Qui, però,
 dirà si aquesta flor
no és per guarnir unes tombes desertes,
pel camp on jauen les despulles ertes

d'un vell reialme, sense senyoria,
que bamboleja, mig perdut l'esment,
 i avui és l'aliment
del vagabund que ve de llunyania,
que et diu germà, i et roba la masia?

Què tinc als ulls, que aquestes roses blanques
em semblen de martiri i passió,
 i les d'encès color
se m'apareixen negres com les branques
de l'arbre de la mort? Per què no em tanques,

per què no em tanques els meus ulls, o mare?
O mare terra, torna'm terra endins.

 O l'amo dels destins,
Senyor, per què no em feies, abans d'ara,
mort en la terra, i viu davant ta cara?

O Primavera (si aquest nom volies);
o Primavera sense un raig de sol,
 ni sense un rossinyol,
sense englantines, que les aus harpies
han capolat en pàl·lides orgies.

Serà, pels meus pecats, una venjança
que el cel, irat, desferma contra mi?

Mai més no ha de venir
la gràcia i l'amor, les mans donant-se?
Havem d'abandonar tota esperança?

Però una veu em crida:—Què trontolles!
Que ja no creus en la immortalitat?

Series ben migrat
si en la dolor ton esperit afolles,
i et trenques, i et desfàs com les bombolles.

Serva el teu ànim, que no hi ha malura,
ferro no hi ha, ni foc, amb prou poder
per detenir l'alè
d'allò que no es deté, ni no s'atura,
perquè és sa llei d'anar cap a l'altura.

Si part de fora xiula la bufera,
i l'enemic s'acreix, a cent per u,
reclou-te dins de tu;
no giris, ploràner, la vista enrera:
mira, endavant, el dia que t'espera.

I mentre la muller fila que fila,
tu poda; i mentre juga el teu fillet,
tu cava, i fes goret;
en temps plujós, fes llenya per la pila;
i espia sempre, i amatent vigila.

Un jorn diràs:—Ja apunta l'alba clara.
O quina Primavera que floreix;
el món es dexondeix:
eil el meu fill: vina, muller, repara:
Visca l'amor! Sant Jordi: ara, ara!

VIOLA

ORACIONS, *per Mossèn Anton Navarro.*

POEMA DE FRA GARÍ DAMNAT, *per J. M. Casas de Muller.*

VIOLA D'OR Y D'ARGENT

Oracions

Frondeu...

I

A SANT JOSEP

Amb el bastó florit
de flors de meravella,
amb el mantell ungit
de resplandors d'estrella,
cad'any del cel tornau,
quan torna la oroneta,
i flaires escampau
de nard i violeta.
Fulgura en vostra pell
la llum miraculosa
del celestial Anyell
i la gentil Esposa;
la arruga del dolor
al front us reverbera
com la entristida flor

d'un tany de passionera.
En vostre pit florit
hi bresquen les abelles
i us volta dins la nit
un clar eixam d'estrelles.
Els ulls clarificats,
la testa auriolada,
i... encara'ls peus llagats
d'aquella gran jornadal
De l'arbre d'Israel
sôu la darrera branca
i brolla un doll de mel
de vostra barba blanca.
I entre'l sagrat perfum
d'aquella fusteria,
Jesús fou vostra llum
i vostre encant Maria.

.
.

Vós que sabéu de penes,
oh Sant Josep gloriós,
rebéu nostres ofrenes,
goriu nostres dolós!

II

A SANT JORDI

Sant Jordi esplendent
que portau les roses
i l'abrandament
del sol i del vent
que les ha descloses;

i us brolla del flanc
una gran foguera
de flames de sang,
damunt la crinera
del brau cavall blanc;

i en la llunytanansa
del orient sorgiu,
i'l fer drac occiu
amb la vostra llança
—flama de foc viu;—

paladí esforçat,
que del bell combat
n'heu fet meravella,
per la llibertat
d'aquella donzella;

cavaller gentil,
nostre prec humil
son dol així esbrava:
Ai roses d'Abril,
sang de Patria esclava!

III

A SANT JOAN

Vós que entre'l goig de la festa
del cel rogenic i estrellat
mostrau la truncada testa
flamejant damunt del plat,
quan la lluna, fent sa via

per l'espai pur i seré,
té la rojor de la orgia
de la nit de Salomé,
i teniu la boca plena
de la bresca del desert,
i us floreix una açutzena
damunt del pit descobert,
i veniu dins la nit santa,
plena de càntics i rims
quan tota la terra canta
i flamegen tots els cims:
Sant Joan de les meravelles,
rei triomfal d'aquesta nit
que en els ulls de les donzelles
posau un estel florit;
mostrau-me la encesa rosa
que en la tenebra's consum,
i en ma ruta dolorosa
posau-hi un cuquet de llum.
Pelegrí d'amor seria
i en un cim d'encantament
la rosa desfullaria
per donar sa flama al vent.

Poema de Fra Garí damnat

*Després del pecat tan gran
ell resta boca terrosa*

Per l'alzinar, s'arrocegava
Garí damnat, esmaperdut;
llóbregament li negrejava
motes endins el cos pelut.

Fra Garí ja no serva gràcia humana
puix com bèstia del bosc va esdevenir;
el record se li féu cosa llunyana
i els mots a dintre el pit li van morir.

Dintre el pit on l'oració floria,
i a on, un jorn rogenic cantà la sang,
ara sols hi sentia
la fortor de les brosses i del fang.

Fra Gari com un llop pel bosc anava,
mes era un llop mansoi, espaordit;
dintre dels ulls servava
la dolor viva que li obría el pit...

Ara que és nit i sota cada alzina
la fosca és densa com un cos,
de quatre grapes Fra Gari camina
dintre l'ubac silenciós.

Arriba a un clar del bosc i s'hi detura,
sentint al seu demunt la fosquedat
com un pes que l'atura,
i es troba més que mai abandonat...

I plora, Fra Gari! la bèstia estranya
que sols d'humà té els ulls i el plant;
i es pert llunyanament per la muntanya
el singlot tèrbol, com un crit d'espant.

En el repós de l'alta nit tranquil·la,
quan el plany ja decau esmorteït,
quan el dolor com una llàntia oscil·la,
parlen la carn i l'esperit.

I diu la carn: —Perquè en tenebra
haig de romandre fins no sé quin jorn?
Aquest dolor que amaga la palpebra
el trobaré ja sempre al meu entorn?

Com una bèstia a terra sô lligada;
m'hi arrocego de grapes pesantment;
amb les punxes del glaç sô castigada
i amb els assots udoladors del vent.

Com un camí de pedres cantelludes

és el llarg viarany del meu doló;
tinc totes les espines conegudes,
duc en la pell el trau de tot fibló.

Sembla talment que les entranyes meves
les deixi trocejades pels camins;
enrera meu resten sagnants les gleves
i els jornos han devingut els meus botxins.—

Diu l'esperit: —Has oblidat les roses
que brutalment vas esfullar?
Carn sense seny, com a queixar-te goses
si tan sols les espines vas deixar

i avui se't claven en la nafra viva?
El goig d'aquell instant ja fou esparç;
mes l'ampla cabellera ara et captiva
tornada esgarrifosa com un arc.

Per mal mirar-te el cos de la puel·la
a guaitar sempre en terra et van damnar,
i en lloc del crit d'amor, bruel·la
la teva boca com la d'un senglar.—

—El meu pecat no va tenir mesura,
mes també és gran el meu patil
ja em sé de cor aquesta terra dura
de tant palpar-la fent camí.—

—Acarona la terra cantelluda
amb les mans de pecat
que saberem la gràcia inconeguda
del flanc no profanat.

Oh carn rebel que m'encadenes
i em tens lligat a dintre teul

quan bronz la passió tu prou em menes
en la follia que et governa el peu.

Mes com a pac de la luxúria brava,
a la qual tu me vas portar lligat,
seràs d'ara en avant la meva esclava
i menaré ton foll corcer domptat

i en tot sabràs el gust de l'amargura.—
—Però fins quan s'allargaran mes nits?—
—Fins que una veu ben neta i pura
et deslligui els sentits!—

Ai Fra Garí! Pel seu penar sens mida
no troba ni un consol;
fins els ocells, si els crida,
fugen, tement el seu udol.

I ara que del sofrir li fura
pell endins la cremor,
Garí damnat sent l'amargura
de ser tot sol amb el seu plor.

Un rossinyol dins de la nit cantava,
un rossinyol que, en temps passat,
com un germà Garí se l'estimava
i en ses mans, ben sovint, s'era parat.

I Fra Garí, sentint-lo que cantava,
—Oh germà ocell—li volgué dî;
prò a dintre el coll el mot se li nuava
i va tornà a plorar...—Germà Garí,—

digué l'ocell llavors;
—et reconec no més que pel plorar;
puix que jo ploro i que tu plores,

els plors ens han d'agermanar.

Abans parlaves belles coses
i filaves sovint qualche cançó;
perquè cantar no goses?
aconsola, el cantar, de tal faisó!

Mes ail com deus haver l'ànima nua
que no puguis cantar!
Com serà ton dolor puix que t'afua
el mot fins no poder parlar!

Germà Garí, per conhortar la pena
cantaré jo, ja que no cantes tu!—
I vers el blau d'aquella nit serena
el plor del rossinyol l'oreig va dû.

I en tant que el plany del germà ocell floria
sentia Fra Garí profundament
un gran consol; i el cant oïa
com si li omplís de pau el sofriment,

com si vegés florir la dura roca,
com si un mot nou li anés furgant el pit
o un raig de font li refresqués la boca;
com si cap dia no l'hagués oït...

PREMIS EXTRAORDINARIS

COPA ARTÍSTICA

UNA NIT AL DESERT, *per Joaquim Cabot y Rovira.*

EIXALAMENT, *per Tomàs Roig i Llop.*

PESCANT A L'ENCESA, *per J. Roure i Torrent.*

PREMIS CREATS PELS MANTENEDORS

ESTAMPES D'UNA VIDA DE PASTOR, *per Adrià Gual.*

EL BANC DE «SI NO FOS», *per Carles Fages de Climent.*

Una nit al desert

Capítol d'un llibre.

—Decidimnos?...

—Ja està dit,—respongueren a chor els companys que'm voltaven...

Ab aquestes paraules d'assentiment acabavem de fer un termini transcendent que dies hà'ns tentava. Ens decidíem a empendre una excursió desert endins, lluny de poblat, dexant endarrera tot rastre de vida.

La visita a les grans piràmides y l'esplayament de la vista des del cim de la de Keops, vers aquella mar de dunes onejants que van y vénen del infinit, ens havien esperonat aquell desig, tan vivament, que'ns rendirem a pleret axí que'l Dragoman ens desfèu, com un castell de cartes, el munt de dificultats qu'en nostre magí s'havien agombolat.

—Temença? No'n tinguin cap; com a guia oficial que sóch, me respecten, y la gent de que dispoço és bregada y de tota confiança... Temps?... D'axò sí que, com no puch comprarne, no els en puch vendre. Ab el programa que porten y'ls pochs dies

que destinen al Caire, si no fan de la nit dia, no hi veig manera...

—Anèm fadigats,... mal dormits...

—[Qui parla de cansament ni de són davant la perspectiva de les belles sorpreses que'ls esperen? A més, el trajecte del Caire a les Piràmides el farien en cotxe: podran bacaynejar més d'una hora y, un cop allí, ab quatre taces de cafè prou que s'axeribien.—

Fàcilment enlluernats per aquesta propaganda feta, no sabem si ab convicció, però sí amb molta trassa y amabilitat, tancarem tracte ab aquell guia que tan bé sapigué explotar la curiositat, la il·lusió per lo inconegut y misteriós que sentiem y que segurament, com una foguerada, teniem pintades a les nostres cares.

Els excursionistes passavem de cent, mes els compromesos en l'aventura forem sis, tots catalans y molt íntims, y encara que a molts d'altres hauria tentat la calaverada, acordarem el *muxoni* més absolut, puix, cansats com anavem, si per una indiscreció n'haguessin respirat fum, els caps de l'expedició haurien provat de fèrnos en desistir, fent valer rahons de prudencia y de disciplina ó'ns haurien volgut acompanyar altres companys de menys confiança y, potser, no tan coratjosos y decidits com nosaltres.

—Demà, donchs, a les nou de la vetlla, al peu del monument d'Ibrahim-Paxà. Allí trobarem els cotxes y... ni un mot a ningú. Qui no hi sigui's quedarà en terra. Entesos?..

—Entesos!—

L'endemà acomplirem el programa del dia dissimulant y consultant sovint el baròmetre en espera y confiança d'una bona nit.

Mentres, en havent sopat, els companys de viatge feyen tertúlia en la sala del Shepheard's Hôtel, comentant la jornada, reposant y esperant l'hora d'ajocarse, nosaltres, els conjurats, anarem desaparexent, excitats y nerviosos com aquells que van a realitzar una malifeta premeditada.

A les nou en punt, com un sol home, tots els companys iniciats compareguerem al lloch de la cita. El Dragoman y'ls cotxes ja estaven disposats.

—Podèm marxar? — preguntà'l primer, una volta aconduhits.

—Sómhi; en marxa,—responguerem tots.

Y'ls cavalls arrencaren ab un trot llarch que no desmayà en tot el camí, que feya una pila de girigonces vers el gran pont del Nil, Gizé y les grans Piràmides.

Talment com si somniessim, corrent cuytant, d'amagat, pantejant d'ansia, començavem l'excursió a les necròpolis de Memphis y Sakkara. Allí trobariem altres mostres d'aquelles grandioses relíquies que serva'l desert en ses entranyes y que, penyora del poder y de la civilisació egipcies, pregonen encara'l culte y'l respecte al misteri de la mort a través de les generacions y'ls segles.

Aquella horeta de repòs, aclofats en els landós, ens vingué molt bé per a trencar el sòn, de faysó que al aturarnos davant la porta del *Mena House Hôtel*, saltarem a terra sense recança, bon xich refets, confiant que les xicretes de cafè que'ns oferien, y que no mesuraven més d'un glop, definitivament ens espavilarien. Mes no'ns calia pas aquest cordial, puix al sentirnos ja propers a la immensitat que anava a engolirnos, a la buydor esferehidora que'ns atreya, a les ombres faraòniques gegants y fantàstiques que ens vetllaven l'entrada, obrirem de seguida'ls ulls com unes taronges, y l'esperit ben despert estigué amatent a copsar en lo possible'ls batechs y sorpreses d'aquelles soletats infinites.

Allí, movent fressa y esvalot, ens esperaven la gent y les calcadures contractades per acompanyarnos. Aquestes no passaven de la categoria de burriquets, però de burriquets axerits, ben plantats y resistents, dignes parions dels matxos de la nostra muntanya. Tots semblaven prou valents y anaven ben ensellats; aquest vull aquest no vull, als deu minuts no'n quedava cap que no portés damunt el seu genet. Ben estretes les cingles y'ls estreps a

mida, les emprenguerem, un xich a la desbandada, costa amunt, vers la piràmide de Keops. El guia, ab els sis companys muntats y'ls quatre mossos a peu formavem aquella miniatura de caravana; no tan miniatura pel poch nombre y l'escàs bulto que tots plegats feyem, com per la grandiositat del escenari hont ens moviem. Era cosa imposant, y encara que voliem esplayarnos comentant l'anada, plens d'espectació, no gosavem cridar ni moure soroll, comprenent que nostres veus y nostra alegria no trobarien ressò, no encaxarien dintre l'encantament y magestat atuhidora del espectacle.

La nit que'ns venia al encontre era clara, primaveral; un ventijol, talment la marinada, refrescava l'ambient, y la lluna menguant, poch escapçada encara, pujava magestuosa empaytant els celatges; una mena de velàrium de glassa, tot arrufat, que, gelós de mostrarnos l'esplèndida puresa del cel, s'arrebossava poch a poquet, de mica en mica.

Arribats a l'alterosa esplanada de les grans piràmides, la boyra baxa del Nil barrava tot el ponent d'una muralla flonja, misteriosa. Atrinxerat al seu darrera s'endevinava'l Caire, apagàntseli els llums, aclucàntseli'ls ulls, adormintse com un exèrcit acampat al ras, del qual només se'n precisaven els pabellons d'armes, els minarets y cúpules brillant a la lluna, y'ls fusells dels centinelles, les dues ayroses agulles de sa famosa Ciutadela.

Passat el baxador del Khedive, restarem embadalits davant l'espectacle de les tres piràmides envolcallades per la claror argentada de la lluna. De dia les havíem ben contemplades y amidadat, y teníem ben present sa fesomia, mes ens semblaren unes altres més grans, més monstruoses, més altes, com si ab les seves esmolades punxes volguessin foradar el cel. Tot lo que'n recordavem ab precisió, s'havia desfigurat; ara llurs línies y masses tenien la vaguetat dels somnis. Aquells monuments, els més grandiosos que l'home ha consagrat al misteri de la mort, en mig de la quietut y soledat de la nit, arribaren a imposarnos. Un cop allí,

hauriem volgut ofegar el cop de les ferradures damunt les llambordes, la conversa dels guies y les exclamacions, que, contra voluntat, se'ns escapaven dels llavis delatant nostra presència; mes fou endebades; ja era mancat el respecte, y desseguida'ns pesà a la consciència com una profanació, l'haver destorbat tan a deshora la sòn d'aquelles tombes reials que'ls grechs, volent significar qu'estaven possehides de força sobrenatural, per a viure fins a la fi del món, ja'n digueren, ab paraula profètica, «cases eternes». Y axí ha estat. Per ara'ls segles van desfilant, els pobles y generacions se succehexen y les piràmides, impassibles, resistents, encantades, aguanten ferm... fins Déu sab quan. Aquest fet, apreciat en aquells moments d'ansietat y temença, ens sembla prodigiós. Y davant d'un prodigi, el coratge y serenitat poch hi valen. Nosaltres ho confessèm: tremolarem y sentirem l'emoció íntima, concentrada cap endintre, que deü esborronar als que, premeditada y voluntariament, cometen un sacrilegi. Un xich més avall, aquesta sensació prengué un caràcter agresiu. A la temor passada d'ésser descoberts a tall de malfactors pertorbant aquell misteri, succehí l'esverament del que's troba en son camí sorprès per un perill insospitat. Aquest perill imaginari'l passarem a tocar: era la colossal Esfinx, el lleó encantat del desert, que, ab cara de fembra, ulls ensonyats, seductors y ajaçat a terra, restava immòvil, somniador, tenint encara a tret d'urpa les desferres del séu festí, les runes del temple de granet que, ab els batiments de la lluna, prenia les apariències d'una carcanada gegantina, descomunal. Només de sospitar que Déu podia animar aquell monstre, esverats, muts y tombantnos a cada moment, lo que's diu fugint, ens allunyarem del espectre amenaçant. Mercès a tal aparició, guanyarem depressa l'únich tros de camí afressat y sobre ferm que trobarem en nostra escapada.

Ja fóra'l clos de la necròpolis de Gizè, hont jauen esbarriades cent tombes més que ni tan sols es miren, com no's miren els esqueys de roca davant la massa magestàtica de la cinglera, minvà

nostra excitació, y a mida que a rerassaga anaven esfumantse fins a quedar engolides per la fosca les masses d'aquelles muntanyes cantelludes, anarem sossegantnos, sentintnos ja lluny y lliures de tota influència macabra. Aleshores, completament sols, perduts com un grapat de bolves en l'espai, a mercè y empesos pel desig, les emprenguerem de cara a la soledat al enigma del desert Libich.

Al cel, immaculat y blau com l'anyil, la lluna y les estrelles pareixia que s'esforçaven a brillar per a que'ns adonguessim del no-rès que atravessavem. A terra, pel sorral, també brillaven igual que caps d'agulla, miriades d'escates de mica, fent l'efecte d'una rosada lluminosa, y entremig, una capacitat infinita d'ayre, d'ayre pur, d'ayre subtil y verge, d'ayre del desert. Sentint com ens acarona, avançavem afanyosos sense sospitar la traydoria d'aquella carícia que anava cremantnos la pell. Mentres ens preguntavem quan acabaria aquella soledat, aparegué enfront nostre, molt lluny, cap al horitzó, com un núvol rastrejant, l'ombra d'una serreta baxeta y dentellada.

— Veyèu, aquell barratge d'allà al fons? — digué'l guia, — donchs allí hem d'arribar.

— Allí? Allí baix? — esverats, preguntarem tots.

— Són les piràmides d'Abousir y Sakkara. Estan isolades y distants les unes de les altres, però la perspectiva nos les confon en una sola massa.

— Per arribarhi, estarem gayre?

— Dues hores, encara, contant que les besties no desdiguin.—

Pobres bestioles! ja les planyiem, però planyiem més als minyons que corrien al seu darrera, cridant, tustantles, axí que amaynaven el trot. Aquests sagals eren quatre homenassos escarbalenchs, bronzejats y forts; tan forts, que, a desgrat de gambejar per aquell sorral de riera, llur bleix era tan natural y acompassat com el dels que anavem a cavall. Per embestir les dunes, no havien pres més precaució que ficarse les babutxes a la pitrera, (rebot y armari ambulant de llur berena y de no sabem quantes an-

dròmines) y, per tenir lliure'l pas, agafarse ab les dents els baxos de les túniques que, fetes un parrach y llistades de virolats colors, portaven cenyides a la cintura ab un trenat de pèl de camell. Axi, sense cap nosa a les cames y donantse ayre ab els braços, corregueren, peu nu, al costat nostre sens defallir; ans al contrari, parlantse ells ab ells y canta que cantaràs, confirmant l'afició, el dò natural que tenen els egipcis per la música. El poble egipci, especialment el qu'es nat a les ribes del Nil, canta, canta sempre, no pas grans melodies, però sí ritmes tranquils y sovint monòtons que responen al estat del séu esperit. Quan reposa, el cant és un dels séus goigs més intensos, y en el treball, els anima y conforta. Aquesta insistencia de la seva cantera se'ns encomanà aviat. Allí agotarem el repertori de les nostres cançons, y fins ens esgargamellarem cantantles perquè aquelles soledats africanes n'haguessin esment. Mes fou endebades. Fòra del nostre rotllo, no les sentia ningú ni arribaren enlloch. Nostres veus es perdien en l'amplitut del espay, si no quedaven mortes y ofegades desseguida en aquell mar de sorra capàs d'engolirse les sonoritats acoblades de totes les orquestres del món: *vox clamantis in deserto*.

Allò sí qu'es un mar! un mar que alimenten les regions pè-trees y les serralades de granet, com si diguessim l'ossera de les estepes, esmicolantse sens parar; un mar sense transparencies, però movable, onejant, manyach ò tempestuós y sempre immèns com si fos un oceà. Nosaltres caminarem uns déu kilòmetres sens endinsarnos gayre del rompent de ses onades que voregen el Nil, y'ns semblà qu'erem a alta mar abont l'horitzó sempre s'allunya. A cada caravana que s'atreveix a solcarlo endins, déu semblar que's reproduheix el miracle de Jesús caminant damunt les aygues del mar de Galileal

Recurrent aquells paratges ab sos alts y baxos, desiguals y bombats, sembla talment que seguiu el gronxament de les onades; en la pols y arenes qu'escampaven les potes dels burrets trotadors, sentiem com els esquitxos y ruxat de l'aygua, y al impuls del

ventijol la sorra bullia, s'arremolinava y corria, capdellantse y descapdellantse davant nostre, igual que, al impuls del llevat, avancen y esclaten les crestes de les ones en bromera y cabretes. En mig d'aquesta bonança y de tanta calma, només caldria—pensavem—per a completar la il·lusió, l'espectacle d'un temporal; que s'axequés el vent terrible del desert, que'ns atrapés una ratxada de *simoun* ab sos remolins espantosos ja esmentats per Issaïes, que sacsegen, axequen y transporten veritables muntanyes de terra, colgant y capbuçant sense pietat tot el que troben; però, Déu nos en guarí!

Ab tot, una altra sorpresa perillosa, si no tan imponent, ens esperava per a arrodonir la impressió. Al guanyar el llom d'una onada més embotida que les altres, el guia davanter ens crida: «Aturèuvos y callèu, si us plau.» Al moment restarem muts y quiets, y ell ab els ulls esverats y signant al fons de la vessant contraria, ens féu veure arreglerat un campament de beduïns. Al ovirar les clapes de les tendes destacantse negres y humides de rosada, brillant amples y quietes damunt la blancor del sorral, ens semblà que haviem sorprès un ramat de ballenes ajocades a flor d'aygua...

Immòvils davant l'aparició, preguntarem baxet: —Y ara, qué farèu?—

—No rès, ni tinguèu por; un xich de marrada per allunyarnos y una estona de quietut per evitar que'ls gossos s'esvalotin. Si fos de dia, tirariem al dret, però, a la nit, les besties y aquesta mena de gent no conexen a ningú.—

Per axò'ls gossos lladraren fins que desapareguerem darrera d'una altra carena. Fòra d'aquest, no vingué a trobarnos pel camí cap més rastre de vida humana ni animal. Sempre sols, només ab la companyia de les nostres ombres, avençarem y avençarem, dintre d'aquell encantament, sense trobar una planta, un aucell, un insecte que animés aquella immensitat estèril. Rès que's gronxi, que canti, que voli, conspira contra aquella soledat ni

contra les altres que deuen succehirse sens fi ni compte. El desert, més qu'una terra xorca, sembla la mostra que Deu volgués dexarnos de la materia primaria, caòtica abans de convertirse en món. Allí, l'ayre, la llum, els núvols, els astres, aparexen confosos ab les estepes, formant un tot que contempléu encisats com si presenciéssiu l'auba de la creació.

Als cims més enlayrats és una fruició contemplar, de nit, la volta del cel poblada de diamants que parpellegen, als quals sembla que us acosteu a mida qu'heu anat pujant. Al desert, l'efecte és diferent: és el cel que apar aproparse als homes, y goséu com si els astres abaxessin sensiblement llur vol, y veyéu els estels y les esteles més, molt més, grans y radiants qu'enlloch, més íntimament y tan a la vora que sembla que puguin abastarse. També és cert que seguint camps y muntanyes, el pit s'axampla y panteja agosarat al aspirar l'ayre sanítós que sentiú com l'envaeix. Donchs aquí, l'ayre, de tan fi y tan subtil, gayrebé no'l sentiém, y més d'un moment tinguerem la impressió que no respiravem, com si de la campana del firmament n'hagués fugit l'atmósfera.

Mentres embadalits feyem experiència d'aquests fenomens, haviem escursat mólt camí. Aquella serra dentellada que barrava l'horitzó davant nostre, ja se'ns presentava destriada y tots aquells turons descompartits ens descobrien qu'al darrera d'ells venia una altra soledat tan morta, però certament més extensa encara, més infinita que la que llavors petjavem.

Tanta estona de pendre la serena'ns havia enfredolicat, y per a desentumirnos decidirem caminar aprofitant l'arribada a les piràmides d'Abousir.

Aquestes piràmides eren catorze, y, com una germandat, tenien la fesomia semblant, però alçaries y còrpora diferents. De tot l'estol, només se n'aguantaven tres de dretes, bé que malmeses; les demés, sigui pel temps ò pel maltracte dels homes, s'han aclofat, desaparexent sota uns munts d'enderrochs informes.

Com no hi havia més espectacle a contemplar, seguirem ca-

minant, fins que a la poca estona ens aclaparava la fadiga.

El guia capdavanter ja'ns ho havia dit: «No baxéu que us en penediréu», mes nosaltres, perfidiosos, volguérem provarho y de poch quedem retuts sens arribar a terme. Quin sorral! quina xafor! L'ayre fresch que fins aleshores haviem sentit, ab la suada copiosa que ferem, ens semblà xardorós y calent, tant, que va rostirnos materialment les mans y la cara, fentnos saltar la pell. Tornats a cavall, encara és l'hora que no'ns havem explicat aquella cremadura, com tampoch la resistencia dels companyons y dels burrets que, sens dubte, devien tenir una musculatura de ferre feta expressa per a suportar, tan frescos, fadigues com aquella.

Completament familiarisats ab la claror de la lluna ponent que amortallava tot el camp de nostra visió, avençavem un xich cansats. Sempre més dunes, més estepes, més soledats descobriem al entorn nostre, estenentse, engrandintse y allunyantse cap a lo ignorat, cap a la ratlla del horitzó que fugia, fugia sempre més enllà. Feya tres hores que anavem camina que caminaràs, y no endevínem ni tan sols el llumet del conte. Llavors el guia, presumint que'ls nostres entusiasmes començaven a minvar, ens digué: «Animéuvos, senyors, animéuvos, que ja arribem a terme. Abans d'un quart, serem a les piràmides de Sakkara, y després no trigarem pas mitja hora a descavalcar davant la casa refugi de Mariette.»

Ja no podiem més. «Déu l'escolti,» diguerem nosaltres; mes qui de cert ho escoltà, foren les pobres bestioles que'ns traginaven, puix presentint que aviat es deslliurarien de la càrrega, un repòs d'un parell d'hores y un bon pinso, emprengueren aquella darrera estricada ab igual dalit que si sortissin de l'estable.

Tal dit, tal fet; als deu minuts petjavem l'indret hont l'esplendorosa Menphis havia rumbejat els seus tresors, les seves glories y'l seu poder. Allí, més qu'enlloch, es veu en qué paren les grandeses y vanitats del món. Una llenca de terra revolta y un llit de pols insondable amortallen aquelles maravelles, la profusió y be-

llesa de les quals, segons dita, confonia tota intel·ligència, per judicarse indescriptibles.

Onze piràmides, les quatre de Dahchour y les set pròpiament dites de Sakkara vetllen, a tall de centinelles, l'ossari d'aquella civilització. Només l'home modern, atrevit, y com més vell en relació ab el temps, més assedegat de saber, estripant la mortalla y furgant en el misteri, ha arribat a descobrir y remenar algunes relíquies exposantne a la llum del sol mostres tan hermoses com els colossos de Ramsès II y les tombes dels Apis y la casa funerària de Thi que anavem a veure.

A dir veritat, la contemplació d'aquell escampall de piràmides, per si sol, no'ns hauria pas compensat el sacrifici que havíem fet. Ab el recort fresch de les de Gizè, ens semblaren unes joguines d'infant. Posades de costat, ab prou feynes haurien semblat un ramat de pollets al entorn de les lloques. Ab tot, una n'hi havia de musculatura y creixença més avençades, que'ns cridà l'atenció.

De posició y estructura desusades (1) encara sapada y ferma, s'enfilen fins a sexanta metres els sis graons que la componen, assequibles només per gambes de gegant (el primer amida 11'48 metres, el darrer 8'89 y ls d'entremig són d'una mida per l'istil). La silueta d'aquesta piràmide s'ovira des de molt lluny y ve a ser com la fita característica que anuncia la necròpolis de Sakkara «niu d'esparver», que s'extén uns set kilòmetres de migjorn a tramuntana, y des de mig a un y mig de llevant fins a ponent.

Al resseguir aquesta explanada, tant ò més alterosa que la de Gizè, plena d'enderrochs alts y baxos, baumes y sorral·ls frescos arrencats de ses entranyes, un s'adona de la deria que li han tingut els sabis y curiosos investigadors. En temps dels bizantins y dels Kalifes s'inauguraren les excavacions y remenaments de tota mena

(1) Aquesta piràmide de base rectangular, enlloch de quadrada, y no orientada, com totes les altres, segons els punts cardinals de la terra, ha sigut objecte de molts estudis y ha tret més d'una hora de són als investigadors y egiptòlegs.

que no s'han interromput fins no fa gayres dies, l'any 1881, ab la mort del famós egiptòleg M. Mariette. (1)

Per fi, després de trepitjar tres hores y mitja'l sudari de llum encantada que abrigallava'l desert, descavalcarem a la porta d'una vivenda pobra y esbalandrada, testimoni mut dels treballs y insomnis, de les engunies y entusiasmes d'aquell desvetllador de tanta bellesa pètreea y momificada. Mentres els guardes, ensonyats, entregaven al guia les claus y's posaven al nostre servey, els mossos de peu ja s'havien ajassat sobre'l llit de sorra a la serena, per a dormir, després d'arrecerar els burrets que, fumejant com si s'evaporés de llurs cossos una boyrada, assaborien tranquils el pinso tan afanyat. Nosaltres, enfonsantnos fins a turmell, voltarem un xich per aquell enrenou de runes, baxant sempre, fins arribar al Serapéum. (2)

Al obrir la porta sortí d'aquell soterrani una bafarada de forn asfixiant.—Axò no és res—ens digué'l guia,—dexeu els abrichs, si volèu, y d'aquí cinch minuts hi estarèu avesats.—Aquesta escalfor la comunica'l gran tou de sorra que hi hà al damunt, que may té temps de refredarse. La influencia d'una soleyada aconsegueix l'altra.

De la temperatura forana a la de dintre, almenys hi havia deu graus de diferencia. Entaforats com formigues dintre aquell cau, y passada la impressió d'aquest cambi tan sobtat, cadascú prengué'l seu gresol y en professó seguirem un corredor espayós, en les pa-

(1) Aquest, per a ferhi millor feyna, es decidí a bastirhi una casa y a viure llargues temporades sobre'l mateix camp d'exploracions.

(2) Aquest nom és el que's dona vulgarment a la galeria de tombes dels Apis, avuy practicable, establerta per Psametik I y engrandida fins als temps dels Tolomèus. La tradició assegurava que'ls Apis, després de morts, s'identificaven, com l'home, ab Osiris, prenent el nom de Osorapis. Quan en el regnat de Tolomèu I s'introduí y's propagà ràpidament per l'Egipte'l culte al déu estranger Serapis, esdevingué la natural confusió entre'l vell Osorapis y'l nou Serapis adorats de costat en el mateix santuari de Menphis. Llavors fou quan a aquesta antiga necrópolis se li donà'l nom de Serapéum.

rets del qual encara perceberem rastres y trassos d'inscripcions y figures alusives, respectuoses ò mofetes que'ls pelegrins devots y turistes curiosos venien a dexarhi, a tall de presentalla, en penya de les seves devocions ò mancament de respecte. Sense distingir res més, quasi a les palpentes, caminarem fins a topar ab una llosana descomunal qu'era la lauda d'un monstruós sarcòfag de granet negre, abandonat a poca distancia, boy barrant el pas, potser des de quan s'afeblí'l culte als Apis. Ab un xich de pena passarem l'escletxa que feya ab la paret, y seguirem sense més destorb fins a la galeria principal, realment imposanta. Aquesta catacumba dels Apis ò cripta, un temps assequible des del temple ahont s'adoraven aquelles divinitats, és un corredor que, en direcció de llevant a ponent, s'allarga fins a 350 metres y té 3 metres d'ample per 5'50 d'alçada. Distribuïts a abdós costats, s'obren 27 ninxos d'uns 8 metres en quadro, revestits des del trespol a la volta ab pedra de Mokattan. En dits ninxos es conserven encara 24 caxes obertes y saquejades que contenen les momies privilegiades dels Apis y de llurs fills, si aquests morien abans que'ls pares. D'aquestes caxes per als vedells se'n veuen dues que apareixen per estrenar. Quines peces els tals sarcòfags! probablement s'han quedat allí per no haverse trobat enginy ni força que somogués llurs masses, les quals ab els segles aparen ten talment haverse arrelat a terra. (1)

Voltant per aquell soterrani compreguerem l'emoció que sentiria M. Mariette en traspasar son llindar completament incomunicat ab el món, orfe de llum y de vida feya tants segles. «Quan el dia 12 de novembre de 1851 vaig entrar per primera

(1) En general amiden 4 per 2'30 y 3'30 metres d'alçada y són de granet negre ò roig polit com un mirall y d'una sola peça. El pes de cada un està calculat en 65 tones. Figurèuvos el treball que representa l'haver buydat aquells carrèus, y quin esforç el trasbalsarlos. Per aquesta circumstancia l'home ja'ls admira, y aquesta admiració puja de graus quan alguns d'ells els trobèu demés decorats ab figures y inscripcions esgrafiades.

volta, ha explicat ell mateix, confesso que'm corprengué una impressió de sorpresa tal, que després de cinch anys no s'ha esborrat encara completament del meu esperit. Per un atzar que no m'explico, una cambra de la tomba dels Apis, tapiada l'any trenta de Ramsés II, s'havia escapat de les mans espoliadores del monument y tinguí'l goig de trobarla intacta. Tres mil setcents anys no havien pas alterat sa fesomia primitiva. Els dits del obrer que havia posat la darrera pedra a la tapia de la porta estaven encara impresos al ciment. Uns peus nusos havien dextat llur estampa sobre un tou de sorra arreconat en la cambra mortuoria. Rès mancava a aquest darrer alberch de la mort hont reposava feya quaranta segles un bou embalsamat. Ben segur que més d'un entusiasta s'espantaria solament a la idea de viure quatre anys sol, en mig del desert; mes, descobriments com aquest de la cambra de Ramsés II dexten tal emoció, que, davant d'ella, tot altre recort s'esborra y no's desitja més que renovar-la.»

Ja de retorn vers la sortida, ens sobtà l'esclat d'un incendi al fons d'aquella gola de llop. Era'l guia que, havent fet quedar enrera un dels guardes provehit de fochs de bengala, ens obsequiava ab tal sorpresa. Fou una impressió de lo més fantàstich, veure aparèixer per art de bruxeria, la claror rogenca y vaporosa dintre aquell antre negre y misteriós. Aleshores apreciarem tota la grandiositat de la catacomba, que al sentirse petjada per nosaltres y poblada de llum de boyres y d'ombres macabres, semblà estremirse y reptarnos. «Per què, per què torbéu la meva soledat? dexèume, fugiu de mi; tots mos tresors ja són dels homes; sols me resta y sostè un recort, el recort del poder y de la divinitat dels meus hostes, y aquest no me l'arrabassaràn jamay. Dexèume dormir ab ell, que no vull despertar may més; és endebades: en mon si tan sols regna la mort y l'oblit; fugiu, fugiu depressa; a fòra per sempre, a fòra la vida.» Aquestes quexes s'acabaren ab les darreres resplendors de les bengales y ab elles s'esvahí, engolida altre cop per la fosca, aquella visió dantesca.

Enlluhernats y sentint esgarrifances de fret, sortirem del Serapéum cap al Mastaba ò setial de Thi, també descobert per Mariette y empotrat no gayre lluny de sa barraca, en una avinguda de panteons enterament arrunats. La massa d'aquesta tomba isolada, en altre temps al ayre lliure y avuy fundament colgada, ofereix tot l'aspecte d'un hipogeu.

Ab la matexa ansia y recolliment ab què havíem entrat a la galeria dels Apis, entrarem a la darrera estada d'aquest Thi, un famós arquitecte—propietari mort fa uns 4500 anys. D'un petit vestibul rectangular, passarem a un grandíós hall, l'entexinat del qual, reconstruït, sostenen deu rabassuts pilans. D'aquest, per un llarch corredor, visitarem una sala lateral, y acabantlo de seguir, arribarem a la cambra sepulcral propiament dita, d'uns set metres en quadro per quatre d'alçada. En aquesta s'hi conserven una taula de pedra per a les ofrenes, dues falses portalades simbolisant l'entrada al reyalme dels morts y una porteta practicable que dona a un recambró.

Per la sola enumeració d'aquests departaments, tomba d'un particular, si no fos per les piràmides y les desferres colossals dels temples, podria ben deduirse la importancia del culte que'ls egipcis rendien a lo sobrenatural. De les habitacions dels vivents, per les escasses mostres que se'n conserven, se sab qu'eren pobres, senzilles y no gayre confortables; en cambi, les estades dels déus y dels morts, grandioses y plenes de magnificències, proclamen encara orgulloses qu'aquell poble's preocupava més del culte religiós y de la seva dormida eterna, que no de regalar-se la vida a son pas pel món. Per a convèncer-se d'axò, només cal admirar, com admirarem nosaltres, el seguit de relléus policromats que decoren encara part dels murs del edifici hont Thi féu consignar tots els aspectes y escenes de la vida que'l rodejaren, com si volgués que l'acompanyessin al altre món, ab el fi de viurels y fruirlos pels segles dels segles.

Es ben cert que aquest edifici funerari, notablement conservat,

és, baix els aspectes de la història, del art y de la civilització, de lo més interessant que pot veure's y estudiarse. La seva obra passa per la construcció més característica y afinada que's coneix d'aquell antich imperi, y'l caràcter realista y detallat dels baxos relleus que la decoren, fa que's pregoni com mostra de la producció més sumptuosa y expressiva del art egipci. En ells la figura humana està tractada de la manera tradicional (1), mes les figures de les besties y totes les composicions acusen un verisme tan refinat com el de nostres dies.

Indubtablement que, al temps d'aquesta construcció, la deria y la pràctica dels artistes imaginaris (prou consignada en sarcòfags, caxes de mort, papirus, estàtues y monuments) havien arribat al grau màxim de la difusió y del perfeccionament. D'altra manera no s'explica l'esplendidesa de la documentació gràfica que teniem davant, ni que aquella professó d'escenes y personatges tan riques d'expressió y de detalls evoqués en nosaltres la vida y civilització de tot un poble. Sense veureho, no és possible ferse càrrech de una revelació tan completa.

(1) Aquesta manera tradicional egípcia, consisteix en presentar de la faysó més clara possible totes les parts del còs humà, sense fer cas de com el seu conjunt s'ofereix naturalment a la vista. Així's veuen constantment de perfil les testes, mentre'ls ulls miren al espectador; les espatlles també dibuixades de front, mentre les cames y'ls peus ho són de perfil; causant encara més sorpresa'l veure el contorn posterior del còs presentat de front, y'l davanter, de perfil. Altra manera curiosa era la que adoptaven per a fer destacar el personatge principal en llurs composicions, consistent en donar a dita figura una proporció tres ó quatre vegades major que a les altres.

Pel que respecta a la perspectiva, tampoch eren gent de grans recursos; la qüestió era ensenyar ben distintament y completes totes les figures ó objectes representats. En les escenes que integraven varies figures, les arreglaven en series dibuixades les unes sobre les altres. En una taula, per exemple, hi havia diferents objectes: plats, gerros, làmpares, etc.; donchs tots es representaven encastellats els uns damunt dels altres. La idea de consignarho tot els preocupava tant, que, per a representar un vas, una escudella, qualsevol atuell decorat per dintre, primer el reproduïen exteriorment y després, a sobre, en renglera, tots els motius d'ornamentació interior.

Per a mostra, sols dirèm que, a més dels seguicis de servidors y camperols presentant a Thi ofrenes de besties, fruytes, llegums, begudes y flors de tota mena, provinents de llurs propietats, hi hà un sens fi de quadros y visions de conjunt que palesen més que cap altre document l'avenç y esplendor dels temps faraònichs.

Entre ells hi hà uns pescadors buydant les nances, idèntiques a les d'avuy; uns homes preparant la becada per als remats d'oques y grues, a les quals uns altres omplen els paps; la matança y esquarterament dels bous; totes les fases de la cullita del blat, si fa no fa com les nostres (1); després remats que pasturen tranquil·lament y altres que travessen els ayguamolls del Nil, ab els pastors portant els xays y vedellets a coll y bè; al un indret totes les feynes per què passa la construcció d'un bastiment, des de que destralegen les soques dels arbres, fins que, vela issada, comença a navegar; a un altre, un rengle d'escrivents y d'arxivers que sembla esperin algú que'ls dicti per a continuar la tasca; allà una colla de fusters atrafegats a fer encenalls; ençà y arreu cèrvols, antilops, bous, gossos, micos, bochs, cigonyes, coloms... campàntselas; y comparets, pagesos, artesans y mariners, fent anar tots els enginys y eynes, de l'herencia de les quals encara disposen; y, presidint aquesta gernació en plena activitat, l'escena del gran senyor Thi, agegantat, cassant l'hipopòtam.

Aquesta darrera escena té quelcom d'apoteòsica; mirèula: Thi, encarcerat y dret com el séu gayato d'autoritat, navega en una gran barca de papyrus per les tranquiles aygues d'un estany. Davant d'ell des d'una canoa, alguns sirvents arponen la bestiassa. Thi, sens dubte per recordar al altre món algun espectacle que l'havía emocionat, féu traçar aquí l'agrupació d'un cocodril y d'un rinoceront lluytant abraonats. Darrera la gran barca'n segueix una altra de petiteta ab un pescador de canya atent a la seva pacient

(1) Allí's veuen els pagesos cavant, el bestiar campejant pels conreus y afe-mantlos, les parelles llaurant, els sembradors, la sega, el transport de les garbes, la batuda y fins com venten y ensaquen el blat.

tasca. Aquestes figures apareixen proclamant la resignació y la lluyta com a factors principals de la vida. Dóna fons a la composició, embolcallantla d'un ambient d'alegria y feconditat, un atepèhit canyar de papyrus florit poblat de nius y d'ocells volejants. L'efecte estètic d'aquesta composició és gran, y per a ponderar la finesa y intenció del seu dibuix, apuntaré, pel que respecta als pexos y als ocells, que'ls artistes japonesos no han arribat a estilsarlos millor.

Quan el guia encengué les bengales, ens semblà que assistiem a una resurrecció. Aquelles multituds, ferides per la vermellor de la llum, s'animaren; com si la sanch tornés a circularhi y'ls muscles s'embotissin, desaparegué la fredor y encantament que les possehien y les ilustracions murals suara mortes, les sentirem viues y expressives cridantnos: «No'ns dexeu, veniu, veniu a nosaltres si us plau; contempléunos, estudiéu y aprenéu que som les primeres llevors de la civilització. Apreciéu la fecunditat de la nostra obra may afeblida a través dels segles. Desvetlléunos sovint, que'ns dóna goig comunicarnos y intimar ab nostres heréus. Féunos llum, que us la retornarém més viva y tan furgadora que arribará al fons de les inteligencies. La nostra empenta encara dura; la nostra llum encara brilla; la nostra vida encara regna, no és veritat?»

Les veus misteriores tenien rahó. Les convulsions y trasbalsos del desert han pogut colgar la primera florida del treball, de l'art y de la ciencia humanes, mes les arrels que suara veyém davant nostre, aferrades a terra, no són pas mortes, encara floreixen y fruyten arréu arréu del món ab més ufana y vigoria que may.

Satisfets, contents, millor, entusiasmats d'haver aspirat una alenada de vida provinent de tant lluny y de tan fondo, ens despedirem ab recança de tan belles aparicions. Des del llindar, guaytarem endins sense veure ni sentir res més. Tot quedava fosch, mut y petrificat, esperant la sugestió d'uns altres visitants per animarse, resuscitar, viure y... morir al cap d'una altra estona.

Eren tants els tombs y voltes que'ns donava'l cervell, que a la sortida del cau, corregerem a asseurens a la galeria forana del refugi Mariette per a reposar, pendre refrigeri y també ordenar aquell garbuix d'emocions insospitades.

Mes, ens calia pendre'l retorn per arribar al Caire abans que els nostres companys marxessin a visitar el barratge del Nil, y l'estona de repòs y d'expansió que tots desitjavem, dissortadament no pogué allargarse massa perquè'l guia, els mossos y'ls burrets ja frissaven esperantnos enllà, al camp ras, ahont la lluna escapçada, aponentantse, com un tros de sol esmerilat, batia esplèndida encara, donantnos a tots l'aspecte de marbres animats.

El desert, sens dubte pel contrast de les foscors suara visitades, el trobarem més clar, més blanch, d'un blanch verge y misteriós, de vel de novicia. Ab por de rebregarlo y cert respecte d'ofendre sa blancor immaculada, embestirem trico-trico ab nou dalit el mateix camí solitari de les estepes, qu'encara guardaven sense esborrar algunes de nostres petjades.

Avançant de cara al nou dia, aviat la silueta espectral de les grans piràmides es dibuxà al lluny y la celistia començà a retallar la carena del Mokattan, d'aquella serra que defensa'l Caire de les inundacions de sorra del desert oriental y és el respatller de pedra hont reposa confiada la regina del Nil.

Atents als preludis del espectacle que s'iniciava, testimonis de l'agonia lenta y tranquila de la nit, y del naxement de l'auba, avançarem bona cosa damunt d'aquell sudari, en mig del encantament, de la soledat y de la quietut més solemnes y corprenedores. La llum, només la llum llustrejant, era l'element que's desvetllava amenaçador y empenyent les ombres. Jamay haviem imaginat una matinada com aquella. Ni una alenada frescal, ni una gota de rosada; ni'l piu d'un ocell, ni'l revifament d'un bri d'herba; ni'l rondineig d'un insecte, ni l'esclat d'una flor, vingueren a donarnos el bon dia. Si alguna cosa viva travessa'l desert, ho fa fugintne, si no hi resta enterrada per sempre; prou ho de-

mostren els òssos y algun esgavellat esquelet que trobarem pel camí. La llum, l'ayre, els núvols, el polen, hi passen el mateix que'ls reptils ò les feres escapades, el mateix que les caravanes d'homes, camells y dromedaris, com hi passavem nosaltres, sense animar ni fecundar rés, sense dexarhi cap rastre.

Al entorn nostre, les dunes onejants perdien, poch a poquet, sa blancor de mortalla y esdevenien rosades, mentres la lluna baixava fonentse com una grandiosa bolva de neu y l'orient es vestia d'irisacions de mareperla. Les nostres ombres s'esfumaven ja per moments y van acabar engolides per la sorra. Les estrelles, com si estessin cansades de tan parpellejar, s'aclucaven y la volta del cel, tota la nit tan propera, anava aclarintse poch a poch y allunyantse, esblaymant el séu blau d'anyil.

Quan arribarem a descobrir el campament de beduins, ja clarejava. El guia, per fer dreuera, decidí que hi passéssim a tocar. Un escamot de dónes y maynada grenyosa y espitregada'ns corregué al darrera parant les mans; algun mastí, lladra que lladra, vetllava les tendes tan negres y aplanades com abans. D'homes, bestiar, y gossos d'atura, no'n vegerem ni'n sentirem cap. Qui sab ahont eren a pasturar! Qui sab ahont eren a pegar falconadal

Mentrestant les piràmides de Gizé havien reprès tot llur relléu y precisió d'arestes al davant nostre y semblava que les teniem a tocar. Mes no era axí; camina que caminaràs... «D'aquí a una hora... D'aquí mitja... D'aquí un quart hi serém,—anava dihent el guia, animantnos a tots. —Allí'ns sortirà'l sol.»

Axis fou, aquests espays de temps els passarem embadalits contemplant com s'afeblia y transformava despedintse de nosaltres la serena magestat d'aquella nit inoblidable, y com es preparava y anava accentuantse la apoteòsica aparició del sol. Pel cel, ja apagada la celistia, ple de tornassols, s'escampaven, irradiantse, els reflexes purpurins d'un incendi encara amagat y llunyà; les grisors dels sorral començaven a groguejar la fxa de boyra que abrigallava'l curs del Nil, s'esfilagarsava en fumeroles que's

fonien enlayre; els ayguamolls ja reflectien la coloració del cel, y les ayroses palmeres de ses vores cimbrejaven llur plomall retallat sobre aquell vel fugitiu que, poch a poquet, anava descotxant el Caire, la ciutat endormiscada, semblant a la nvuia qui vol desvetllar el séu enamorat ab una primera besada, la besada ardent del sol, quines primeres tebiors sentirem que'ns invadien el pit reconfortantnos.

Capolats moral y físicament, mes, contents y satisfets de la calaverada que acabavem de realisar, embestirem al trot el replà de les grans piràmides al punt que darrera del Mokattan esclatava, formidable, l'incendi anunciat, inundant de claror y vibracions aurífiques tot l'espai. «¡Axò es magnel.. ¡Esplèndit!.. ¡Guaytèul.. Ara, ara surt el sol!» exclamarem, y al vèrtex de les grans piràmides aparegué un punt brillant, com una fantàstica deù d'or fós que rossolant daltabaix per llurs pendants les dexà daurades, mentres cridavem alegres:—Vísca! visca! ja l'hem feta. ¡Gracies a Deul—y tots encaxarem com uns triomfadors, donantnos el bon dia.

També'l desert, tot aquell desert silenciós que no més poblen les ombres reyal dels Faraons y'ls rastres de tantes divinitats mortes, al rebre la primera y roenta ullada del sol ixent, quedà daurat, vibrant ros y onejant com un ras infinit de messes gronxadores, oferintnos, al dirli adéu per sempre, la sarcàstica visió de que hi regnaven la vida y l'alegría.

El qu'és el recort d'aquesta nit del... jo'n dono fè per tots els meus companys, només l'enterraran ab nosaltres.

Eixalament

El recader del Cel.

El bergant d'En Jaques era un bell mosso, alt i ceapat, vermell de cara i amb uns rinxols que li esqueien d'allò més bé. Tot ell revelava un home vigorós, avesat a qualsevol prova física. Era carreter i més d'un cop havia pogut més ell que no el matxo en mantes encallades heroiques.

I per aquella llei d'instint que encomana la fortalesa d'un ample pitram, les mosses del poble es fonien per En Jaques: al ball, i allà on fos que es presentés, sempre se'n duia el millor somris femení o la millor moxaina d'uns ulls de fembra en zel.

En Jaques tenia rivals. Això li era ensems que un motiu d'orgull un fibló d'inquietuts amargues, car de tots ells s'hauria rigut si no fos que els atiava un sastrinyolis de mala mort, gabaig, l'única habilitat del qual era l'ésser un terrible menjador de caragols. Més que els geecs guexos i els pantalons esguerrats, ço que havia fet famós per l'encontrada al «Mussiú»—que així li deien—fou el seu estómac, dotat de totes les condicions d'una caldera excel·lent.

* * *

Les mosses, de vegades, parlen en nom del diable. Sobre tot, quan ve la primavera i les agullona el desig de riure a l'esbojarrada o bé de plorar desconsoladament a l'escon per una futesa de no res.

I en una d'aquelles tardes diumengeres tan boniques de l'abril —tramuntaneta tèbia i colors policromades arreu— el diable va parlar a En Jaques per mitjà de la Quima de càl Gran.

Feien ball de manubri a l'era nova. I mentres les parelles s'es-pentegaven en un enèrgic vals galop, la Quima va dir al seu magnífic ballador: —Tant que em bescantes el «Mussiú» i si el retes-sis a menjar bovers, et deixaria tou per deu quinzenes...!!

Ho sabé dir tan fi, tan penetrant, que En Jaques, rendidament guanyat, només va respondre:

—Ho veurem!...—

No trigà a córrer la veu del desafiament. A la taverna de càl Panxeta el «Mussiú» i en Jaques, davant un estol de joves enriolats i d'una filera de porrons de vi, quedaren convinguts pel primer dissabte que vindria.

I en tota la setmana no es va parlar d'altra cosa que d'allò.

* * *

Els caragols ja feia estona que cruixien en mig de l'espetic d'una fogaina abrivada per innúmers ventalls...

Per fi, comparegueren els dos atletes gastronòmics. I contemplant s'ho el veïnat en pes, amb l'acompanyament d'una gatzara sorollosíssima, va començar l'àpat formidable. Les dues boques semblaven saques sense fons en les quals es capbuçaven els caragols, seguits, seguits, gairebé sense ni temps d'amanir-los ni triturar-los...

Ni l'un ni l'altre no vencé. Tothom va bromejar-hi llargament, amb la cara de pomes agres que posaren en anunciar-se els primers símptomes d'indigestió.

El metge va suar-hi tota la nit, amb aquella brivallada brutal. El «Mussiú» en sortí malaltís per sempre. I en Jaques, si no es morí, va ésser perquè es descuidaren d'avisarlo... o perquè feren el seu fet els Pare-nostres plorosos de la Quima de Câl Gran, aquell caparró de pardalets que tenia la culpa de tot.

Llavors fou quan, en una d'aquelles vetlles delirants, li vingué a En Jaques el somni estrambòtic de volar...

Somnià que l'ànima se li esmunyia per l'endemig del costell i, flotant pels aires, se'n volava vers el cel. Sant Pere la rebé amb grans manyagois, mentre li donava un beuratge miraculós. Quan l'ànima hagué ben begut se'n tornà cap a la Terra precedida d'un nimbe lluminosíssim.

Al cap de poca estona ell, En Jaques—que estava ert, com un tronc buidat per dins—va sentir un calfred estrany i una dolor aguda a tota la pell: era que l'ànima la hi travessava per a encabir-se en el seu estoig de carn. Un dolç pessigolleig el féu sacsejar d'espasme de cap a peus; i després, oh després! el cervell se li il·luminà amb una dèria definitiva: volaria com la coloma de l'Esperit Sant, infús de la seva gràcia eternament..., i faria de «recader del Cel» per als pecadors del seu poble.

El mal somni arreplegà En Jaques ben bé de ple, puix, apagant-li la claror dels sentits corporals, li amarà els de l'esperit amb una tal lluïssor que, d'aquell brau carreter d'adés, no en restà sinó una carcassa palpitant, sense altre nord que una desbocada terbolina de cèliques cobejances.

* * *

I d'aquell dia estant ja tingueren bella feina els pobres pecadors! Prou que l'haurien deixat volar fins a estabellar-se i tot si

tant volia, però ço que esverà a tothom era que xerrés els pecats dels demés, que pregonés als quatre vents les encobertes nafres luxurioses, les mesquines passions del bo i millor del poble.

¡Quin astorament quan els veïns d'un carrer o de l'altre veien venir En Jaques, veloç i bronzint com un eixam de borinots, giravoltant els braços a la faisó d'unes hèlixs! Això volia dir que ja estava inspirat i que algú rebria! Les cedaceres gairebé l'entrebancaven, frisosos de saber per ell quelcom que les hi donés tela a retallar de nou..., i En Jaques, retopant ara amb unes, ara amb altres, acabava per perdre l'esma i ajaçar-se en qualsevol tocom. En aquest punt, gomboldat per un vesper nodridíssim de comares, «cantava» els encàrrecs que duia «d'allà dalt».

—«Etic molt content—un dia els va dir—perquè he fet anar moltes ànimes al Cel, encara que el senyor Tomeu (el metge) digui que me'n falta un bull i En Corre-dimonis (el campaner) que soc un *embustero*. L'última que hi vaig portar, d'ànima, «al capdamunt d'allí» (i assenyalava amb el dit el gran misteri blau) va ésser la del meu Avi... Totes el coneixieu, no fa? Era un sant homel... Doncs per això vaig fer-n'hi una bella alabança a Sant Pere, per si li feia peça... Com que em va dir que sí, varem quedar en enllestir-lo aviat. I res; bon punt va estossegar l'Avi i féu el primer badall ja vaig veure que Sant Pere no m'havia enganyat., al segon ja em vaig preparar a recollir-li l'ànimeta i al tercer em pensava que els àngels se l'emportarien cos i tot!; però no va ésser així: la clofolla restà al llit i jo vaig ésser prou llest a atrapar-li l'ànima abans que el diable i a coll-i-bé me la vaig endur cap en l'aire, sense passar pel purgatori...»—

I aquell cop finí En Jaques, molt fatxendós:—«Ara l'Avi hi està molt bé al Cel, perquè fan una carretera que hi va d'un costat a l'altre i vénen a cercar la grava aquí a la Terra amb «aradaplans»; la feina no l'acabaran pas mai més de tanta que n'hi ha, i com que Sant Pere és el Director, a l'Avi l'ha fet capataç de les obres i mana més que ell...»—

Embrollant la madeixa de les incongruències i dels disbarats més frapants, l'auditori d'escornifladores trasbalsades n'hi feia espletar, al cap i a la fi, un gabadal per a tots els gustos, de verdes i de madures; provocant una llarga estela de riallades i escarafalls quan algú, sentint-se al·ludit en el més íntim de ses intencions, s'enrojolava com un gall d'indi sulfurat o esdevenia groguenc de tanta por.

* * *

En una d'aquelles corregudes esbojarrades que En Jaques feia pels encortons, s'escaigué de travessar una fageda atapeïda i sonora, mitja horeta lluny del poble.

I com un bòlid va anar a raure en el reconet més ombrós i gerd de la boscúria, just que una parella—el «Mussiú» i la Quitèria, la dona del batlle—conversava melosament... Fins a En Jaques—que romania admiradíssim darrera un matoll de bruc—arribà un bes que valia per mil. Emocionat davant aquella confirmació indubtable d'un dels seus averanys de «recader», es remogué, i el crac traïdor d'uns quants branquillons el descobrí...

La parella ofegà un xiscle en sa gola. La dona desaparegué de pressa per entre els faigs aurífics, i el gabaig, reflectint en son esguard la ira més encesa, es dirigí resolutament cap al matoll de bruc tan inoportú: No hi havia ningú!... Però es veien petjades! De qui serien? En aquelles hores i allí no podien ésser d'altre que d'un desvagat que vigilava... Qui, si no el rucàs d'En Jaques? A, el remaleït! Veliaquí perquè els boigs fan bitlles...! El cercaria de seguida per arrencar-li la llengua, abans no esventés *la cosa!*

I mentre corria a cercar l'escopeta a casa seva, els dits del «Mussiú» es retorcién com si anés estrangulant el «recader».

.....

Va atrapar-lo aquell mateix vespre bevent al rierol dels Canyissers.

La discussió esclatà violenta, com una trabucada: En Jaques va fer-se fort de primer antuvi...: — Si que ho escamparia, que ell no en deia de mentides! — Aleshores el «Mussiú», enfellonit, bandejà els escrúpols i decidí tirar al dret:

— Goita aquesta arma, veus? Dós si xerres el que has vist t'esberlaré la closca d'una fogonadal... Pobric de tu si el batlle ensu-
ma res!! *Tenes* d'estar sort i mut com una socall!...—

El «Mussiú» deixà En Jaques ben estemordit: les barres li petaven el mateix que si s'estés glaçant. Més de quatre ja ho sabien estones ha per ell que havia sobtat el sastre i la Quitèria estimant-se d'amagat!... Estava perdut!!

I com si es sentís al clatell la fogonada promesa, li va agafar una temor tan irresistible que apretant a córrer camins enllà, gairebé els talons li tustaven els malucs.

El «Mussiú» somrigué triomfalment en veure com es fonia entre les ombres de la nit l'únic perill que li hauria estat fatal. I tot retornant al poble, els llavis se li extremiren de goig remembrant les besades voluptuoses amb la batllessa, allà al fons del fons de la fageda, enllaçats en una inoblidable abraçada, desfeta bruscament per la presència d'En Jaques...

* * *

El poble, des d'aquella fugida tan insospitada, sembla encal-
mat com un estany de les altures. El silenci, ara, diria's que és absolut si no vibrés el mall del ferrer i no s'oís la cantadissa dels minyons a l'escola, que fa ensopir les velles assegudes al llindar dels portals...

Els gossos ja no lladren esvalotadament com abans, quan a trenc d'alba el liró s'enfilava pels teulats i hi feia salutacions grotesques a l'astre tot just albirador, o bé batia els pica-portes son-

drollant les entrades o bastonejava amb fúria exemplar i implacable totes les mosques que trobava al seu pas...

El veïnatge, absent l'il·luminat, té els nervis fluixos i s'adorm i es desperta amb serena recança. Només el somou un xic, de tant en tant, la pregunta que cada llar es fa:

—Per què se n'anà En Jaques?—

I ja diuen prou, car anomenant-lo una que altra volta, diuen que enyoren les seves rauxes, que ja fa massa temps que gruen per sentir-li «cantar» aquelles dites tan febroses! Més d'un cop s'embranquen en llargues disputes i tot: els uns, sostenint que s'haurà mort en qualsevol recó d'hostal, fart de córrer i de misèria; els altres, més escèptics, fent-lo a l'altre món, cercant unes ales de debó.

Solament el «Mussiú» i la muller gata-moixa i infidel, esfumarien aquella inquietud, si gosessin.

* * *

En Jaques anà bornant per ermites i santuaris, propagant la meravellosa fantasia del seu volar. Als aplecs, ben aviat fou l'ase dels cops, el qui pagava els plats trencats de totes les bromes pesades. Els més plagues es veien amb cor de fer-li plorar els ulls cruixint-li cebes o d'enfurismar-lo penjant el seu sarró de pell dalt d'una alzina. Per això, per contra, el pobre home s'escarrassava a distreure'ls explicant-los, amb posats extàtics, vides de Sants i de Santes amb una veu tan tost fonda, tan tost prima, prima.

Llavors aconseguia guanyar la tranquil·litat... I fins i tot es guanyava també les escorrialles d'algun àpat si amb bella traça havia sabut estrafer la prèdica del senyor Rector, a Missa major.

Si hi posava el mateix to de veu i el tema era d'allò més llànguid, quín riure els descreguts i quína manera de senyar-se les dones més devotes! Sovint, En Jaques acabava per exaltar-se i l'havien de foragitar d'allí perquè amb les seves evocacions

d'horribles temperis que vindrien, les digestions es feien amargues sota l'ombra enartadora de les figueres i els lledoners.

En Jaques, en aquests casos, no s'entossudia. Sempre recelós de la verga, s'encauava en qualsevol relleix de les margenades dels voltants; i allí, tot enfervorit, caient-li baba i una llagrimota aconhortadora, pensava en coses de morir i veure Nostr'Amo.....

.
Els sorolls alegres que feien els carros i les cantúries dels que s'entornaven a peu, deixondien de son embadaliment En Jaques.

Avall, avall de l'alterosa serralada es veien corrues d'homes i dones caminant airosament, a la faisó d'una processó de formigues estroncada çà per llà. Els esquellerincs dels animals sonaven amb una gràcia clara, interrompuda a voltes pel ferm sotraguejar dels carruatges. Els falziots ratllaven l'espai bronzents i llur piu-leig es perdia i tornava, sense descans...

Tot plegat era com una música, amb les gales d'una primitiva inspiració, però que s'adeia deliciosament amb el perfum de romaní que exhalava l'ermita i aquella placidesa majestuosa del captard.

En Jaques, en aquestes estàries fortes, era quan se sentia més embriagat d'un misticisme cru. I el desig d'una volada amplíssima l'esperonava més que mai.

Esperava que el camí fos esbandit de gent i quan li semblava que ja ho era, descendia de la muntanya lleuger com un cabirol, voleiant-li la barretina com una flama de bogeria que li eixís del cap.

En arribar a la plana, se n'anava de dret a la jaça de qualsevol hostal, capolat, amb els peus que li sagnaven, batent-li angoixosament la post del pit.

Llavors s'adormia aquell cos geganti mostrant sempre una renglera de dents ben blanques i els ulls, en una fixesa cadavèrica, oberts de bat a bat. La pelussa del rostre i el seu bleix curt i rogallós acabaven de fer més complicades les seves dormides. Els

vagabunds que jeien prop d'ell ni gosaven mirar-lo i cap gos s'hauria atrevit a morrejar-li el sarró. De veure'l només, feia paūra.

* * *

I del Mont a Núria, i dels Angels a la Salut i encara més per ací i més per allà, anà pelegrinant En Jaques coronant-se amb totes les flors dels viaranys per on trespava i deixant alhora en llurs esbarzers parracs de la seva passió de mistic entenebrit.

Fins que no pogué més; les cames li fallaren, li feren pampelugues els ulls i començà a veure-ho tot vermell... S'esllanguia a corre-cuita, i va espantar-se'n com un infant abandonat. Sant Pere s'havia cansat d'ell i ara tindria d'enllotar-se, ala-caigut, com una cuqueta llastimosa!

I arrossegant-se, turmentat per la fantasma amenaçadora del «Mussiú», reculà vers la llar pairal, amb els braços i el cap balandrim-balandram, fet una carronya repugnant i trista; sobre tot trista, perquè la seva barbassa polsosa d'Apòstol feia venir unes ganes tendres de compadir-lo, de plorar amb ell la seva derrota. Ell pla bé que la plorava per dintre i a dolls!...: adéu-siau el poder volar! Què dirien al poble sense la seva virtut sobrenatural?

Doncs al poble, quan el veieren sota el porxo, arrupit contra la paret, amb la mirada tèrbola i el rostre pàl·lid, varen eternir-se d'allò més.

I encara que En Jaques tenia pares i una bona taula, tothom va voler ésser-hi en la qüestió de refer-lo. I la Quima de Câl Gran, que ja s'havia casat i fins era emmainadada, sempre fou la primera en fer-li presents, car aquell vals galop de quan era fadrina mai més no el pogué oblidar...

* * *

En Jaques es revingué prestament, però no es guarí de les dèries, no; que les viandes havien estat massa fortes i llur alè va enterenyinar-li altre cop l'enteniment d'una manera impetuosa, com mai.

I el «recader del Cel» tornà a empendre el vol, espargint entre les gents, talment un sembrador estrambòtic, la grana innocent o punyidora de les acusacions i dels avisos que duia d'«allà dalt.»

La tafaneria insaciable de les comares va abeurar-se de bell nou, gojosa, en aquella font d'informació tan suggestiva. I més d'un sabé per En Jaques, que, si no es girava com una mitja, tastaria la confitura que feien els àngels; i d'altres també saberen que sempre més cremarien a l'infern si no es desdeien de pecar tant i tant sovint...

Però a qui ferí més dreturerament la sageta del «recader» fou el «Mussiú». Davant de tothom, amb una claredat esfereidora, el liró acusà ell i l'adúltera, bo i dient amb tota valentia:

—Sabeu per què vaig fugir aquella nit?—I fil per randa recontà aquella història picardiosa de la fageda, encara no envellida...

El «Mussiú» va riure d'ullals enfora, i en els seus ulls llampeguejà una idea tenyida de sang: fer desaparèixer d'un cop aquella nosa, aquell pesombre fatídic, si no volia perdre's.

.
Com?

Justament, un frare, per aquells dies, havia fet ressonar per la nau grandiosa de l'església, la seva paraula tota ungida d'amor, desgranant els passatges evangèlics de més excelsa formosura...

El sastrinyolis, orella-obert en la foscor, oí per primera vegada en la seva vida llorda d'incrèdul, aquell rosari divinal de fetes admirables, i, tan pervers com migrat d'imaginació, entrellucà en

una d'elles la clau per a satisfer sos propòsits, sense arriscar-hi cap compromís...

* * *

Com que el gabaig no deixava mai de petja En Jaques, per fi va poder-lo atrapar una tarda de calda, lluny de tot caseriu, davant la Capelleta de la Verge del Roser que, com una pedra blanca, la pietat camperola bastí en mig la solitud d'un bosc immens de suros.

Allí el «Mussiú» sobtà son enemic, boca-terrosa, fent adoració. I li degué parlar d'una manera tan dolça i tan manyaga,—el grandíssim matusser!—que En Jaques, refet de la sorpresa, se'n sentí esclau de mica en mica, atret per la seva preguera sibil'lant i dominadora, igual que un ocellic xuclat per una serpent inexorable.

I el «Mussiú» li anà dient, amb vehemència sinistre, que el perdonés, que li volia bé, que creuria totes les coses que ell creia si li feia el miracle de volar des del Salt de la Bruixa.

En Jaques es quedà enlluernat davant d'aquell canvi tan gros. I, sense que ell se n'adonés, ben prompte es trobaren els dos homes ran del cingle altíssim, esgarriós.

La tarda era xafogosa i costava de respirar. Una garsa, volant amb feixuguesa, cridava com si l'escanyessin. Ni un bri no es movia. Només dos flocs de núvols d'una grisor cotonosa apuntaven de banda del firmament, i acostant-se poc a poc, anaven descolorint el paisatge de ses clapes de llum. Tanta calma era tot un presagi de tempesta.

I veus-aquí que En Jaques, després d'una lluita homeiera entre son instint de conservació i la dèria que l'estenallava, restà abatut, sense ni una guspira de seny... I amb el cor als llavis, sols sabia dir a son assassí, anhelosament:

—Fa que seràs bon minyó i aniràs a missa? Fa que no m'enganyes?..

—No, home! Vola i seré tot de Déu... Vola!!,—maldava amb folla energia l'altre.

El faltat dubtà uns instants encara... Però no va pas veure la buidor que l'engoliria, puix totes les seves potències eren xopes ja de son deliri redemptor i una ànima per ell estava a punt de salvar-se!

I amb un esforç sobre-humà, digué:

—*Vós el miracle...?; dós, aquí el tens!!*

Tremí la seva gola amb una ranera esglaiadora, aletejà els braços, i donant-se l'empenta mortal amb un cop de peu, va llençar-se, amb una gran rialla voluptuosa, pels espais.

El «Mussiú» ni esma no tingué de guaitar a baix. Féu un esgarip d'angoixa i tapant-se la cara amb les mans, s'endinsà pel bosc com un esperitat, cercant el camí del poble...

Mentrestant, els dos flocs de núvols havien topat. Tronà, i, esbotzant-se, s'esquinçaren entre llampecs, bo i caient una pluja densíssima sobre aquells paratges deserts, clivellant gairebé la terra i fent cruxir els arbres dolorosament...

Pescant a l'encesa

Narració

I

Prenent cafè a l'ombra d'una acàcia i esquivant-nos les mosques de les cames nues, aquella tarda de setembre clara i serena En Matapeix em va dir: —Avui no vararé es llagut fins que vos hi sigueu. Ja és sa tercera nit que fa fosca, i mos heu de seguir. Bè prou que vos lleurà d'anar amb ses noes!—

En Matapeix i jo, en poc temps, havíem esdevingut veritables amics, i, ara, em plavia compartir les seves penes i alegries, els seus moments de més sensibilitat, el seu èxtasi ritual.

En Matapeix era franc com la tramuntana i optimista com pocs. Amic dels plaers quan era en terra, havia esmerçat tota la intel·ligència en convertir al sacerdoci la seva professió de pescador. En Matapeix era un treballador incansable i un enamorat de la mar, a la qual no havia maleït mai, ni en els instants que una colla de dofins li esquivava els barats de sota el llum, ni en els instants que una onada paorosa li malmetia el llagut i l'assabentava que durant vuit dies no podria varar. Malgrat d'ésser un patró

que sabia imposar-se, tots els mariners l'estimaven i el creien com si es dessin les ordres ells mateixos. Era un epicuri dels més refinats, i es sentia al fons de l'ànima aquella vanitat gràcil i inofensiva de l'empordanès. Tenia una parla molt dolça i unes mans tan amigues que en encaixar amb les teves et feien cruixir els ossos. El seu esguard compadia el malaurat i, alhora, et deia que no s'encaparrava per res. El seu somris etern escampava a tots els vents que En Matapeix era feliç.

Jo li vaig tustar l'esquena, aquella tarda de setembre clara i serena, i vaig dir-li: —Espereu-me. Hi seré.

II

Cap-al-tard, el sol s'anava ponent de mica en mica, perdent la seva força pel lassament d'haver donat escalf a tantes terres. Cap-al-tard, el sol rodó i magnífic com el disc de l'atleta s'anava filtrant entre les branques d'aquella muntanya tan alta. I al seu darrera hi deixava una color de taronja malaltissa.

Era l'hora solemne de començar la pesca. Els mariners, arregantats fins a dalt de les cuixes, posaven en ordre tots els ormeigs, s'arranjaven la menja, apariaven els estrops i els escàlems. Les barques del llum se n'anaven cadascuna al seu lloc. Els llaguts esperaven impacients la veu del patró per a refrescar-se la carcassa revestida de pellingos de patina.

En Matapeix es plegava pulcrament la gribaldina. Els mariners arregleraven els pals enseuats que farien lliscar el llagut fins a l'aigua. Jo fumava una pipa assentat a l'orla d'un gussi.

«Som-hi, companys! A, apl!»—cridà En Matapeix. I el llagut, empès per nosaltres, fendí suaument la mar. D'un bot ben reeixit, saltàrem a l'embarcació. Sis mariners armaren els remes, i ens allunyàrem de la platja.

Aquell capvespre del mes de setembre, la vila reposava tran-

quil·la i muda. Les cases, com vasalls humils, s'ajupien i acataven la magnificència del seu senyor, el castell envoltat de muralles i torres que es dibuixava imponent i fantàstic en el cel ennegrit. Al darrera, els perfils de muntanyes frondoses apareixien talment una tela xinesa. A primer terme, la platja era brillant de les escates i la sorra mullada, i al seu costat hi havia la respectuosa negror del rocam de la costa. El silenci era interromput de tant en tant pel crit perllongat d'un pescador de rostre hel·lènic o per la gràcia subtil d'una silueta de noia.

A l'altra banda, mar enllà, totes les barques havien encès el llum. Des de llevant fins a garbí, la mar era il·luminada com una gran ciutat, l'encesa de la qual es reflectia pàl·lidament en els fanals de la vila.

El llagut avançava amb lleugeresa. Els sis remers, alegres, duïen els rems rítmicament. En Matapeix, al timó, cantava. Dos mariners jeien silenciosos, com si dormissin. Jo espectava.

Ara, la vila es feia cada cop més obscura; les muntanyes del fons es confonien amb el cel; la platja havia perdut la brillantor; la costa era un monstre negre que avançava dins la nit; els fanals de la vila, el reflexe de l'encesa de les barques, continuaven fent poca il·luminació.

A l'altra banda, mar enllà, la gran ciutat de les barques s'entretenia en ficar la claror dels llums a l'aigua, que tremolaven de fred.

I el nostre llagut caminava amb lleugeresa. Anava dret, sense vacil·lar, cap a l'encesa de la seva barca—perfectament igual que les altres—que tots els mariners coneixien.

El cel s'havia cobert de núvols per no envejar la nostra felicitat. Per un esvoranc, emperò, ens mirava dissimuladament a través d'un estel.

Els llums de les primeres barques ja eren aprop, donant unes colors blaves i verdes i vermelloses a l'aigua, donant-li unes colors intenses i frapants com pintures al tremp. Les ones feien ser-

pen-te-jar aquestes colors; sota aigua, hom veia bellugar vivament, ràpidament, a milers de peixos; al costat de les barques, una onada bressava l'estrella per on el cel ens mirava; damunt d'un llum es distingien dues ombres; de garbí, ens arribaven unes veus somortes, de misteri; mà d'enfora, sonava llargament un corn. El nostre llagut passava silenciosament pel mig; com uns enamorats amb l'amada, als quals els besos no els donen lleure per parlar, passàvem quiets entre aquella festa nocturna de Venècia.

I trobarem la nostra barca. Tranquil·la al mig de l'aigua com si fos clavada, cridava dolçament els barats i les sardines per a que juguessin una mica sota l'encesa. Es Noi Mond, el pescador fornit, l'home de la còrpora gegantina com un atleta de la vella Empòrium, movia amb suavitat els rem; En Jaume d'En Vicens vigilava amb cura l'acetilè. El nostre llagut s'hi atancà, i En Matapeix i jo hi saltàrem, mentre En Jaume d'En Vicens passava al llagut.

* * *

Començava el gran instant.

En Matapeix es captingué dels rem; i es Noi Mond del llum. Jo em vaig ajaçar a proa, fumant una pipa darrera l'altra. El llagut romangué allà aprop, esperant l'hora de cenyir la traïnya.

Al nostre entorn tot era fosc, només de tant en tant vèiem l'encesa d'una barca, només distingíem al lluny el poble, només vèiem sota nostre l'aigua clara i diàfana com una atmòsfera esbullada per la tramuntana.

Sota nostre, la mar era límpida i de colors blaves i verdes i vermelloses. Els barats, les sardines i les anxoves jugaven alegrament a cuït a l'entorn de l'encesa; dos calamars s'empassaven peixos de viu en viu; una colla d'agüies treien a flor d'aigua els seus morros llargs. Els barats, les sardines i les anxoves cor-

rien d'ací i d'allà cridant a més companys; les anxoves, a més a més, innocents, deixaven una via lluminosa.

Sota nostre, hom veia a milions els peixos. «Bona pesquera, ai dòs!—digué es Noi Mond.—Mos farem un bon grapat d'unces. En tota sa temporada poca haviem hagut un llamp de peix com avui.» Els mariners del llagut cantaven. «Caia, caia,—li contestà el patró.—No cridis gaire, que sèntuc ets dofins allà a llevant.» I paràrem ment. Lluny, lluny, oïrem una fressa somorta. En Matapeix continuà contant-me anècdotes alegres; es Noi Mond posà una cara molt llarga.

Els dofins s'anaven acostant. Els barats, les sardines i les anxoves pararen de jugar. Del llagut, ens cridà una veu: «Tira cap en terra, que així potser servarem sa mola de peix!» L'amic em mirà rient, i continuà no sé pas quina història. La veu del llagut tornà: «Potser clapeu, que no mos sentiú? Tira cap en terra!» En Matapeix, aleshores, digué tranquil·lament: «Si baieu depressa no baiareu pas bè.» Es Noi Mond, desesperat, fora de sí, deia terribles renecs a mitja veu.

La mola, aporuguida, romania quieta. Els calamars ja no es menjaven peixos de viu en viu; les anxoves ja no deixaven cap via lluminosa; les agúies no treien a flor d'aigua els seus morros llargs; una llissa hipnotitzada per l'encesa es despertava i fugia. I els dofins es sentien cada cop més aprop. Es Noi Mond, desesperat, fora de sí, deia: «Ahir i abans d'ahir vem fer marso, no agafàrem ni un barat per mostra. I avui... avui que teniem tant de peix, mireu, venen ets dofins i tot en orris. Maliatsiga...!» En Matapeix l'interrompé: «Sempre crides tu. Potser volries tornar cada dia amb es llagut ple? Si havem pesca, miior; i sinó, qué hi farem! Xicot, no vas pas bè: tu te mires totes ses coses pes cantó més cantaiut, i has de pensar que en aquest món avui hi som i demà no. Mondet, escolta un bon consei: un pic morts ja no hi ha res.» I tornava, es Noi Mond: «Matapeix, sa teua flema me desespera! Sinó que ets un bon noi, diria... Com vòs que aconsoli a

aqueies tres boques que me demanen pa? Com vòs que te segueixi a sa taverna si sa butxaca és buida? Ah, maleïda! Tant-de-bó que un mal de marc ben fort me fes avorrir-tel!» I anava renegant com un desesperat, el pobre Noi Mond. En Matapeix, amb el seu aire de plaga, riu que riuràs, el deixava fer.

Els dofins terribles, donant uns cops de cua que feien basarda, venien cap a la nostra barca. En Matapeix encara reia. La mola havia desaparegut. «Apa, Mond, apaga ets llums. Es es millor que podem fer,—digué el patró calmosament.—Sa mola se deu haver catxat i després la retrobarem.»

Aquell era un moment horrorós, pregon. Tots els esforços dels mariners, totes les hores esmerçades, havien estat inútils: tot aquell bé de Déu de peixos que feien ensalivar alegrement els pescadors havien fuit. Jo, que no m'hi anava ni venia res, també em considerava en aquell instant un professional que havia d'alimentar la muller i la mainada amb la pesquera que hauríem, i gairebé m'havia desesperat tant com es Noi Mond. Fins ara, amic que soc de l'aventura, desitjava la vinguda dels dofins; en tenir-los aprop, però, em vaig sentir més humà.

Els dofins eren entorn nostre. Saltaven; s'empaitaven; ens esquitxaven amb la seva cua tan forçada; donaven voltes vertiginoses a la barca; feien uns salts gegantins. Es Noi Mond s'estirava els cabells i es mossegava els llavis. Jo, silenciós, sentia un nus al cor. En Matapeix cantava tranquil·lament i deia de tant en tant: «Sembla que estiguis amoïnat, Mondet. Què te passa?» En Mond no el sentia; ell, només veia que no hi havia aquella mola tan esperançadora, només veia amb odi els animals enormes que li feien pampellugues davant dels ulls.

Aquella vetlla del mes de setembre em vaig convèncere que l'optimisme sempre triomfa. Tot l'anorreament i la desesperació d'es Noi Mond i la meva angoixa no havien servit per res més que per a fer-nos patir debades. En canvi, la tranquil·litat d'En Matapeix era el que calia. Els dofins passaren de llarg i, en encendre

novament els llums, la mola anà pujant poc a poquet, sortint unes bolles a flor d'aigua en respirar cada peix. Els barats, les sardines i les anxoves tornaren a jugar plens d'alegria; els calamars tornaren a empassar-se víctimes de viu en viu: les agües tregueren novament els seus morros llargs.

«Anem-mos a cenyir»—cridà En Matapeix. I amb tota calma, tornant a explicar anècdotes, anà remant cap en terra. El llagut, depressa, marxà a col·locar la traïnya.

Allà baix, davant d'es Palomar, força lluny de terra, els homes del llagut posaren a l'aigua la traïnya, col·locant-la en forma de circumferència.

Vàrem arribar a la xarxa. En Matapeix, remant amb gran esment, féu entrar la barca dins de la circumferència. La mola, seguint l'encesa, també havia entrant dins del parany. Les sardines, els barats i les anxoves encara jugaven alegrement, innocentment. Els mariners, en veure la immensa quantitat de peix que dúiem, llençaren un crit de joia. «Oidà—digué En Jaume d'En Vicens—en feia pas poc de temps que no havíem hagut un llamp de pesca com avui» Es Noi Mond, l'home pessimista, cantava. «Només volria que a cada lluna—digué un altre pescador—féssim una pesquera així». En Matapeix va exclamar, tan impassible com sempre: «Estic segur que serem ets qui portarem més peix».

Anàvem a cenyir. La barca, quieta al mig de la traïnya, servava la mola, ara un xic astorada per les fresses. Els homes del llagut, uns a proa i els altres a popa, anaven estirant els dos caps de la xarxa, que deixaven de qualsevol manera dins de l'embarcació. Lentament, d'una manera imperceptible, ens havíem acostat al llagut. La traïnya ja formava una circumferència tan petita que només hi cabia la barca. Llavors, els barats, les sardines i les anxoves començaren una cursa folla, de desesperació, de salvament; anaven d'un costat a l'altre i per tot arreu trobaven xarxa i s'anaven emmallant de mica en mica, i l'aigua es tacava de sang i agafava colors verdes i blaves i grogues i grisenques de

les escates caigudes. La barca del llum sortí de dins de la traïnya. Els homes del llagut acabaren d'estirar tota la xarxa, fent uns immensos esforços pel pes que feia el peix. Barats, sardines i anxoves saltaven i es caragolaven angoixosament per alliberar-se. Els emmallats, però, no feien altra cosa que anar-se ferint més, que anar-se arrencant més escates; els altres, ens esquitxaven a tots.

L'espectacle d'aquell instant era pregon. Quan el peix encara estava a l'aigua, la bellugadissa era tan gran i tan intensa que donava la sensació que hom havia esdevingut foll i davant dels ulls no veia res més que argent-vius o debanadores vertiginoses; les colors de l'encesa feien semblar que el boig tenia un caràcter fantàsticament poètic i fins i tot una mica romàntic i que veia els argent-vius i les debanadores a través de les ulleres de la seva imaginació. Quan ja era al llagut, aquell tros de mar cobert d'escates que apareixien com uns paperets de coloraines, brillants, tenyits de sang, imposava; talment com si et trobessis en un carnaval tràgic on les disfresses van fent els homes en trocets minúsculs per a lliurar un combat de plaer, et venien ganes de fúgere esborniat.

En abocar-nos al llagut i veure tant i tant de peix, però, tornava l'alegria. Tots llençàvem crits de joia.

I cantant i xarrupant un vinet vell que ressucitaria un mort i sabria bo a un aiguader, anàrem cap a la platja a encantar la pesca haguda.

* * *

A terra, tota la platja era il·luminada pels llums de les barques. Els mariners, ací i allà, anaven plegant la traïnya a mida que la treien del llagut i desmallaven els peixos; altres, amuntegaven separadament els barats, les sardines i les anxoves, a sota de cada encesa.

A terra, tota la platja era una cridòria, barrejant-se les rialles, els renecs, els mots de joia i les converses alegres.

El cavall d'En Pauet, aquella ròssa que s'alimenta d'espines i peixos llençats, pujava els llaguts que arribaven. Unes criatures cridaven esbojarradament. Les peixeteres anaven de l'un a l'altre burlant-se de tothom i dient frases picaresques. El poble corria a veure la pesca. Una parella d'enamorats forasters, ignorants de les coses de la mar, s'estrenyien les mans i s'esguardaven els ulls a la claror d'un fanal.

Els pescadors, un pic desmallats tots els peixos, anaven comptant de sis en sis els milers de barats, de sardines i d'anxoves, i els posaven dins dels samals.

Arreu es sentien crits i rialles i animació; la sorra era tota argentada; la pesca, com el mantell fantàstic d'un rei foll que volgués frapar els seus súbdits amb la magnificència mai vista d'uns brodats d'escarlata i or i pedreria, s'anava estenent d'un cap a l'altre; els pescadors, amb cara de pasqües, encarnaven tot l'optimisme racial; els curiosos tenien l'alegria d'una allau d'engarjolats als quals se'ls obra les portes després de llargues anyades de no veure res més que quatre parets brutes; el carbur llençat a la mar il·luminava l'aigua, que ens sotjava com si fos uns ulls de gat dins la nit.

Els tres compradors de peix, esgargamellant-se, cansant-se les cames de tant anar amunt i avall, es feien la competència a veure qui comprava a un preu més baix. Les peixeteres, burlant-se de tothom desvergonyidament, dient frases picaresques, se n'emportaven els samals cap a la casa del vencedor.

Aquella parella d'enamorats forasters, ignorants de les coses de la mar, de mica en mica, anaven acostant més els seus cossos i es miraven els ulls amb més passió.

III

En Matapeix era el pescador més feliç i més assortat. El seu caràcter mascle, però, li donava un orgull d'ésser qui era que, naturalment, li reportava un rival. Aquest era En Faves. En Faves, després d'En Matapeix, era el més bon pescador. I cada dia ambdós es disputaven la millor pesquera. Per En Matapeix aquesta rivalitat li representava una cosa gaia, un esplai; per En Faves, en canvi, si bé en un home de mar no podia ésser un motiu d'odi, era un disgustet.

Veu's-ací perquè en Matapeix, sempre que En Faves portava millor pesca, tornava en mar fins a ésser el victoriós.

«Nois,—va dir aquella nit,—En Faves ha pescat més que nosatrus, i això ja sabem que no pot esser. Encara manca una estona ans no surti sa lluna. Tornem-mos en marc.» A llevant, el cel estava terriblement núvol. «Mireu aquells grops, Matapeix,—vaig dir-li.—Me penso que no porten pas cap bona intenció.» I ell, llençant una rialla molt forta, va exclamar: «Vos tabé teniu por? Me creia que des des timó d'una balandra ja vos haviau habituat a tot. Encara me fariau riure! Aqueis núvols tenen molta llengua, molta llengua, emprò res més. Apa, minyons, apareu-ho tot i marxem, que se mos va fent tard.»

I tornàrem en mar, el llagut seguint la barca, a col·locar-nos ni un pam més ençà ni un pam més enllà de l'altre cop.

Encenguérem els llums. En un quart escàs sota l'encesa tornaven a jugar alegrement a milers de barats, sardines i anxoves. Tots sentíem una immensa gaubança de poder cenyir novament.

De sobte, sense donar-nos temps de preveure-ho, una llevantada terrible ens va aturar el cor. En dos minuts, les aigües gairebé quietes s'anaren inflant i remoguent d'una manera desesperadora. Jo havia sentit a parlar d'aquests temporals que es giren

de cop-i-volta, i no m'ho havia cregut mai; ara, romania astorat en palpar la realitat.

La llevantada s'anava fent més forta de moment en moment. La mar s'agitava depressa depressa, fent devenir catastròfiques les andanes.

Tots, llevat d'En Matapeix, estàvem anorreats. S'havia girat un renta-botes tan terrible com el de fa deu anys, que s'emportà dos llaguts i un caro que anaven cap en terra. La mar, amb unes ones forçudes d'una pila de metres d'alçada, feia perdre l'esperança. Es Noi Mond, inútil per a res, plorava com una criatura; els restants, renegant, no sabíem que fer; En Matapeix animava tothom.

Aviat, però, vàrem reaccionar. Calia cercar la salvació. Abandonàrem la barca del llum, i remàvem amb força per a portar el llagut a refugi. Tots agafàrem els remes, només es Noi Mond quedà sense fer res. En Matapeix, des del timó ens portava drets a sa Cova d'En Cateura perquè la llevantada, tirant-nos a garbí, ens deixés entrar a Cala Bona, on cap vent no hi remou mai les aigües.

La vidal La vidal Veu's-ací l'únic pensament de tots. Cap de nosaltres no ens havíem trobat mai tan encarats amb la mort, i llavors fou la vegada que sentirem més arrelat al fons del cor i de l'ànima l'encís de viure. Tots oblidàrem el perill immens i només ens movia l'afany de salvar-nos, d'abraçar-nos a la vida que ens esperava assentada en una roca de la costa.

Si no és el d'ara fa deu anys, ningú de nosaltres no recordava un temporal tan gros. Aquell que la mar va arribar fins a la porta de l'església, llepant les gotes d'aigua beneita que hi havia a l'escalinata, no s'hi podia comparar. Cada onada, fent una fressa que semblava que el món s'ensorrés, saltava per damunt del llagut i gairebé ens el girava. Els nostres esforços angoixosos, nerviosos, que no feien cap cas de les dolors de les cames i braços, no aconseguien que caminéssim quasi gens. El llagut s'anava omplenant d'aigua.

En Matapeix, seriós, però seré, s'enrogallava de cridar per a donar-nos dalit. «Me s'ha romput s'escàlem», «Vatua s'estrop de...!», «Es rem en dos trossos!»: aquestes eren les úniques exclamacions que es sentien. Estàvem gairebé desarmats: els uns sense escàlem, altres sense estrop, altres amb un bocí de rem, s'anava inutilitzant la nostra lluita per a la vida.

De sobte, una onada més grossa que les restants s'emportà En Matapeix. Una altra onada el capgirà dins l'aigua. No sé ben bé si ens donàrem compte de la catàstrofe, només recordo que de totes les boques sortí un pregon crit de païra i que En Jaume d'En Vicens s'hauria esparracat les robes per a llençar-se a salvar-lo si no hagués estat un altre mariner que el detingué.

En Matapeix va treure un instant el seu cos fora de l'aigua i va agitar els braços desesperadament. Després, s'enfonsà per sempre més.

El nostre egoisme no ens deixà temps per a pensar en la seva mort. Portant jo el timó, continuàrem els nostres esforços gairebé inútils per a dur el llagut a refugi. La mar, tant agitada que no podia estar-ho més, ja ens anava esberlant l'embarcació amb els seus cops. Els escàlems, estrops i remes es pot dir que no existien: remàvem amb trossos de fusta. Els rostres ens esdevingueren cadavèrics. Les ones ens donaven cada fuetada que ens deixaven baldats, i ens havíem d'aguantar amb els peus per a no fer la mateixa fi del pobre Matapeix estimat.

Arribàrem a l'entrada de Cala Bona! Després d'una hora i mitja de lluitar, quan ja no podíem més, ens venia la salvació!

El darrer cop de mar ens llençà contra una lloa i l'embarcació es féu en mil bocins. Ja érem, però, a les aigües quietes de Cala Bona, i esgotàrem els pocs esforços que ens restaven per a arrapar-nos nedant a les roques; a n'es Noi Mond calgué que se l'arrossegues.

Com morts, caiguérem estirats damunt la terra salvadora, on romanguérem llarga estona. Després, cap-cots, tot just aguan-

tant-nos, xops i esparracats, sense sentir-nos de les punxades als peus descalços, amb la dolor a l'ànima per la pèrdua d'En Matapeix, marxàrem silenciosos un darrera l'altre cap a la vila.

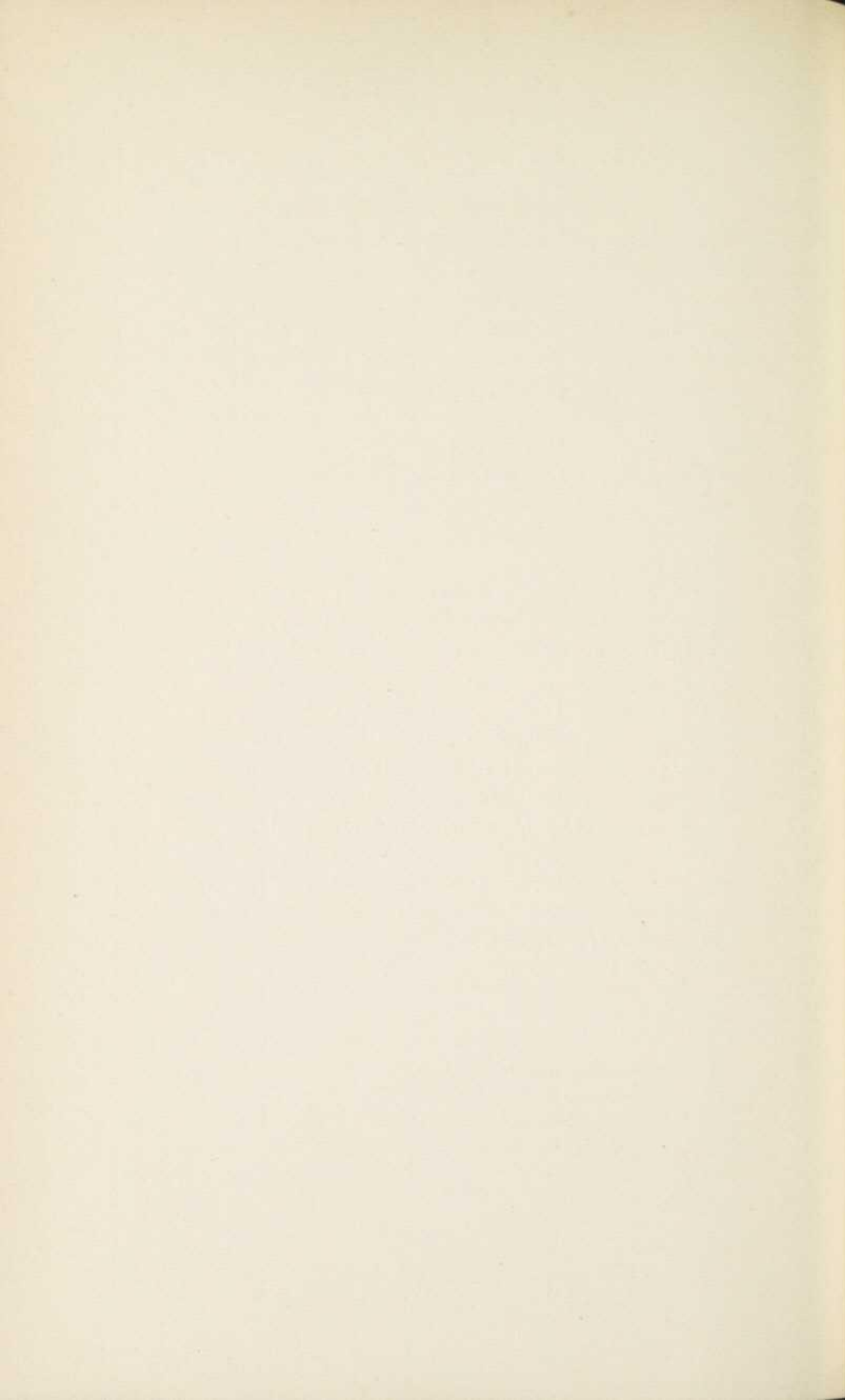
El nostre pas era un romiatge tràgic. Les nostres goles estaven lligades i no podiem pronunciar cap paraula, però totes les cares deien bé prou l'estat de suprem abatiment dels nostres esperits. Jo patia, patia horriblement; sabia que ens havien pres En Matapeix, i no obstant no em feia ben bé càrrec del que havia passat. La dolor ens insensibilitzà el cor, i, coneixent tota la tragèdia, estàvem anorreats no sabíem de què.

* * *

Tota la vila en massa era a la platja esperant el sol per a poder veure els nostres cadàvers ondejant-se pel puja i baixa de les andanes. Les dones ploraven; els homes movien els braços i es deien poques paraules.

Nosaltres, un darrera l'altre, hi arribàrem. Tothom se'ns acostà fent-nos preguntes. El nus de la gola no ens deixava plorar ni dir res. Un va exclamar: «En Matapeix!». Tot seguit s'anà estenent la resposta, saltant per damunt dels caps; de cada boca, de cada cor, es sentia: «En Matapeix!», «En Matapeix!», «En Matapeix!»...

Anàvem passant d'esma per entre la multitud. Tota la vila plorava i estava aclaparada, i cada vegada es repetien més els mots: «En Matapeix!» «En Matapeix!!»...

PREMI CREAT PELS MANTENEDORS

Estampes d'una vida de pastor

P O E M A

Lloat sia Deu

A MANERA DE PRELUDI

Seguiu-me si així us plau

Seguint devalls i costes de muntanya
a la recerca dels esclats de pau;
embaumats d'una amor que mai enganya
perquè s'escola d'aquell cel tan blau;
en mig la solitud dels prats estesos
i d'aigua saltadora a la remor,
quants cops heu deturat el pas, corpresos
trobant-vos en presència del pastor.
D'aquell pastor que la muntanya porta
cor-arrapada i traspuant la faç,
i devalla pels ulls la febre morta
del qui és creient en Deu i se sent laç;
d'aquell vianant que trena al seu darrera
tota una vida d'abscondit anhel,
i s'arrapa, el mateix que enredadera,
d'amunt la terra, que'ns promet el cel.

Si l'heu vist algun cop, i ha deixat rastre
d'amor i de misteris aplegats,
al fons del vostre esperit, que dú llums d'astre,
quan s'esparpella per cercar veritats,
seguí uns breus instants ma contarella
que's deixondeix de cop, no sé per què,
i a la claror de la mateixa estrella,
caminem per les rutes de la fe.

L'ESCALA DE LA VIDA I SES GLOSES

DEU ANYS

Sens pares ni germans, damunt el prat,
un bell matí li fou la vida oferta.
La manta al coll, la barretina al cap...
acord pulsat a corda oberta.

GLOSA

LA PEDRA LLENÇADA

Té el rabadà un mandró
que volteja amb braó
i llença pedres a tanta llargada,
amb remoli lleuger,
que la pedra llençada
bé podria anà a Deu o a Lucifer...!
Remats i nubolades
senten xiular les pedres afollades
quan s'endinsen en l'ànima del vent...

i el rabadà somriu i aixampla el pit,
veient perdre's la pedra en l'infinit,
com l'estrella caiguda lentament
s'esblaima en les blavors del firmament.

VINT ANYS

L'infant crescut sent la maror del viure.
Si no obre els ulls del tot desentelats,
del pit li pugen amb sospirs lligats,
anhels secrets, malversadors del riure,
a forts esclats.

L'esguard obert fitora l'encontrada,
que pren per un domini pertanyent,
i a la sort s'abandona, embolcallada
amb les boires de sang del sol morent,
o en els daurats esclats del trenc d'aubada,
o en l'estrella argentada capvespral,
o allí, entre els pits molsuts d'aquella fada,
que tria per dormir el pic més alt.

GLOSA

PIETAT

Santa Maria de l'amor!
El rabadà tornat pastor
s'apropa de la vida somniada:
la vida d'assolir tot el que es vol.
Santa Maria no el deixeu pas sol,
ara que es creu ser rei de la remada
i es sent senyor del braç i la mirada

des de que surt fins que s'amaga el sol.
Santa Maria de l'amor,
serveu el rabadà tornat pastor!

TRENTA ANYS

En el moment que neixen les cançons
per fer de bon passar els viaranys
als caminants que córren per aquests móns,
s'escauen els trenta anys.
El sarró ben folrat de coses fetes
deixa sentir bona cosa de pes,
però fortes les cames, van atretes
penyals amunt, per a saber-ne més.
La senyal de la creu siga-hi marcada
camins amunt, que ella ens darà braó
per resistir aquella ensopegada
de la qual no ens en lliura cap bastó.
Si el pit portem marcat d'esgarrinxades
que al damunt seu tan sols han preludiat,
i ens fan riure després tantes vegades,
perquè ens sembla que són un mal passat,
per una d'elles trobaran la bena
les urpes aprestades del destí,
marcant-hi la ferida sens esmena,
que tacarà de fel nostre camí.

GLOSA

ELS CAMINS

Camins del plà i de la muntanya,
uns de més amples, altres més estrets;
aquells que es passen damunt l'herba blana,
aquells de més enllà llisquents i esquerps.

Camins que descobreixen llunyadança,
i altres que's colguen de la serra al peu,...
per tots s'hi cau, si torna a caure encara,
i ens en alcem arrossegant la creu.

Camins vorejadors d'aigua llisquenta,
camins llandant l'alçada dels abims...
Tots sou camins cap a la fondalada.
Tots sou camins cap a la flor dels cims!

QUARANTA ANYS

L'home és davant de si mateix.
El pastor va sentir s'hi, i un bell dia
ofegà dins el pit per sempre més
un remoreig de plor que'l consumia.
—Si força tinc l'he malgastada tota,
perquè me la consum el recordar...—
i així el calze va omplir-se gota a gota,
fins que'l calze vessà.
Mes no sens intentar i aconseguir-ho,
d'ésser company del roure altiu i fort.
—Jo vull—deia—ésser digne del que miro,
que sols així s'és digne de la mort.—

I s'amparà de la sentor ungida
per el tresor que l'home guarda avar,
aquell secret que'ns ha amargat la vida
i és la vida nostre amor més car.

GLOSA

SOMNI HIVERNAL

A l'hivern, en el cor de la masia,
sots el trespol fumat;
prop el foc arrupit, quan s'extingia
el darrer tronc cremat;
enllà els mossos, coberts al volt de taula
per la fumera del tabac pesant,
atuits, sense dir una paraula
i apenes apuntar un moviment,
el pastor prop del foc s'endormiscava
i volava als imperi dels remats,
i coses que sap Deu... si les somniava...
era sempre amb els llabis ben tancats.

CINQUANTA ANYS

Perquè si tinc els anys de dalt la costa
i és força que comenci a devallar,
resignar-me a seguir avall hem costa,
i encara per moments dec amagar
de l'arbre del meu cor la flor que brosta,
de l'arbre del meu cor que mal ferit
fa vint anys que'm rosega endins del pit?

I après d'amunt de l'herba s'ajocava
i, voltat dels remats, mirava enllà,
i el gos, que feya estona se'l mirava,
li llepava la mà.

I un braç amb l'altre braç fort apretava,
com si altre cos contra el seu cos tingués,
i deia al gos que el rostre li alenava:
—Del que jo sé... ningú en sabrà mai res.—

GLOSA

EL CLAU

Tot home que's resigna al captiveri
d'aquesta vida flagellant i breu,
sol portar arrapat un gran misteri
perceptible no més als ulls de Deu.
El pastor caminava per la terra
rastre de serenors deixant al vòl.
A pena d'atri declarava guerra,
i als ulls portava l'anhelat consol.
De sa presència en devallava a l'hora
la refiança i el sentit de pau,
però, a voltes, sa flama guiadora
s'enterbolia pel roséc d'un clau.
Roséc que'l torturava, l'enardia
i accel·lerava el seu petjar calmós,
roséc que mai va fer-li traidoria,
perquè té l'habitud d'un vel pietós.
Ell somreia amb sentors de matinada
de les miseries en petjar-ne el llot;
ell alçava l'espalla ja encorvada
per fer resposta a l'inexpert sanglot.

Ell tenia la mà franca i oberta,
i el pit ample i folrat per resistir,
i la pell bruna i de fortors roblerta,
i una veu franca i un sentit molt fi.
Ell sabia ablanar tota duresa
per l'harmonia d'un cantar de mel,
que dels ramats emmirallant l'estesa,
solia fondre's als llindars del cel.
Però ell duia en el pit, impenetrable,
un clau ja rovellat pel llarc dels anys,
que com un corc el penetrà insaciable,
per amagar-se a l'esbrinar d'extranys.

SEIXANTA ANYS

De la vida cruenta en ve una força
que tan mateix devalla bons consells,
i l'home que ha lluitat i que no es torça
se'n fa corona de preuats joiells.

L'escorsa de la vida dú lligada
la mitja rialla de la serenor,
i torna la impaciencia temperada,
i santifica al pobre pecador.

D'aquell que fou més torturat un dia
en fa l'apòstol del concell agè,
i li diu que les penes que sofria
es moren totes quan renaix la fe.

La mirada a-les-hores s'asserena,
el pas no s'acel'lera en el camí.
i el rasclim viu de la llunyana pena
apropa més de l'anelhada fi.

GLOSA

LA CAPELLA MORTA

Vorejant el camí prop la carena,
on la pujada més pesanta es fa,
mostra sentors d'una passada ofrena
humil capella que l'amor alçà.
Una capella menudeta y sola
bastida, com la nau als quatre vents,
damunt de quin teulat, mig caigut, vola
l'aucella sense nom de tots els temps.
Té arcada baixa amb capitells dessota,
on fauna i flora van posar-hi esment,
i porta closa que s'esquerda tota,
i una reixeta com un ull morent.
Té un ràfec afillat cara a mig-dia,
i un banc dessota, i uns xiprers enllà,
i una ombra que és concell i bona guia
per fer trobar l'aspre camí més pla.
Oh! vianant, si mires per la reixa,
la solitud t'aproparà al desmai;
mes, ail que la capella no se'n queixa!..
ni té campana per parlà amb l'espail
Els ulls dels sants d'una estelada morta,
semblen pregó que apropa dels abims,
el Nasaré, dú la gran capa torta,
i els ciris grocs semblen infants als llims.
La pica aixuta, tota assedegada,
com boca de morent es clogué al bes:
l'incens cremat de l'última vegada,
se sent per tot i no se sap on és.
I allí al fons la senyera que es desmaia
borla caiguda i el cordó florit,

en la finor d'una terenyina, esplaia
la gran tristesa del domàs humit.
Si va a vila algun cop i els ramats deixa,
per llà no manca de passà el pastor,
de mans i rostre s'aferra en la reixa...
i, après, té'ls ulls tots amarats en plor.
De sopte, al peu de la porta malmesa
cau abatud per un panteix profund,
acluca els ulls a la gran flama encesa,
i es fa una creu, amb el dit pols, al front.
Nuvols del somni, redobleu la força
per encobrir ço que no es deu saber;
nuvols del somni, sigueu sempre escorça
del que ha sigut, i no debia ser.

SETANTA ANYS

Ulls, que un bell jorn les postes contemplaveu
fixats no més en les rojors del sol,
avui posta de sol que abans cantaveu
tot i éssent roja, s'us vesteix de dol.
Cos enardit i enorgullit un dia
d'ésser mestre i senyor del mon sencer,
tes passes deixen rastre d'agonia,
i ets sols un'ombra del qué un jorn vas ser.
I ara que dus aquest farcell de penes
que'l cos, com tronc corcat, et fa ajupir,
ara que saps tan bé per on t'emmenes,
toques el terme i no te'n pots servir...
Que't resta més que les cançons companyes,
florides en les amples solituds,
i l'amable rocer de les montanyes,
d'on te'n vingueren totes les virtuds!

GLOSA

LES SEVES CANSONS

I

Romani que'm mires,
romani que'm veus,
romani que a voltes
han xafat mos peus.

Romani no'm guardis
mala voluntat.
Tu flaires, jo ploro,
i estem tants a tants.

II

Aigua de les fonts on passo
caminant per aquest mon:
aigua de les fonts diverses,
veniu d'una sola font.

Avui porteu alegries,
demà seran amargors,
regalims que'm feu companya,
veniu d'una sola font.

D'una font que neix enlaire,
allà lluny, qui sap a on,
i llisca les aigües pures
prop les miseries del mon.

D'una font que ens enmiralla
i ens ve de Nostre Senyor,
i té regalims a dojo
que són bàsem pels dolors.

Aigua de les fonts on passo,
venia d'una sola font.

III

Quan bufa la turbonada
és quan més em plau cantar,
perquè em sembla que gemega
tot el món al meu voltant.

IV

Magdalena maca
anava a la font.
Magdalena clara
té penes d'amor.

Qui vol esbrinar-les
no en treurà res, no.

Magdalena maca
cerca el fingiment,
i amaga les penes
als ulls de la gent.

Mes sos ulls plorosos
parlen altrament.

Magdalena maca
quan tindràs més anys,
de les teves penes
en florirà un ram.

Ram de flors diverses,
de totes olors;
penes que ara calles
flairaran pel món.

Ail que la barqueta
no ha arribat a portl...
Els pares l'en casenl...
Magdalena es mor.

V

Qui sent melangies,
qui té sofriments,
fiti els ulls enlaire
i haurà bon concell.

Qui tingui alegries,
qui visqui rient,
fiti els ulls enlaire
que li cal concell.

Penes i no penes
són de bon caient,
quan venint de terra,
pujen com l'incens.

LA TEMPESTAT

Uns nuvols cotonosos
han invadit sobtadament l'espai.
El blau es torna blanc, el blanc griseja:
el gris plomós és enardit pel llamp.

De trons un chor trontolla la muntanya,
la gotellada fa brincar l'herbam;
un vent glaçat sembla expurgar els arbres;
cau l'aigua a dolls i serra avall se'n va.

Les ovelles han fet un clap de llana,
cap-amagades, morreiant el prat.
Pastor i rabadà, dintre la jassa,
sens dins dir paraula s'han donat la mà.

El gos a vora d'ells baixa la cua,
remou l'orella a cada trò que fa.
la mà del vell pastor és tremolosa
i el rabadà li diu tot estranyat:

—Marçal, la tempestat us fa basarda,
o aquest cop l'aigua us torna enfredolat.—
I el pastor li respon, fent-se mà enrera:
—Es que sento cruixir el vell teulat!—

Minva la pluja; el sò del trò s'allunya;
torna's oreig el cop de vent sobtat;
les herbes fan olor de vida nova;
cap a ponent s'és fet un ull daurat...

El rabadà i el gos surten defora;
les ovelles de nou mostren el cap;

i, mentres cauen les darreres gotes,
plora el pastor, sentint cruixí el teulat.

LA CONFESSIÓ

La nit que se'n seguí fou estrellada,
d'un blau puríssim i una intensa pau,
i una celistia que els contorns marcava
de les carenes altes i ondulants.

Del fons de la cabana on s'ajocaren,
ja post el sol, pastor i rabadà,
va sentir el pastor soroll de passes
i un avalot d'ovelles tot sobtat.

Feixuc, com feia temps es comportava,
així i tot amb gran dalè s'alçà,
i, agafant un gran roc d'entre la palla,
es feu enfora i va cridar: —Qui hi hà?—

No respongué ningú: d'una mirada
va escorcollar la plana, aprop i enllà.
El gos dormia, les ovelles geien
i no es sentia la remor d'un pas.

I en el punt que's pensà haver sigut presa
d'un somni al bell florir l'endormiscar,
una veu dolça, a tocar d'ell, li deia:
—No'm coneixes, no'm veus? Soc jo Marçal!—

De la mà li caigué la pedra en terra,
perqué la veu amiga el trasbalsà.
I, ab més dolçor encar seguí dient-li:
—No'm coneixes Marçal? M'has oblidat?—

Alçava el cap el bon pastor atònit,
i en presència es trobava d'un vianant
que duia vestit blanc, tocant a terra,
sarró a l'espatlla i un bastó molt alt.

Els cabells li lliscaven per la cara
i dels ulls n'hi brollava un clam de pau,
que, embolcallat amb la celistia blava,
del jorn semblava anticipar l'esclat.

Del vell pastor la mà el vianant prenia,
i a tocar del seu front la va portar:
en aquell front trobà el pastor espines,
i caigué de genolls sanglotejant.

Damunt de l'herba el vianant s'asseia;
el pastor tremolant se li abraçà:
li va dir moltes coses a l'orella,
i les estrelles van brillar més clar.

Aprés, en la quietut minvà el misteri.
I en el front del pastor, ample, arrugat,
el vianant hi va posar els llabis
per esvair les ombres del pecat.

I quan l'aurora vingué llençant guspires
com bolves d'or en la verdor dels prats,
jeia el pastor damunt de l'herba humida
mig dormit, mig despert, extassiat.

L'ARBRE TRUNCAT

Tot avui que'l pastor no diu paraula;
tot avui que se'l veu molt abatut;
tot avui que camina amb tanta calma
que sembla un'ombra de la quietut.

Tot avui que no parla i que no canta,
i a poc que pugui guaita fit el cel,
i ha semblat, sent cap vespre que's dalia
per fondre's tot amb el primer estel.

Tot avui que'l vell arbre va ajupint-se
sens esperança de mai més fullar;
tot avui que son rostre s'il·lumina
segur de l'endemà.

EL DARRER SOMNI

Què somnia aquell pastor
extès al fons de la jassa?
Ara plora, ara somriu,
ara un fred de mort el glassa.

Ara fugen del seu cap,
com cavalcada espaordida,
les coses que hi va guardar
tots els dies de la vida.

Al llabi hi té una oració
que del breçol la portava.

El seu cor s'ha deturat,
de tant temps que ho desitjava!

No't planyis d'heurer la mort
estès damunt de la palla...
En tal llit nasqué el Senyor
que avui la grabia devalla
per fer-te del seu amor
presentalla.

EL PLOR DE LES MUNTANYES

Muntanyes regalades
ploren en abundor,
que dintre de la jassa
s'és mort un vell pastor.

Un vell pastor que haviau,
pot sê el més vell de tots.
Be prou el coneixien
els cims, els prats i els gorcs.

Un vell pastor cantaire
coneixedor del món,
vist de la serralada
que és d'on se veu millor.

Qui feu d'hores passades
doctrina de l'amor,
i duia dins de l'ànima
les resplandors del sol.

Un vell pastor profètic

vesat al desconhort,
qui va estimar a l'ombra
i en va servir l'agror.

I a Deu tenint per guia
va viure sempre sol,
a frec de les ramades,
com hi sou vos, Senyor?

Muntanyes regalades
ploren en abundor,
que dintre de la jassa
s'és mort el vell pastor

De rabadans fou mestre,
i a fe el ploraran tots.
Camins que avui es passen
marcaren sos esclops.

I allí dalt la carena
voltat d'altres pastors,
son dit alliçonava
mostrant els cims pregons.

O batejava planes
i senyalava fonts,
o de les nuvolades
els descobria els jocs.

Per cada plany o joia
de qui li obria el cor,
somreia i devallava
la mel d'una cançó.

Muntanyes regalades
ploreu en abundor

que allí dins de la jassa
s'és mort el vell pastor.

Qui va estimar a l'ombra
i en va servir l'agror,
serè com les vesprades
de Juliol i Agost.

Muntanyes regalades
ploreu en abundor.

L'AUBA DE LA MORT

El rabadà que de la mort apenes
si n'havia sentit a parlar mai,
en desvetllar's, la sang dintre les venes
va deturar-li aquell ignot esglai.
Al vell pastor, que sempre el despertava
encara negra nit i estels fulgents,
en deixondir's el rabadà, el trobava
ert, ulls oberts i llabis somrients,
la mà dreta damunt el cor fermada,
i en l'altra una oració de Sant Marçal...
Remorejava enfora la remada
i el sol ja era alt.

El rabadà per la primera volta,
sentí l'esgarripança de la mort,
i de genolls taral'lejà l'absolta
que brolla pura del sanglot i el plor.
I un cop hagué besat la mà estimada,
que als llabis li portà fredors de neu,
plorant va fer-se en mig de la remada
i es va senyar davant mateix de Deu.
Les ovelles belaven en veu lassa,

era el ressò d'esquelles sens compàs,
i el gos, en sê a la porta de la jassa
es va quedà sense poder dà un pas.

LA CRIDA

—El pastò és mort!...
De l'un serrat a l'altre
la veu del rabadà s'ha fet sentir.
—El pastò és mort!...
Veu del dolor traspassa les muntanyes
i es fa bronzenta com s'hi fa el garbí.
—El pastò és mort!...
Veu del dolor, tots els camins senyala
perquè és estel'la del sentit humà.
—El pastò és mort!...
Perxò cridant a tort i a dret trobava
ressons d'amor la veu del rabadà.

PASTORS VENEN I VAN

Del puig veí
del coll llunyà,
d'aquella jassa més propera,
venen pastors i rabadans
perque la mort els crida i els espera.

—On vas, pastor?
—D'on vens, pastor?
—Ving de Selleres.
—Vaig al Serrat
que ombres de mort per la muntanya han traspassat.

Els uns es parlen passant ençà,
altres es criden del lluny enllà.

Tots van fent via cap a la mort,
passen i corren,
venen i van.
Vora la mort es trobaran!...

PRELUDI AL CORTEIG FUNERAL

Aquest cos mort, digué un pastor entre altres,
un cop finida l'oració fervent,
l'hem de dur a la plana,
i li hem de dur avui mateix.
Com obeïnt un manament altíssim,
en el silenci del sagrat comès,
ben tost fou avariada una llitera
de branques seques amb sentors d'avet,
i el cos del vell pastor cobert de mantes
amb una rama d'exarols al front,
va alçar's fent del cimell a quatre espatlles,
tabernacle vivent de germanor.
I així vingué la nit, blava i sobtada,
tornant la calda del matí en fredors,
quan l'aplec misteriós de la complanta,
es disposava a devallar pel gorc.

LA DEVALLADA

Ni un fanal... ni una torxa fan cremada...
Tres rabadans anaven d'avençada...
i el rabadà del mort, amb el flubiol,

cadenciava una cançó fendida
que'l seu mestre estimà tota la vida
als clars de lluna i als batents del sol.

La muntanya es senti tota commosa
d'aquella cantarella melangiosa
que esquinçava els silencis de la nit;
a la revolta del camí es badava
la campaneta blava,
i el romaní flairava dolorit.

Cuques de llumeneta que ho sentien
del redós de la fulla es deixondien
per més gaudir-se en el pietós panteig,
i haurieu dit que, del cel devallada
una pluja d'estrelles a la prada,
portava llums al funeral corteig.

Dels gorcs on surten a esparcir's pels aires,
veus i rondins dels nocturnals cantaires,
es va estroncar de sobte la remor,
els liris de l'entorn es desvetllaven
i ans d'hora la rosada devallaven
calcer-torçats en virginal tristor.

En tant, els pastors vells, presentint l'hora
caminaven del mort voreta a vora
i encobria la nit el seu esglai;
duien branques en mans i sanglotaven
perquè el camí pedrós per on passaven
creien del cert no haver-lo passat mai.

Siluetes d'amor i de tristesa
rastre deixaven d'infinita estesa
serres avall, i dels abims arran,
i enllà d'enllà, frisosos i apilades

la comfosa blancor de les remades
feia de cua a aquell estel gegant.

Seguia, en boires, el Divi Pastor
vestit de blanc i resplandint amor..!
Quan vingué el dia amb ses clarors fulgents,
camins per on passava la Pietat,
mostraven incommosos el posat
que mostren els camins indiferents,
ajeguts a l'albir dels quatre vents.

FINAL

Aprés s'ha sapigut, que un cap-al-tard
va dir-li al rabadà, ja feia temps:
—«Si em saps la mort i allà on m'han enterrat,
fes que's compleixi el meu darrer voler,
estampant en la llosa de la mort
eixes paraules, que apendràs de cor.»—

«Aquí dorm un pastor.
Prop d'ell no feu remor
perquè no es vol alçar
fins que'l vingui a cridar
Nostre Senyor.»

El banc de “si no fos”

Ran de la costa brava empordanesa
tan rica de secrets i generosa
que és en cada illa un berganti folgaire
i en cada frau esquerp una paūra,
i en cada cala un niu de maravelles
i en cada vela un misatger de glòria;
sota una vila blanca i lluminosa
com un vol de colomes encantades,
en un galze tallat de roca viva
hi ha un pedrís, dit amb vella nomenada
«el banc de si no fos».

És l'ample escond pairal, allí on reposen
els qui empenyent els jorns i les anyades
l'han pulit amb el caire de llurs òssos
dins el ritme eternal de les centúries.
Estalviant-se un mot de companyia
—per no fê esment del comiat del vespre—
cada matí hi arriba la corrua

d'uns homes compassats com les onades.
Són els vells de la mar.

Qui els hagués vist i els veu, ningú diria
que han perdut ja el dalit i l'ardidesa
d'arrocegar les xarxes ben curulles,
o anar bregant amb l'orsa i la deriva
i enflar-se a l'entena cruixidora
brandant sonorament entre els cordatges.
Prenen seient amb majestat de jutges
i obiren a llurs peus l'escampadissa
dansaire dels llaguts i de les barques,
i fins sembla que oint la cançó heroica
de la mar, se n'hi volin llurs desitjos
i els braços s'els allarguin de recança.

També algú terrassà, d'entre la colla,
per reposar l'esguard acàs contempla
extasiat, la gràcil curvatura
d'una vinya suau i solitària
verdejant com un doll damunt la coma...
Mes fiten tots la mar, sempre diversa,
que adés és de turqueses i topacis,
adés de tres blavors com una magna
bandera estesa als vents. Així al col·lotge
dels hel·lens pobladors de naus i d'illes,
ran del mar van parlant com uns oracles
de rostre il·luminat! Ençà un hi glosa
malaguanyats concells. Enllà un renega
del cel d'atzur. D'una parella guisa
van dient sa dissort i sa esperança,
els vells del «si no fos»:

—Sinó que sa mirada se m'entela
i em cal per donà un pas sa meva croça.
i es cà amb s'esqueierinc obrint-me via,

qui as mòn més bé que jo si res em manca,
ni un passament, ni es bes d'unes mans fines
per cloure'm aquets uis que ja no hi veuen?

Oh encara, si no fosl..

Talment parla un vellard de rostre extàtic.

O un hom qui du un collar de barballeres
a guisa de marina, així raona:

—Perquè sa mar d'avui sembla picada
ningú gosa sortir: millor s'estimen
malbaratar diners a sa taberna
ets mariners de canya i d'aigua dolça;
i abans, que amb rentabotes i amb gropada
passàvem contraban a sa ventura
saltant com uns dufins en mig ses ones!

Encara si no fos...

O remuga un pilós de celles juntes:

—Si no fos que de vei ja no m'agonten
ni tan sols ets bastons, i tinc ets braços
com buits d'aqueia força maleïda
que feia tremolar als que em voltaven,
bé prou que avui les pagaria totes!
Es cas que aquet mati sa meua jove
en lloc de pendre es fil i ses mitenes
i apedaçar s'ormeig, endropeïda
s'és girat de cantò, sa gran marquesa!
Diu que tot li fa mal i està cansada
i encar s'hereu la plany i la comporta
perquè torna esser prenys i li fa gràcia,
i a taula hom sobreïx de sa rodona.
Malavirat de s'hom que no s'abasta!

Ara oïu un pagès faixa-vermella:

—Si no fos que no em val aquesta cama,

jo que he escampat ma fama merescuda
de llaurador! Llavors que feia aposta
de resseguí un cordill sense fallida
de cap a cap d'entana amb ma parella,
i ara veure'm així, que el gam em balda
i em retorç com un verm. Quan amb la força
mon carro d'esparcet encimbeïava
més que una catedral, i el conduïa
de dalt de tot estant, penjant ses rendes
—Oscà, Llaó!— i girava com volia
sa mula més creient que un goç d'atural
Ah, encara si no fos!

Adès parla un patró calant la pipa:
—Pensar que un hom no té pena ni glòria
ni viu, ni pot morir, i és es que un dia
comanava una nau de dotze veles
tan tost de sa Provença a Catalunya
com d'Itàlia a ses costes de Maiorques!
Ah, encara si no fos!

De cara al sol benèfic que acarona
llurs cosos vells, llaurats per les arrugues,
com un cor ancestral de patriarques
a ultrança van resant la lletania
de llur inacabable i enfadosa
cançó del «si no fos».

Tal volta són eterns? Tal volta escruten
si un navili encorvat de veles negres
com les ales d'un corb, un jorn els mostra
l'averany de la mort, irremeiable?..

Per l'enyor de la mar des de la terra,
per l'enyor de la terra mar endintre,
per l'amor de les cales lluminoses

i els besos del jovent sota les branques,
pel plany dels vells herois, arreu escampin
ton blau renom de mar empordanesa
les veles missatgeres de ta glòria.

DISCURS DE GRACIES

per D. Joan Ruiz i Porta

PARAULES FINALS

*per D. Francesch Tresserre, de l'Academia dels Jochs Florals
de Tolosa*

Es de consuetut, en els Jocs Florals de Barcelona, que el penúltim Mantenedor del Consistori, faci el Discurs de Gràcies, i corresponia, per tant, enguany, aquesta tasca, al meu amic i confrare En Jacint Laporta.

Una malaltia cançonera, però, ens ha privat de la seva bona companyia, i d'un treball que, atesa la finor de la seva ploma, hauria estat — ben segur — tota una peça literària.

I com dels Mantenedors, jo soc el més forà, això és, el que de més pocs anys resideix a Barcelona, raons també de consuetut, i, altrement, de benevolença, han fet que aquest Mantenedor, amb la seva veu apagada i orfe de tota llei de galanies, vingui, com el zum-zum d'un insecte amoinós, a pertorbar l'harmonia d'aquesta festa, que restarà, per a sempre més, gravada en les teles dels nostres cors, com un dels recorts més dolços de la vida.

Heus aquí justificada la meua actuació en aquesta solemnia diada literària, que, per la vostra gentilesa, oh, Honorable Acadèmia dels Jocs Florals de Tolosans, devindrà històrica en els Anals de la Literatura Catalana.

Bon punt era rebuda l'oportuníssima lletra de Convit de la Acadèmia Tolosana, tots en vam restar contents i agraits, i ho palesà fins l'evidència el clam unànim amb que l'Assamblea gene-

ral, convocada al Palau municipal de Barcelona, acceptà la vostra germanívola indicació.

Aquí ens teniu, el gaudi en la faç i el somriure a flor de llavi germans del Llenguadoc, tal com una Ambaixada que ve a retre a Tolosa l'homenatge d'un agraïment intens, mes no una Ambaixada forastera, sinó parenta en primer grau, car són gairebé bes-sones la vostra llengua Occitana i la nostra.

Heraus d'uns ideals mateixos, vosaltres i nosaltres; sacerdots d'una mateixa religió, rumbegem en els nostres escuts nobiliaris, la àuria i secular llegenda: *Pàtria, Fe i Amor*, brodada per les mans de satalia de Clemència Isaura, suara fa sis cents anys, en aquest seu fogar, *Casa pairal de tots*, oh, Tolosa la lluminosa, que vesteixes per dret propi la toga senyorial de la capital del Llenguadoc i del Migdia de França.

Quan ens has escrit: «Veniu, que la nostra Acadèmia dels »Jocs Florals estarà joiosa de que el Consistori de Barcelona li faci »l'honor d'assistir a les seves festes Centenàries, perquè l'Acadè- »mia no pot oblidar els llaços de simpatia que des de segles han »unit els Jocs Florals de Barcelona i els de Tolosa, i creu que »l'hora d'ara seria excelent per a afermar, una vegada més, nos- »tre amor a la poesia i a l'ideal llatí», i cloïes l'escrit, dient: — «I »ja que la vostra festa anyal és el 4 de Maig, per què no ens heu »de dar la gran alegria de venir a celebrar-la a Tolosa en aquella »data? La Sala de Clemència Isaura s'enfloraria per rebre la vostra »Reina i els vostres poetes, i aquesta *casa pairal* ja s'ufana per endavant a la idea de poder-vos acullir», com no havíem de viure aquí, i deixar-nos caure en vostres flonjos braços? ¿Com no havíem de restar unes quantes hores a l'ombra beneïda de les florides riberes del Garona, que passa tot cantant balades i recitant llegendes íntimament enllaçades amb la Història de Catalunya?

I emmenant-nos, joiosos envers els teus jardins, amb el cor encès com una brasa, a l'ovirar el nevat Canigó mateix que una catedral de plata, com han reflorit en l'ànima, fent-la glatir forta-

ment, les dolces i melangioses notes de *El Rossinyol*, del *Plany* i de les *Muntanyes regalades*...!

A mida que m'anava apropant a tu, oh Tolosa, la germana, com s'estremien els cors al recort d'aquella cançó *Els Estudiants de Tolosa*, que no's pot pas cantar sense que'l plor ofegui!

Altrement, Tolosa, al posar els peus en terra, jo m'he agenollat i l'he besada la teva terra, com es besa un'ara santa; i en les hores que'm dónes hospitalitat i alberc, com una dolça remembrança, passen per la meva imaginació, rumbejant la cobejada *cigalo d'or*, bells estols de trobadors i felibres, i *capouliers*, tots retent l'homenatge de la més fina cortesia a Clemència Isaura, fent-li de *Cort d'Amor*, la Comtesa de Dià, la Dama de Castelnou, Na Leonor d'Aquitània. Na Maria de Ventadorm, Na Clara d'Anduse, la Comtesa de Provença...

I amb els deguts acataments i flexions, desfilen per davant del dosser de la Regina Clemència, el Marquès de Malaspina, i els Reis Alfons i Peres d'Aragó, i En Bertran de Born, i En Bernat Sicart de Marjévol, i el Bisbe de Bazàs; El Papa Climent IV, i el Comte de Foix, amb el Delfi d'Auvèrnia, i En Frederic, Rei de Sicília; El Comte d'Empúries, i el de Poitiers, i, fent bracet, el Duc d'Aquitània i el Príncep d'Orange, i N'Huc de Mataplana, i En Ramon de Miraval... i tots passen en processó ordenada i rítmica; i en arribar a la llunyania de l'horitzó, es difumen en un núvol color de rosa, després d'haver escrit una estrofa amorosa amb una tija de lliri, o un *tençó* fort com un crit de venjança, o un *serventès* com un dart, amb accents de guerra...

Això és el que'm deix veure la meva fantasia des d'un recó dels vostres jardins, dels bells indrets dels vostres carrers i places, tot contemplant les bel·leses del *Capitoli*, del temple de *Sant Serní*, dels Muséus i Centres de Cultura, que m'han impressionat com mai podia somniar...

Jo l'aimo la França. Ho deu fer que'ls meus fills tenen sang francesa en llurs venes, i es per això que quan la gran guerra, vaig

sofrir molt durant les hores negres; i ho dèu fer, també, que hi tinc amics: En Josep Calmette, En Devoluy, l'Antonin Perbosc, En Joan Amade, l'Arnavielle...

Per totes aquestes rahons, no m'hi considero pas foraster, a França, car jo, quan les festes centenàries del natalici del Rei En Jaume *El Conqueridor*, una nit de recordança eterna, a Montpeller, en un dinar dels felibres, vaig beure, amb tots vosaltres, en la mateixa *Coupo-Santo*, oh occitans, i llenguadocians i rossellonesos, i, en un mot, catalans de França i catalans de Catalunya! mentres evocàvem l'escenari de les grans gestes històriques: Foix, Beziers, Avinyó, Agde, Perpinyà, Carcassona, Tolosa i els camps de Muret, on, amb la mort del nostre Rei En Pere *el Catòlic*, hi queien, sepultades, per a sempre més, la llibertat i la independència vostres.

Oh, Rei En Pere, al qual les llegendes adjudiquen els títols cobejats de *rei cavaller, flor de reis, honra del Regne, esplendor de la terra, joiell del món, sobirà lliberal, el més plorat i volgut de tots!*...

Oh, Rei En Pere, que, fent costat als albigesos, mories a mans dels creuats d'En Simó de Montfort, junt amb el seu parent i aliat el Comte Raimond IV de Tolosa, i amb la flor dels cavallers provençals, tolosans, llenguadocians, occitans, catalans i aragonesos! Tan horrible fou la tragèdia, que'l mateix capdill Montfort va plorar sobre'l cadàver del Rei, i sempre més li va remordir la consciència, fins caure mort, d'un colp de pedra, al peu de les muralles de Tolosa, com un càstic del Cel.

* * *

Mes, deixem la Història amb els seus recorts,—els sagnants i els gloriosos,—i permeteu-me que acabi fent-vos el delicat present del mot de gracies, per a que sia gafa d'or que rebbli, més fort encara, d'una faisó indestructible i eternal, tots els tendres afectes que us professem. Jo us en faig ofrena i homenatge, amb el més

gran acatament, en nom del Consistori, a tots vosaltres, honorables Autoritats, representants prestigiosos dels Centres de Cultura, germans de l'Acadèmia, dames i damisel·les gentilíssimes que heu vingut a ornamentar aquesta festa amb els vostres encants.

Rebeu-les, vos, també, tendra i angelical Magestat, que'ns heu honorat presidint aquesta festa de glòria, i permeteu-me que deixi en la vostra falda reial, una garba de flors, cullides en els vergers de Tolosa i en els jardins de Catalunya.

Adeusiau!...

SOBIRANA GENTIL,

DAMES, CAVALLERS:

No més quatre paraules. Però quatre paraules que'm doldria no haverles dites. La més simple cortesia y l'amor que sentim per la poesia y la Catalunya les imposen.

Me toca a mi cumplir un dever, el de remerciar a tots els qui heu contribuït a fer d'aquest admirable aplech un goig de l'ànima, una joia pels ulls y per a nostra ciutat una d'aquelles dates solemnes que la Musa gravarà en les planes de marbre de nostra Academia.

Accepteu, donchs, en nom dels Mantenedors de Clemencia Isaura, en nom dels poetes de l'Occitania, el més viu agraïment del vostre company y amic.

Si m'atrevexo a expressarvos el nostre agraïment y tot el nostre goig en aquexa admirable llengua catalana, qu'es la vostra y que a mi'm ve un xich revessa, no aneu pas a creure, jo us ho demano, que sia per una gran presumció.

Per un cerdà de França, si la llengua francesa es avuy l'expressió habitual de son esperit, la llengua catalana, en que troba les dolçors de la llet materna y del bressol, queda sempre a través del temps y de la vida l'expressió ingènua ab qu'exprém el cor ses més sentides confidències.

Héus'aquí perque al trobarse en aquestes festes, entre vos-

altres, un català, com jo só, sent vibrar son cor com el fill que havent vagat molt de temps per terres llunyanes, torna y truca a la porta de la casa payral cercant caliu y gaubança en els braços de sos més volguts germans.

Ací vull remerciarvos, per profit que n'aporta a cad'un de nosaltres la present festa de Jochs Florals.

Una tan esplendent jornada es, en efecte, per tothom una lliçó de poesia, de patriotisme y de germanor!

Restant fidels a l'inspiració regional y a la llengua dels avis, els vostres poetes ens demostren ab la joyosa lírica de llurs gloses y poemes que ni la Grecia, mare de les Muses y dels déus, ni aquella Roma, avia adorada dels clàssichs, van atresorar per si soles el secret de l'ideal Bellesa. Tota la poesia no'ls pertanyia, nó.

Car, com En Homer y En Virgili, aquí'n teniu en l'harmònica cançó del poeta de la Flor Natural — y'ls ulls de vostres belles catalanes no desfallen pas ab menys gracia y candor que'ls de Chloé, de Lesbia ò de Nausica.

Gracies a haverho, els vostres poetes, entès axis, la vostra terra ha pogut donarvos el meravellós esplet del Renaxement, inaugurat mig sigle enrera per En Víctor Balaguer, En Rubió y En Milà y Fontanals, renaxement que s'es anat expandint esplendorosament en el curs dels anys ab el geni èpich de Mossén Cinto, ab el geni dramàtich de N'Angel Guimerà y d'En Rusiñol, ab el geni lirich d'En Joan Maragall, d'En Costa y Llobera, del meu gran amich Francesch Matheu, d'En Joan Guasch, que ha tornat a tenir per quarta vegada el premi d'honor: *la Flor Natural!*

Gracies a que'ls vostres poetes han estimat la llur terra, ses tradicions, ses costums y, ab la llengua dels avis, la llibertat patrimonial, Catalunya s'es revelada al món com el més bell exemple de cultura regionalista que puguen desitjar el sociòlech, l'artista, el pensador.

Es axis com els poetes són sempre capdavaners de la civilisa-

ció y que'ls pobles els seguexen fretuosos de veritat social, d'esperança y d'amor.

Y quan ens han donat exa lliçó de patriotisme, els poetes catalans coronen encara llur obra afeginthi una lliçó de fraternitat.

Per çò, si un dia En Mistral dedica als catalans una vibranta oda d'amor, un altre dia En Verdaguer celebra en un immortal poema'l Canigó y'l Rosselló, y tal poeta de Tolosa commemorarà la batalla de Muret, hont el vostre Rey Pere II morí noblement defensant el nostre poètic migdia dels guerrers del Nort.

No m'extendré ja més sobre aquest particular, però permetèu-me, amichs y germans, que d'aquella triple lliçó de poesia, de patriotisme y de germanor, ne fassi, en nom de tots nosaltres, poetes de França y de Llenguadoc, homenatge a la flor d'ametlla, flor rosada, flor de llet y de carmí, qu'es la gentil sobirana que presideix l'actual festa dels Jochs Florals.

Vísca la Reynal

Vísca Catalunya immortal!

ANUARI
DELS
JOCHS FLORALS DE BARCELONA
1924

CONSELL DIRECTIU

Francesch Matheu, *President*.

Angel Guimerà, *Arxiver*.

Francesc Puig i Alfonso, *Tresorer*.

Carles Pirozzini y Martí.

Joseph Franquesa y Gomis.

Joseph M. Roca.

Lluís Via, *Secretari*.

MESTRES EN GAY SABER

- † VÍCTOR BALAGUER, *proclamat en 20 de Juny de 1861.*
- † GERONI ROSSELLÓ, *proclamat en 4 de Maig de 1862.*
- † JOAQUIM RUBIÓ Y ORS, *proclamat en 3 de Maig de 1863.*
- † MARIAN AGUILÓ Y FUSTER, *proclamat en 6 de Maig de 1866.*
- † JOSEPH LLUÍS PONS Y GALLARZA, *proclamat en 5 de Maig de 1867.*
- † ADOLF BLANCH Y CORTADA, *proclamat en 3 de Maig de 1868.*
- † FRANCESCH PELAY BRIZ, *proclamat en 2 de Maig de 1869.*
- JAUME COLLELL Y BANCELLS, *proclamat en 7 de Maig de 1871.*
- † TOMÀS FORTEZA, *proclamat en 5 de Maig de 1873.*
- † FRANCESCH UBACH Y VINYETA, *proclamat en 3 de Maig de 1874.*
- † FREDERICH SOLEK, *proclamat en 2 de Maig de 1875.*
- ANGEL GUIMERÀ, *proclamat en 6 de Maig de 1877.*
- † DAMÀS CALVET, *proclamat en 5 de Maig de 1878.*
- † JACINTO VERDAGUER, *proclamat en 2 de Maig de 1880.*
- JOSEPH FRANQUESA Y GOMIS, *proclamat en 6 de Maig de 1883.*
- † RAMON PICÓ Y CAMPAMAR, *proclamat en 3 de Maig de 1885.*
- † TERENCI THOS Y CODINA, *proclamat en 1 de Maig de 1887.*
- † JOAQUIM RIERA Y BERTRAN, *proclamat en 11 de Maig de 1890.*
- JACINTO TORRES Y REYETÓ, *proclamat en 11 de Maig de 1890.*
- JOSEPH MARTÍ Y FOLGUERA, *proclamat en 8 de Maig de 1892.*
- FERRAN AGULLÓ I VIDAL, *proclamat en 7 de Maig de 1893.*
- † ANICET DE PAGÈS DE PUIG, *proclamat en 3 de Maig de 1896.*
- FRANCESCH MATHEU, *proclamat en 2 de Maig de 1897.*
- GUILLEM AUGUST TELI Y LAFONT, *proclamat en 6 de Maig de 1900.*
- † MIQUEL COSTA Y LLOBERA, *proclamat en 11 de Novembre de 1902.*
- † JOAN MARAGALL, *proclamat en 1 de Maig de 1904.*
- ARTUR MASIERA, *proclamat en 7 de Maig de 1905.*
- APELES MESTRES, *proclamat en 3 de Maig de 1908.*
- JOAN ALCOVER, *proclamat en 9 de Maig de 1909.*
- JOAN M. GUASCH, *proclamat en 9 de Maig de 1909.*
- JOSEP CARNER, *proclamat en 1 de Maig de 1910.*
- LLORENÇ RIBER, *proclamat en 1 de Maig de 1910.*
- EDUART GIRBAL JAUME, *proclamat en 5 de Maig de 1912.*
- MANEL FOLCH I TORRES, *proclamat en 3 de Maig de 1914.*
- † FREDERICH RAHOLA, *proclamat en 6 de Maig de 1917.*
- JOSEPH M. TOUS Y MAROTO, *proclamat en 2 de Maig de 1920.*
- ANTON NAVARRO, *proclamat en 7 de Maig de 1922.*

EX-REYNES DE LA FESTA

1859 †		Dona Maria Mendoza de Vives.
1860 †		» Elisea Lluch de Rubió.
1861 †		» Carme de Bofarull.
1862 †		» Maria Josefa Massanès de González.
1863 †	S. A.	Serenissima Sra. <i>Duquesa de Montpensier</i> .
1864 †		Dona Victoria Penya d'Amer.
1865 †		» Elena Cavaller de Roca.
1866 †		» Manuela Luna Méndez de Vigo.
1867 †		» Dolors Llopart de Muns.
1868 †		» Carme Mercader.
1869		» Mercè Estrada.
1870		» Francisca Nanot Renart.
1871 †		» Antonia Sacanella de Blanch.
1872 †		» Maria Hubert.
1873 †	Excma. Sra.	» Oriola Serra de Quintana.
1874		» Antonia Ubach de Gutiérrez.
1875 †		» Rosa Pigrau.
1876 †		» Emilia Palau y González de Quijano.
1877		» Josefina Sabater d'Aldavert.
1878	Excma. Sra.	» Carme Sendra de Domingo.
1879		» Teresa Gasset.
1880		» Clotilde París.
1881 †	Il·tre. Sra.	» Dolors Caballero de Mercader, <i>Comtesa de Bell-lloch</i> .
1882		» Aurea Clavé de Ferrer.
1883 †		» Josefina Salvat d'Onyós.
1884		» Irene Archer de Sanromà.
1885		» Isabel López de Güell.
1886 †		» Rosa Marquès de Uyà.
1887		» Dolors de Carles de Robert.
1888	S. M.	» Maria Cristina d'Apsburg-Lorena, <i>Reyna Regent d'Espanya, Comtesa de Barcelona</i> .
1889 †		» Maria Assumpta Sabé de Brosa.
1890 †	Excma. Sra.	» Lluisa Goldmann de Fastenrath.
1891		» Isabel Güell y López.
1892		» Francisca Bonnemaison i Farriols.
1893		» Maria del Carme Joval.
1894		» Lluisa Llorach y Dolsa.

1895		Dòna Elisa Planas y Font.
1896	Excma. Sra.	» Pilar de Puig de Fonsdeviela, <i>Marquesa de la Torre</i> .
1897		» Maria Oller y Rabassa.
1898 †		» Maria Permanyer y Permanyer.
1899 †		» Pilar de Febrer y Cunill.
1900		» Teresa Novellas de Molins de Tell.
1901 †	Il·ltre. Sra.	» Pilar de Sarriera, <i>Marquesa de Puerto Nuevo</i> .
1902		» Maria de la Concepció Picó de Riera.
1903		» Rosa M. Pratjusa de Villar.
1904		» Clara Noble de Maragall.
1905		» Pelegrina Benet d'Alandí.
1906		» Carme Amat y Matas.
1907		» Agata Sanllehy y Girona.
1908		» Maria Ricart y Roger.
1909		» Angela Calvet de Haro.
1910		» Teresa Alcover i Sureda.
1911		» Maria de la Mercè de Montoliu.
1912		» Maria dels Angels Carulla.
1913		» Maria Luandra de Folch.
1914		» Elena Maragall y Noble.
1915		» Lluïsa Rahola y Rahola.
1916		» Maria de la Concepció Iglesias y d'Abadal.
1917		» Margarida Doria.
1918		» Rosa Gubert Saliati.
1919		» Maria dels Dolors Sagrera de Guasch.
1920		Sra. Mariscala Joffre.
1921		Dòna Montserrat Matheu y Sadó.
1922		» Maria Despujol de Ventosa.
1923		» Victoria Monteys Prat.

EX-MANTENEDORS (1)

Ramon d'Abadal	M. 1898
† MARIAN AGUILÓ Y FUSTER	P. 1867, 1888, M. 1862, 1873, 1874, 1883
FERRAN AGULLÓ I VIDAL	M. 1906, 1908, 1915
Salvador Albert	M. 1918
Antoni M. ^a Alcover	M. 1905
JOAN ALCOVER	P. 1916
Joseph Alemany y Borràs	S. 1912
† Francisco Alió	M. 1892
† Valentí Almirall	P. 1886
Joan Almirall y Forasté	S. 1895, M. 1896
† Miquel V. Amer	P. 1908, M. 1859, 1864, 1871, 1885
† Manuel Angelon	M. 1862, 1872, 1882
† Manuel Anglasell	M. 1863
† Eussebi Anglora	M. 1869
† Ramon Arabia y Solanas	M. 1887
† Joseph d'Argullol y Serra	M. 1871
† Joseph M. ^a Arnau	M. 1879, 1887
† Antoni Aulestia y Pijoan	M. 1875, 1900
† VÍCTOR BALAGUER	P. 1868, S. 1862, M. 1859, 1863, 1883
† Andréu Balaguer y Merino	M. 1877
† Joseph Balari y Jovany	P. 1894, M. 1875
† Celesti Barallat y Falguera	M. 1864, 1875
† Teodor Baró	M. 1896
† Maurici Barrés	M. 1898
† Francisco Bartrina d'Aixemús	M. 1885, 1894, 1910
Bonaventura Bassegoda y Amigó	S. 1889, M. 1890, 1922
Pere J. Bassegoda	S. 1919
† Ramon E. Bassegoda y Amigó	M. 1887, 1910
† Vicens J. Bastús	M. 1860
† Antoni Bergnes	M. 1861
† Felip Bertran	M. 1868
† Pau Bertran y Bros	M. 1886
Prudenci Bertrana	M. 1911
† ADOLF BLANCH Y CORTADA	P. 1869, S. 1860, M. 1865, 1875, 1878

(1) ABREVIATURES: † Mort.—M. Mantenedor.—P. President.—S. Secretari.
—Los Noms en lletra VERSALETA són de Mestres en Gay Saber.

† Joseph Blanch y Piera	S. 1876, M. 1877
† Antoni de Bofarull	P. 1865, S. 1859, 1883, M. 1876, 1884
† Vicens Boix	M. 1877
† Antoni Bori y Fontestà	S. 1903, M. 1904
† Joaquim Botet y Sisó	M. 1889, 1904
† Alfred Brañas	M. 1893
† FRANCESCH PELAY BRIZ	P. 1875
† Víctor Brosa y Sangerman	S. 1902, M. 1903
Casimir Brugués	M. 1894
† Joseph Brunet y Bellet	M. 1897
Joseph Burgas	S. 1918
Joaquim Cabot y Rovira	S. 1888, M. 1889
Agustí Calvet	S. 1920
† DAMÀS CALVET	S. 1864, M. 1865, 1876, 1879
Artur Campion	M. 1891
† Antoni Camps y Fabrès	M. 1864, 1873, 1874
† Antoni de P. Campmany	M. 1891
Carles Cardó	M. 1921
† Antoni Careta y Vidal	M. 1918
Lluís Carreras	M. 1913
JOSEP CARNER	M. 1907
Juli Carsalade	P. 1914
Pelegri Casades y Gramatxes	S. 1898, M. 1899
Agustí Casas	M. 1913
Joaquim Casas-Carbó	M. 1907
† Raymon Casellas	M. 1896
Esteve Caseponce	M. 1916
Victor Català	P. 1917
Eduart L. Chavarri	M. 1918
† Joseph Coll y Vehí	M. 1862, 1874
JAUME COLLELL Y BANCELLS	P. 1887, 1908, S. 1873
† Gayetà Cornet y Mas	M. 1886
† Joseph Coroleu	S. 1872, M. 1873, 1878, 1893
† Joan Cortada	P. 1864, M. 1859
† MIQUEL COSTA Y LLOBERA	P. 1906, M. 1908
Pompeu Creuhet	S. 1906, M. 1907
† Lluís Cutchet	P. 1876, M. 1861
Alfons Damians	M. 1923
Otto Denk	M. 1894
† Lluís Domènech y Muntaner	P. 1895, M. 1881
† Eveli Doria	S. 1909
† Manuel Duran y Bas	P. 1884
Lluís Duran i Ventosa	S. 1897, M. 1898
† Joseph de Echegaray	M. 1896

Fèlix Escalas	S. 1916
† Antoni d'Espona y de Nuix	M. 1909
† Joseph Estanyol y Colom	M. 1895
† Pau Estorch y Siqués	M. 1861
† Fèlix M. ^a Falguera	M. 1872
Sebastià Farnés	S. 1890, M. 1891
† Joseph Feliu y Codina	M. 1882
Miquel Ferrà	M. 1919
† Joan B. Ferrer	M. 1882
† Rafel Ferrer y Bigné	M. 1871
† Joseph L. Feu	M. 1861
† Marian Flotats y Comabella	M. 1860
Rafel Folch i Capdevila	S. 1915
Joseph M. Folch i Torres	S. 1911
MANEL FOLCH I TORRES	M. 1917
Pau Font de Rubinat	M. 1892
† Joaquim Fontanals del Castillo	M. 1875
† Marian Fonts	M. 1867
Carles de Fortuny	M. 1910
† Brauli Foz	P. 1863
JOSEPH FRANQUESA Y GOMIS	P. 1903, S. 1884, M. 1885, 1893, 1901, 1908, 1917, 1923
Enrich de Fuentes	M. 1916
Joseph Galvany y Parladé	M. 1905
† Artur Gallard	M. 1882
† Antoni Gallissà	S. 1896, M. 1897
Xavier Gambús	M. 1912
Angel Garriga	M. 1909
Francisco X. Garriga	M. 1922
† Narcís Gay	M. 1864
† Victor Gebhart	S. 1865, M. 1866
Martí Genís y Aguilar	P. 1921, M. 1890, 1903
Alfred Giannini	M. 1923
† Enrich C. Girbal	M. 1876
Emili Guanyabens	M. 1910
JOAN M. GUASCH	P. 1913, M. 1910, 1922
Joseph Gudiol	M. 1917
† Eusebi Güell y Bacigalupi	P. 1900
ANGEL GUIMERÀ	P. 1889, S. 1878, M. 1879, 1888, 1908, 1920
Ignasi Iglesias	M. 1904
† Joan Illas y Vidal	P. 1862
† Joseph Ixart y Moragas	S. 1885, M. 1886
Joseph Joffre	P. 1920
† Jacinto Labaila	M. 1868

Jacinto Laporta	M. 1881, 1907
Miquel Laporta	M. 1905
† Gregori A. Larrosa	M. 1864
† Manuel de Lasarte	S. 1861, M. 1879
† Joseph de Letamendi	P. 1872
† Albert Llanas	M. 1898
† Joseph Llausàs	M. 1862
† P. A. Llobet y Vall-lloera	M. 1860
† Xavier Llorens y Barba	M. 1871
† Teodor Llorente	P. 1880, M. 1866
Joseph M. Llovera	M. 1922
Joan Maluquer y Viladot	M. 1909
† Joan Mafé y Flaquer	M. 1860
† JOAN MARAGALL	M. 1897, 1903, 1908
† Miquel A. Martí	M. 1862
† Oriol Martí y Ballès	M. 1915
JOSEPH MARTÍ Y FOLGUERA	M. 1899, 1908
† Francesch Masferrer y Arquimbau	M. 1874
Francisco M. Masferrer	S. 1922
† Francisco Maspons y Labrós	P. 1897, S. 1867, M. 1868, 1886
† Marian Maspons y Labrós	M. 1885
ARTUR MASRIERA	S. 1908, M. 1923
† Joseph Masriera	M. 1884
Jaume Massó i Torrents	M. 1899
FRANCESCH MATHEU	P. 1902, S. 1880, M. 1881, 1899, 1908, 1919
† Marcell Menéndez Pelayo	M. 1888
† Salvador Mestres	M. 1870
† Manuel Milà y Fontanals	P. 1859, 1883, M. 1863
Lluís Millet y Pagès	P. 1918, M. 1899, 1920
† Francisco Miquel y Badia	S. 1868, M. 1869, 1877
Ramon Miquel y Planas	M. 1907, 1920
† Joaquim Miret y Sans	M. 1906
† Ignasi R. Miró	M. 1870
Ernest Moliné y Brasés	S. 1892, M. 1893, 1911, 1915, 1920
Joan Moneva	M. 1910
† Dolors Monserdà de Macià	P. 1909
Manuel de Montoliu	S. 1904
† Joan Montserrat y Archs	S. 1871, M. 1872
Vicèns de Moragas	M. 1904
† Josep Morató	S. 1907
Enrich Morera	M. 1900
† Francisco Morera	M. 1866
Magí Morera i Galicia	M. 1909
† Joseph Morgades y Gili	P. 1893

† Francisco Muns	M. 1865
† Manuel Murguía	M. 1890
† Lluís B. Nadal	M. 1906
† Pere Nanot-Renart	M. 1874
Jaume Novellas de Molins	M. 1921
† Miquel S. Oliver	P. 1910, M. 1897
Hermili de Oloriz	M. 1895
Joan Oller y Rabassa	S. 1914
Narcís Oller	P. 1896, S. 1881, M. 1882, 1919
Alfred Opisso	M. 1919
Lluís A. Pagès	M. 1917
† Joseph de Palau y de Huguet	S. 1870, M. 1871
† Cosme Parpal	M. 1915
† Eusebi Pascual y Casas	S. 1863
† Francisco Manel Pau	M. 1885
† Joseph Pella y Forgas	M. 1879
† Joseph Lluís Pellicer	M. 1895
† Justí Pepratx	M. 1884
† Joseph M. ^a de Pereda	M. 1892
† Francisco Permanyer y Tuyet	P. 1860
† Joan J. Permanyer	P. 1891, M. 1889
† Ricart Permanyer	M. 1901
Joan Perpinyà	M. 1912
† RAMON PICÓ Y CAMPAMAR	P. 1892, M. 1881, 1886, 1900, 1908, 1914
Joseph Pin y Soler	P. 1915, M. 1892
Carles Pirozzini	S. 1882, M. 1883
† Francisco Pi y Margall	P. 1901
Claudi Planas y Font	S. 1899, M. 1900, 1911
† Lluís G. de Pons y de Fuster	P. 1861
† JOSEPH LLUIS PONS Y GALLARZA	P. 1870, 1878, M. 1859, 1883
Josep-S. Pons	M. 1922
† Joan Pons y Massaveu	M. 1893, 1913
Joseph Pous y Pagès	M. 1906
Josep Puig i Cadafalch	S. 1893
† Josep Puiggari	M. 1870
† Vicens W. Querol	P. 1885, M. 1872
Ferran de Querol	M. 1904
† Albert de Quintana	P. 1874, M. 1873
† FREDERICH RAHOLA	P. 1919, M. 1903, 1911
Victor Rahola	M. 1923
† Jaume Ramon y Vidales	M. 1895
† Frederich Renyé y Viladot	M. 1894
† Isidro Reventós y Amigué	M. 1889, 1909
† Estanislau Reynals y Rabassa	P. 1871

LLORENÇ RIBER	M. 1913, 1917
Manuel Ribot y Serra	M. 1905, 1916
† JOAQUIM RIERA Y BERTRAN	P. 1904, S. 1877, M. 1870, 1878, 1900, 1908, 1918
† Francesch Rierola	M. 1897
† Alexandre de Riquer	M. 1898
† Robert Robert	S. 1866, M. 1867
Joseph M. ^a Roca	P. 1923, M. 1902
† Joaquim Roca y Cornet	M. 1860
† Narcís Roca y Farreras	M. 1879
† Lluís Roca y Florejachs	M. 1865, 1873
Joseph Roca y Roca	S. 1875, M. 1869, 1876, 1921
Manuel Rocamora	S. 1894, M. 1895
Manuel Rodríguez Codola	S. 1917
Miquel Roger	M. 1912
† Francisco Romani y Puigdengolas	P. 1898, M. 1867
† Antoni Ros de Olano	P. 1877
† GERONI ROSSELLÓ	P. 1873, M. 1865, 1883
† Pere de Rosselló	S. 1869, M. 1870, 1876
Conrat Roure	P. 1911, M. 1880
Jordi Rubió	S. 1923
Antoni Rubió y Lluch	P. 1907, M. 1884, 1920
† JOAQUIM RUBIÓ Y ORS	P. 1890, M. 1859, 1861
Angel Ruiz y Pablo	M. 1919
Jaume Rusiñol	M. 1894
Joaquim Ruyra i Oms	P. 1922, M. 1912
† Joseph Saderra	M. 1914
† Fidel de Sagarminaga	M. 1889
† Felip Jacinto Sala	M. 1868
† Honorat de Saleta	M. 1884
† Pau Sans y Guitart	S. 1887, M. 1888
Joan Santamaría	M. 1921
† Joan Sardà y Lloret	S. 1874, M. 1880
Lluís Segalà	M. 1912
† Ferran Sellarès	M. 1872
† Joseph Serra y Campdelacreu	M. 1896
Rosend Serra y Pagès	S. 1905
† Gonzalo Serrallera	P. 1879, M. 1877
† Ramon de Siscar	M. 1880
† Joaquín Sitjar y Bulcegura	M. 1867
† FREDERICH SOLER	P. 1882, M. 1868, 1878
† Iscle Soler	M. 1911
† Joseph Subirana	M. 1863
† Antoni Suñol	M. 1914

Ramon Surifach Senties	S. 1913
GUILLEM A. TELL Y LAFONT	M. 1902, 1908
† Silvino Thos y Codina	M. 1866
† TERENCI THOS Y CODINA	M. 1863
Emili Tintorer	M. 1914
† Francisco X. Tobella	M. 1891
† Cèsar A. Torras	S. 1886, M. 1887, 1914
† Joseph Torras y Bages	P. 1899
JACINTO TORRES Y REYETÓ	M. 1881, 1891, 1901, 1908, 1915
Bernart Torroja	M. 1887
† Carles de Tourtoulon	M. 1888
Sebastià Trullol y Plana	S. 1900, M. 1901
† FRANCESCH UBACH Y VINYETA	P. 1905, M. 1878, 1908
† Modest Urgell	M. 1902
† Joseph M. ^a Vallès y Ribot	M. 1885
Ferran Valls Taberner	S. 1921
† Pau Valls	P. 1866
† Joseph M. ^a Valls y Vicens	M. 1890
† Marian Vayreda	M. 1902
† Alvar Verdaguer	M. 1880
† JACINTO VERDAGUER	P. 1881, M. 1869, 1888
† Narcís Verdaguer y Callis	S. 1891, M. 1892, 1916
Lluís Via	M. 1913, 1921
Lluís C. Viada y Lluch	M. 1918
† Lluís M. Vidal	M. 1916
Pere Vidal	M. 1903
† Eduart Vidal y Valenciano	M. 1866
† Enrich X. Vidal y Valenciano	M. 1890
† Gayetà Vidal y Valenciano	M. 1867
† Emili Vilanova	S. 1879, M. 1880, 1901
Salvador Vilaregut	S. 1901, M. 1902
Everart Vogel	P. 1912
Geroni Zanné	M. 1906

AUTORS PREMIATS

	ORDINARIS	EXTRAORD.	ACCESSITS
† MARIAN AGUILÓ Y FUSTER	4		
† Tomàs Aguiló	1		1
FERRAN AGULLÓ I VIDAL	4		8
† Joseph Aladern			1
JOAN ALCOVER	3	1	
Gabriel Alomar		3	3
Fèlix d'Altamira	1		2
† Miquel Victorià Amer	1		1
<i>Victor Amor</i>			1
† Rosa Anaïs de Roumanille			1
Agnès Armengol de Badia			1
† Joseph d'Argullol y Serra			1
Joan Arús i Colomer			2
† Antoni Aulestia y Pijoan		1	1
Joaquim Ayné y Rabell			1
† VÍCTOR BALAGUER	1	2	3
Vicens Balansó y Echevarria		1	
Bartoméu Barceló			1
† Lluís Bard			2
Jaume Barrera			1
† Francisco Bartrina	1		
† Joaquim M. ^a Bartrina		1	
Bonaventura Bassegoda y Amigó			1
Pere J. Bassegoda			1
† Ramon E. Bassegoda y Amigó	1	1	5
† <i>Maria de Bell-lloch</i> (Pilar Maspons)	1		1
Lluís Bertran i Pijoan		1	2
† Pau Bertran y Bros	1	2	1
Prudenci Bertrana		1	
† ADOLF BLANCH Y CORTADA	3	1	2
† Joseph Blanch y Romaní			1
† Antoni de Bofarull y de Brocà		3	7
Jaume Bofill i Matas	2	1	5
† Jaume Boloix		2	1
Joseph Bonafont		1	
Xavier Bonfill (<i>Jordi Català</i>)			3
† Antoni Bori Fontestà	2	4	14

ORDINARIS EXTRAORD. ACCESSITS

† Salvador Bover		3	
† FRANCESCH PELAY BRIZ	4		6
† Victor Brosa y Sangerman			1
Manuel Brunet		1	
Anton Busquets y Punset			3
Joaquim Cabot y Rovira		1	
† DAMÀS CALVET	3		5
Joseph Calzada		1	
Rafel Campalans Puig			1
† Antoni Camps y Fabrès	1	1	8
† <i>Lo Cançoner de Miramar</i> (G. ROSSELLÓ)		1	1
† <i>Lo Cançoner de Vilator</i> (Francisco Muns)			1
Jacinto Capella			1
† Xavier Carbó			2
† Antoni Careta y Vidal		1	1
JOSEP CARNER	3	2	9
Francesch Carreras y Candi		3	1
Ambrós Carrion		1	
Joan Manel Casademunt			2
† Francisco Casas y Amigó			4
Joseph M. Casas de Muller			3
† Raymon Casellas		1	
† Enrich Castelnau			1
Isidro Castells			1
<i>Victor Català</i>		1	1
Andreu Caimari Noguera	2		2
Joan Clapés			1
† Frederich Clascar i Sanou		1	
† F. Clascar i Sanou y † N. Font y Sagué		1	
† Emili Coca y Collado	1		8
Ramon Colom y Virgili			1
JAUME COLLELL Y BANCELLS	8	4	4
† Ramon Nonat Comas		2	
† Joseph Condò Sambeat		1	
† Joseph Corolèu Inglada		1	2
† Corolèu y Pella		1	
† MIQUEL COSTA Y LLOBERA	3		1
† Pere Courtais			1
Lluís Charrasse			1
Laureà Dalmau			1
Alfons Damians			1
† Juli Delpont			1

	ORDINARIS	EXTRAORD.	ACCESSITS
Felix Descourt			1
Maria Domènech de Canyelles			1
† Eveli Doria	2		1
Joan Draper		1	
† Manuel Duran y Duran		1	
† Marian Escriu y Fortuny		1	
Joseph Estadella Arnó.			2
† Salvador Estrada		1	1
Pompèu Fabra			1
† <i>Un fadrí de Muntanya</i> (J. VERDAGUER)			1
Carles Fages de Climent		1	
Bartomeu Ferrà y Perelló			3
Miquel Ferrà	1	1	2
† Joan B. Ferrer		1	
Rafel Folch i Capdevila	1		1
Joaquim Folch i Torres			1
Josep M. ^a Folch i Torres		2	5
MANUEL FOLCH I TORRES	3	7	6
Melcior Font		1	1
† Norbert Font y Sagué.		3	1
† Marian Fonts	1		3
† Guillelm Forteza y Valenti		1	1
Miquel Forteza			1
† THOMÀS FORTEZA	3	2	2
JOSEPH FRANQUESA Y GOMIS	3		5
† Joseph Franquet y Serra			1
Enrich de Fuentes			3
Joseph Fuster			1
Salvador Galmés		2	2
† Artur Gallard			2
Tomàs Garcés			1
Joseph Garriga y Lloró		1	
Angel Garriga y Boixader		2	1
Ramon Garriga y Boixader.	1		1
Ventura Gassol		1	
† Victor Gebhart		1	
Camil Geis			2
Marti Gents y Aguilar	2	2	5
† Salvador Genís			1
EDUART GIRBAL JAUME	3	5	8
Joseph M. Girona			1
Felip Graugés			3

ORDINARIS EXTRAORD. ACCESSITS

Adrià Gual	2	1	3
JOAN M. GUASCH	6		5
Joseph Gudiol y Cunill		2	1
ANGEL GUIMERÀ	4		1
† Joan Guiraud		1	1
Joseph Iglesias Guizard			1
Eussebi Isern			1
† <i>Jordi</i> (MARIAN AGUILÓ Y FUSTER)			3
Carme Karr		1	
† Manuel de Lasarte			1
Víctor Lieutaud		1	
Josep M. López Picó			1
Gabriel Llebrés y Quintana		1	1
Joan Llongueras			1
† Teodor Llorente			1
J. M.			1
<i>Pere de Maldar</i> (JOSEP CARNER).			1
Marià Manent Cisa		1	2
† JOAN MARAGALL	3		
JOSEPH MARTÍ Y FOLGUERA	3	10	15
Antoni Martí y Monteys			3
Jaume Martí y Morull			1
Oriol Martorell			1
Alfons Maseras		1	
† Francisco de P. Masferrer y Arquimbau		1	
Ramon Masifern	1		1
ARTUR MASRIERA Y COLOMER	3	2	5
† Josefa Massanès de Gonzalez		1	
Josep Massó Ventós	1		5
FRANCESCH MATHEU	4	3	7
† Gabriel Maura			1
APELES MESTRES	4	2	3
† Manuel Milà y Fontanals		1	
† Antoni Molins y Sirera		1	2
† Joan Monné			1
† Dolors Monserdà de Macià	2	1	14
Pere Muntanyola			1
† <i>Armengol de Montsech</i> (Silvino Thos).			1
† Joan Montserrat y Archs		1	2
† Josep Morató		1	
† Francisco Muns			1
† Lluís B. Nadal	2	4	6

	ORDINARIS	EXTRAORD.	ACCESSITS
† Pere Nanot Renart			1
ANTON NAVARRO	5	2	4
† Juan Nebot y Casas (F. PELAY BRIZ)			1
Jaume Novellas de Molins	1		4
Pere Nubiola y Espinós		1	
† Mateu Obrador y Bennassar		1	2
Joan Oller y Rabassa		1	
Narcís Oller y Moragas		3	
Claudi Omar y Barrera	1		4
† ANICET DE PAGÈS DE PUIG	4	6	11
† Joseph de Palau y de Huguet		1	
Pere Palau y González de Quijano	2	1	
Miquel de Palol		1	
Joseph Paradedà y Sala		2	3
† Victoria Penya d'Amer		1	6
† Pere d'Alcàntara Penya y Nicolau		1	4
† Pere Pi y Parera (FREDERICH SOLER)			1
† RAMON PICÓ Y CAMPAMAR	4	1	6
† Felip Pirozzini y Martí			3
† Félix Pizcueta			1
Lluís G. Pla			1
Claudi Planas y Font	1	2	1
† Joan Planas y Feliu			2
† Jaume Pomar y Fuster		2	
† Carles Pons de Ginebreda (FREDERICH SOLER)			1
Joan Pons			1
† Joan Pons y Massaveu		3	1
† JOSEPH LLUIS PONS Y GALLARZA	3	1	2
† Enric Prat de la Riba		1	
Josep Puig i Cadafalch		1	
J. Puig i Cadafalch y Cassimir Brugués		1	
Francesch Pujols	1		1
Joan Puntí Collell	1		
† Albert de Quintana	1		3
† FREDERICH RAHOLA	3		6
Joan Ramis d'Ayreflor			1
† Jaume Ramon y Vidaies		4	
† Frederich Renyé y Viladot			1
† Isidro Reventós y Amigué	1	3	1
† Genís Domingo Reventós (F. Anglada)			1
Carles Riba i Bracons		1	
† Joan Ribas y Carreras			1

ORDINARIS EXTRAORD. ACCESSITS

LLORENÇ RIBER I CAMPINS	3	3	1
Manuel Ribot y Serra		2	2
Joseph Ricart y Giralt			1
† JOAQUIM RIERA Y BERTRAN	3	6	12
Fidèl Riu Dalmau	1		
† Lluís Roca y Florejachs	1	2	4
Joseph Roca y Roca			2
Manuel Rocamora			3
Miquel Roger i Crosa		1	4
Josep Roig Raventós		3	
Tomàs Roig i Llop			1
Jaume Rosquellas			2
† GERONI ROSSELLÓ	2	1	
Joaquim Rosselló y Roure			1
† Mateu Rotger y Capllonch		1	
J. Roure i Torrent			1
† JOAQUIM RUBIÓ Y ORS	3	1	2
Joaquim Ruyra i Oms		4	3
Josep M. de Sagarra i de Castellarnau	2		2
Joseph Sala Bonfill		1	1
† Pere A. Salada (Lluís B. Nadal)			1
† Salvador Sampere y Miquel		4	
Sebastià Sans y Bori		1	
Antoni Sans y Tallada			1
† Joan Segura		1	
Jaume Serra y Iglesias		1	
Joseph M. ^a Serra y Valls		1	
Ernest Soler de las Casas		2	1
† FREDERICH SOLER	4	3	5
† Joseph Sorribas y Riera		1	1
† Emilia Sureda		1	
Ramon Surinach Senties		1	1
† Joseph Taronji y Cortès			2
GUILLEM A. TELL Y LAFONT	3		5
† Pere de Tera			1
Lluís Tintoré			1
† Silvino Thos y Codina	1		3
† THERENCI THOS Y CODINA	3	2	5
† Francisco Tomàs y Estruch			1
† Joseph Torres y Bages		1	
JACINTO TORRES Y REYETÓ	3	2	6
Ramir Torres y Vilaró		2	1

	ORDINARIS	EXTRAORD.	ACCESSITS
JOSEPH M. TOUS Y MAROTO	3		3
† <i>El Trobador de Montserrat</i> (V. BALAGUER)			2
Sebastià Trullol y Plana			2
† FRANCESCH UBACH Y VINYETA	4	13	19
Lluís Valeri	1		1
† Agustí Valls y Vicèns			6
† Marian Vayreda		1	
† Pere Antoni Ventalló			2
† JACINTO VERDAGUER	4	4	4
† Joseph Verdú y Feliu			1
Lluís Via			3
Antoni Vicèns y Santandreu			1
† Cosme Vidal		1	
Joan F. Vidal		1	
Joseph M. Vidal y Pomar			1
† Eduart Vidal y Valenciano		1	
† Gayetà Vidal y Valenciano		2	1
† <i>Pere Ramon Vidal</i> (F. PELAY BRIZ)			2
Manel Vilà			1
† Emili Vilanova		3	
Antoni Vila y Sala		1	
† Isabel de Villamartin	2		
<i>Virgilius</i> (Martí Genís y Aguilar)			1
Xavier Viura	1	1	
† Joseph Yxart		1	
Miquel Zavaleta			1
<i>Anònims</i>		1	8

PREMI FASTENRATH

Víctor Català	Any 1909
† JOAN MARAGALL	» 1910
ANGEL GUIMERÀ	» 1911
Narcís Oller	» 1912
JOSEP CARNER	» 1913
Ignasi Iglesias	» 1914
Santiago Rusiñol	» 1915
† Miquel S. Oliver	» 1916
Santiago Rusiñol	» 1918
Joan Alcover	» 1919

Josep Pous i Pagès	Any 1920
LLORENÇ RIBER	» 1922
Josep Roig i Raventós	» 1924

PREMI CONCEPCIÓ RABELL

Prudenci Bertrana	Any 1922
Josep Roig i Raventós	» 1923
LLORENÇ RIBER	» 1924

ADJUNTS HONORARIS

Excm. Ajuntament de Barcelona.
Excma. Diputació de Barcelona.
D.ª Lluïsa Rabell de Patxot.
LOS MESTRES EN GAY SABER.

ADJUNTS PROTECTORS

- 1881 Marquès de Comillas.
- 1885 Enrich Batlló.
 - » Joan Girona.
 - » Duch de Solferino.
- 1896 Joseph Mansana.
 - » Comte de Lavern.
- 1897 Ajuntament de Sabadell.
- 1898 Atenèu Barcelonès.
 - » Comte de la Vall de Canet.
- 1900 Sociedad Económica Barcelonesa de Amigos del País.
 - » Lliga Regionalista de Barcelona.
- 1901 Baró de Quadras.
 - » Unió Catalanista.
- 1905 Enrich Turull y Comadran.
- 1910 Marquès d'Alella.
 - » Joseph Monegal y Nogués.
- 1912 Joaquina Sadó.
- 1913 Joaquim Cabot y Rovira.
- 1918 Ramon Miquel y Planas.
 - » Associació d'Artistes Líríchs y Dramàtics.
- 1919 Joseph Caraben y Vendrell.
 - » Esteve Recolons.
- 1920 Joan Bertran.
 - » Comtesa de Güell.
- 1922 Unió Jurídica Catalana.
 - » Camila Mulleras, Vda. Guarino.
 - » Colegi de Procuradors.
 - » Academia de Jurisprudencia y Legislació.
 - » Colegi d'Advocats.
- 1923 Joan Franch.

ADJUNTS NUMERARIS

1898 Abadal i Calderó, Raimond de	1920 Balasch y Torrell, Antoni
1924 Abella y Bruguera, Joseph	1919 Balcells, Gayetà
1923 Abella Fontova, Pere	1921 Barceló Fau, Cristòfol
1919 <i>Academia de la Co-gregació de la Immaculada</i>	1913 Barceló, Frederich
1904 Alandí i Canela, Joan	1899 Bardera y Bardera, Joan
1908 Albareda y Parés, Joaquim	1879 Bardera, Ramon
1917 Albert, Caterina	1921 Barrera Soler, Joan
1917 Albert, Francesch	1917 Bartomeu, Antonia
1917 Albert, Martí	1915 Bartomeu Granell, Joseph
1905 Alcover, Antoni M. ^a	1911 Basas y Sibina, Francesch
1870 Aldavert, Pere	1886 Bassegoda, Bonaventura
1920 Alemany Balcells, Marian	1915 Bassegoda, Pere J.
1912 Alemany y Borràs, Joseph	1915 Bassegoda y Musté, Bonaventura
1879 Aleu, Antoni de P.	1921 Bassols, Eveli
1902 Alfons i Sans, Antoni	1920 Bassols Iglesias, Daniel
1880 Almirall y Forasté, Joan	1880 Batlló, Frederich
1906 Alós, Joseph M. ^a de	1909 Baucells y Prat, Joseph
1906 Alós, Ramon M. ^a de	1904 Bedós, Francisco de P.
1914 Amat y Llobera, Jaume	1921 Bertran Collell, Pau
1913 Amat y Serrats, Josefa	1908 Bertran y Serra, Eusebi
1915 Andreu i Barber, Santiago	1902 Blanxart, Felip
1920 Anglada, Joan A.	1920 Blasi, Joan
1918 Anglada y Santaularia, Fausti	1918 Boada Nogués, Pasqual
1922 Arderiu, Pere	1906 Boada Güell, Joan
1905 Argimon y Sabatés, Miquel	1898 Bonet, Angel
1913 Arlubins, Joaquim	1923 Borràs, Joseph O.
1920 Armengol Viver, Joseph M. ^a	1881 Boter, Francesch de
1884 Arnó y Maristany, Pere	1915 Brichs Quintana, I.
1907 Artigas, Joseph	1915 Brosa y Sabé, Víctor
1920 Artès Oliva, Pau	1894 Brugués, Cassimir
1905 <i>Associació Protectora de la Ensenyança Catalana</i>	1922 Brunet, Manuel
1923 Ayné Rabell, Joaquim	1879 Bulbena, Artur
1920 Babot Arboix, Joan	1899 Bultó y Sert, Francisco
1888 Bach de Portolà, Antoni	1900 Burgalés y Solà, Adolf
1888 Balansó, Llorenç	1906 Buxeda y Birba, Joseph
	1916 Calbetó y Rovira, Candi
	1920 Camarasa, Esteve

1915 Camprodon Solanas, Antoni	1920 Duran i Ventosa, Claudi
1880 Capdevila, Milan de la M.	1894 Duran i Ventosa, Lluís
1900 Capella, Joseph Manel	1917 Elías, Esteve
1923 Carbonell Bilbeny, Antoni	1923 Escayola y Valls, Joaquim
1899 Cardús y Arqué, Joseph	1920 Esplugas, Pere
1890 Carles, Emili	1920 Espona Brunet, Santiago
1914 Carreras, Lluís	1924 Estadella, Joseph
1914 Carreras, Joaquim	1898 Estany, Martí
1891 Carreras y Candi, Francesch	1920 Estefanell, Valenti
1915 Carsi, Ignasi	1900 Estrany y Laserna, Celesti
1915 Casades y Gramatxes, Pelegri	1888 Fàbregas, Francisco
1920 Casanovas y Pifol, Manuel	1920 Fabregat, Antoni
1924 Casas Aguiló, Miquel	1903 Fages y Vilà, Feliu
1895 Casas Carbó, Joaquim	1915 Farré y Carullé, Ramon
1923 Casas de Muller, Joseph M.	1920 Fatjó Vallés, Domingo
1918 Castellvell, Joan	1920 Faura y Sans, M.
1908 Casino de Sans	1920 Ferrer Ferrer, Antoni
1920 Centre Autonomista de 'D. del C.
i de la I.	1898 Ferrer y Bàrbara, Joseph
1905 Círculo Sabadellés	1907 Ferrer y Solervicens, Joan
1889 Clapers y Berenguer, Joseph	1920 Ferrer Maristany, Francesch
1920 Clapés y Corbera, J.	1918 Ferrier y de Barberà, Francisco
1920 Claramunt, Menna	1915 Fluvial, Joseph
1915 Closas, Rafel	1914 Folch i Capdevila, Rafel
1921 Codina Duran, Joseph	1886 Folguera i Duran, Manuel
1890 Coll y Escofet, Jaume	1920 Font, Eduart
1915 Colomé i Bosomba, Antoni	1924 Font, Alexandre
1920 Colomer Fontcuberta, Santiago	1921 Font y Margarit, Rossendo
1920 Colomer Volart, Narcís	1902 Fort y Romeu, Joan
1920 Colomer y Pujol, Antoni	1910 Fortuny, Carles de
1920 Colomer i Tutau, Antoni	1920 Frau Mayans, Diego
1907 Conill, Bonaventura	1888 Freixas y Freixas, Joan
1920 Corominas, Pere	1917 Fuentes, Enrich de
1920 Cortès Riera, Ferran	1888 Fuster i Domingo, Narcís
1920 Creus y Oliva, Pere	1922 Fuster y Mallofré, Joseph
1889 Cuadras y Feliu, Antoni de	1920 Furest, Joan
1923 Cubas y Oliver, Enrich	1920 Gabarró y García, Adolf
1922 Cutxet, Telm	1920 Galceran, Octavi
1888 Daniel, Eussebi	1920 Gaig Martí, Ramon
1913 Daniel, Joseph	1894 Galvany y Parladé, Joseph
1913 Dodero y Teglen, Enrich	1915 Gallardo y Garriga, Antoni
1888 Domènech, Eduart	1899 Gallardo y Martínez, Antoni
1915 Domènech de Canyellas, Maria	1909 Gambús, Xavier
1890 Duran y Folguera, Modest	1920 Garriga y Boixader, Angel
	1921 Garriga y Boixader, Joseph

- 1921 Garriga y Roixader, Ramon
 1902 Gaspar, Miquel
 1888 Gatus y Duran, Just
 1920 Ganzer Miraller, Joseph M.
 1877 Gaza y Rosselló, Alfret
 1896 Genis y Aguilar, Martí
 1921 Gibert y Sanromà, Joseph M.
 1908 Girona Llagostera, Daniel
 1907 Gorchs y Solanilloch, Ceferi
 1898 Grau y Gosa, Felip
 1901 Grau y Sàbat, Joseph
 1915 Grifó, Jaume
 1920 Gual, Joan
 1920 Guardiola, Maria
 1908 Guarro, Lluís
 1900 Gudiol y Cunill, Joseph
 1916 Guerra, Jaume
 1918 Guu, M. de Montserrat
 1919 Hombravella, Francisco
 1915 Iglesias Guizart, J.
 1919 Janés y Duran, Mateu
 1913 Jansà, Tomàs
 1915 *Juventut Nacionalista de Barcelona*
 1920 Jover Nonell, Lluís
 1902 Laporta, Jacinto
 1914 López Picó, Josep M.^a
 1885 Llagostera, Lluís
 1905 *Lliga Regionalista de Sabadell*
 1916 Llimona, Joan
 1922 Llovera, Josep M.
 1901 Lluhi y Rissech, Joaquim
 1920 Llamusi Deu, Jaume
 1875 Maluquer y Viladot, Joan
 1920 Marchal, Albert
 1890 Maristany, Fèlix
 1883 Marquès, Manuel
 1896 Marsans, Lluís
 1920 Mari, Joseph
 1896 Martí y Beya, Miquel
 1915 Martí i Monteys, Antoni
 1905 Martí y Peydró, Pere
 1920 Martí y Balcells, Carme
 1920 Martínez Gras, Ramon
 1907 Martorell, Bernardí
 1923 Masferrer, Francisco M.
 1902 Maspons i Anglasesell, Fran. de P.
 1913 Masriera, Lluís
 1913 Massip, Joseph A.
 1890 Massó i Torrents, Jaume
 1914 Massot i Balagué, Lluís
 1911 Mata, Lambert
 1879 Matas y Burgués, Miquel
 1915 Matheu y Seller, Joseph
 1915 Matheu y Seller, Julià
 1915 Messeguer, Enrich
 1915 Millà, Lluís
 1910 Millet, Joan
 1898 Millet, Lluís
 1912 Millet, Pere A.
 1912 Millet Estapé, Francesch
 1920 Millet y Pagès, Francisco
 1919 Miquel, Joseph A.
 1883 Miquelerena, Pelay de
 1921 Mir Servat, Joseph
 1891 Moliné y Brasés, Ernest
 1914 Moncunill y Bancells, Rosend
 1900 Monegal y Nogués, Trinitat
 1912 Moner, Joaquim
 1918 Montaner, Martí
 1907 Monteys, Santiago
 1906 Mora, Artur
 1902 Mora, Joseph
 1898 Moragas Barret, Francesch
 1896 Moragas y Rodes, Vicens de
 1907 Mundó y Freixas, Manuel
 1892 Muntañola, Pere
 1920 Navarra i Torres, Baldiri
 1888 Nicolau, Antoni
 1887 Noguera y Vila, Lluís
 1887 Novellas de Molins, Jaume
 1923 Oliva Lacoma, Andreu
 1898 Olivar, Antoni
 1877 Oller, Narcís
 1914 Oller y Rabassa, Joan
 1917 Omar y Barrera, Claudi
 1898 *Orfeo Català*
 1922 Palau Ximenes, Artur J.
 1919 Pallàs y Carreras, Joseph

- 1916 Panadés i Martí, Enric
 1909 Par y Tusquets, Alfons
 1921 Paré y Carlopa, Antoni
 1920 Parés y Piquer, Ignasi
 1920 Parés y Bernis, Joan B.
 1920 Pastells Zanotti, Pere
 1914 Patxot, Rafel
 1902 Perdigó y Cortès, Manuel
 1924 Perés, Ramon D.
 1918 Permanyer, Francisco
 1879 Perpinyà y Pujol, Ferran
 1871 Perpinyà y Pujol, Joan
 1923 Pi y Munner, Joaquim
 1921 Pi y Roig, Jaume
 1887 Pibernat, Artur
 1898 Piera y Tassias, Joseph
 1870 Pirozzini, Carles
 1902 Pla y Deniel, Narcís
 1895 Planas y Font, Claudi
 1906 Planas y Serrabassa, Antoni
 1920 Planas, Jacinto
 1920 Pons Millet, Joan
 1906 Prat y Maignon, Joseph Ll.
 1915 Puget y Munt, Rafel
 1915 Puig de la Bellacasa i Deu, Lluís
 1901 Puig y Sais, Hermenegild
 1905 Puig i Alfonso, Francesc
 1901 Puig i Deulofeu, Eudald
 1888 Puigpiqué, Francisco
 1922 Pujol, Joan
 1920 Pujol Serrat, Romà
 1914 Puvill, Antoni
 1915 Rahola i Molinas, Pere
 1923 Ribalta Alvarez, J.
 1920 Rebés Castellà, Bonaventura
 1906 Ribelles, Baró de
 1882 Ribot i Serra, Manuel
 1920 Rifa Anglada, Eduart
 1920 Robert y Coral, Joan
 1920 Roca Ballús, Joan
 1900 Roca, Joseph M.^a
 1923 Roca y Sans, R.
 1915 Roca y Roca, Joseph
 1883 Rocamora, Manuel
 1916 Rodergas i Calmell, Josep
 1898 Rogent, Joseph
 1906 Roger i Crosa, Miquel
 1888 Roig y Punyet, Jaume
 1886 Roig y Punyet, Joseph
 1895 Romani y Romani, Antoni
 1910 Rosés, Gaspar
 1907 Rosich y Rubiera, Joseph
 1922 Rossell Lacambra, Adrià
 1911 Roure, Conrat
 1915 Rovira y Bruguera, Joseph
 1888 Rubió y Lluch, Antoni
 1894 Rusiñol, Jaume
 1916 Ruyra, Joaquim
 1915 Sabater y Bros, Joaquim
 1913 Sabater y Bros, Narcís
 1894 Sagnier, Leopold
 1920 Sagués Juyol, Alfons
 1909 Sala Bonfill, Joseph
 1920 Saltor Soler, Octavi
 1915 Sampera, Llorenç
 1904 Saupere, Victor
 1887 Sans, Ramon
 1901 Sans, Jaume
 1871 Santaló, Pere
 1916 Santonja, Eurich
 1912 Segalà, Lluís
 1920 Segalés, Joseph M.
 1915 Segura Morató, Eduart
 1902 Serra, Joseph
 1915 Serra y Font, Marian
 1905 Serra y Pagès, Rossend
 1907 Serra y Puiguriguer, Pere
 1920 Serra y Pous, Manel
 1920 Serra y Boldú, Valeri
 1909 Serrallà y Hubert, Carles
 1905 Serrahima y de Camin, Lluís
 1878 Serrallés, Pere
 1906 Sindreu y Oliba, Joseph
 1915 Sitjà i Pineda, Francesc
 1903 *Societat Barcelonesa d'Amics de
la Instrucció*
 1915 Solé y Brufau, Emili
 1915 Solé y Brufau, Francisco

1920 Soler y Escofet, Ignasi	1880 Tusquets, Joan
1920 Soler Bosch, Joan	1913 Ubach y Mascaró, Albert
1921 Subirana y Ribas, Lluís G.	1920 Uriach, Trinitat
1915 Suñé Clarà, Ramon	1920 Uriach Uriach, Joaquim
1924 Surribas y Bracons, Joan	1910 Valls, Francisco de P.
1923 Talens Puig, Francisco	1904 Valls, Manuel
1904 Tarragó y Lostaló, Joseph	1915 Valls y Cascante, Agusti
1920 Terrades Tintoré, Eduart	1920 Vendrell y Sadurní, Marcell
1913 Thomàs, Joseph	1906 Vendrell y Sala, Joseph
1921 Tintoré y Mercader, Lluís	1920 Ventura de Dodero, Guida
1879 Tintorer, Rafel	1920 Verdaguer Puigdollers, Antoni
1900 Torras y Pujalt, Joaquim	1916 Verdaguer, Raymunda
1923 Torres y Rossell, R.	1895 Via, Lluís
1888 Torres y Vilaró, Ramir	1908 Viada y Lluch, Lluís Carles
1920 Torrents Dagés, Joan	1919 Vidal de Llobatera, Xavier
1882 Torent y Garrigolas, Rafel	1920 Vidal Riba, Eduart
1924 Torrus y Arabia, Joseph	1917 Vilà, Manel
1913 Tort y Monteys, Joseph	1901 Vilaregut y Martí, Salvador
1912 Trabal Balasch, Vicens	1900 Vilaseca y Magarre, Joseph M. ^a
1899 Trabal, Lluís	1918 Vives i Borrell, Joan
1896 Trabal, Jaume	1915 Xicoy Grau, Joseph
1902 Trinxet, Antoni	1920 Ximeno Planas, J.
1920 Turo, Armengol	1915 Ziegler Negrevernís, Carles
1914 Tusell, Xavier	

ADJUNT FORÀ

Sant Celoni

1874 Draper, Miquel

TAULA

	<u>Plana</u>
Mantenedors	5
Convocatoria	7
Composicions rebudes	9
Acta de la festa.	17
'Paraules de Mossèn Patau, Vicari General de Perpinyà	23
'Discurs del President Rdm. P. Antoni M. Marcet, Abat de Montserrat	25
Memoria del Secretari, D. Xavier Bonfill	33
La flor vermella, per Joan M. Guasch.	41
'Balada de Corpus, per Jaume Rosquellas i Alessan	47
'Dues gloses, per Jaume Rosquellas i Alessan	51
Englantina de set fulles, per Mossèn Anton Navarro	59
La primavera, per Lluís Bertran i Pijoan	63
Oracions, per Mossèn Anton Navarro.	69
Poema de Fra Garí damnat, per J. M. Casas de Muller.	73
Una nit al desert, per J. Cabot y Rovira	81
Eixalament, per Tomàs Roig i Llop	103
'Pescant a l'encesa, per J. Roure i Torrent.	115
Estampes d'una vida de pastor, per Adrià Gual.	129
El banc de «si no fos», per Carles Fages de Climent	153
Discurs de gràcies, per D. Joan Ruiz i Porta	161
'Paraules finals, per D. Francesch Tresserre, de l'Academia dels Jochs Florals de Tolosa	167
ANUARI	171

